

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását esz-közi mind. államban
Réthy János nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE férfitávk- és fehérenemű-raktára. **BUDAPEST,** IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a posta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett. **Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.** Cégem össze nem tévesztendő Földvári J. (Jahab) céggel.

TESTORY ÉS FIA Váci-utca 24. **BUDAPEST,** Váci-utca 24. a nagy Kristóf áttellenében. **Alapított 1805-ben.** Bel- és külföldi műipar, lámpa, díszmű- és bőrárúk főraktára.

SCHOTTOLA ERNO **BUDAPEST** (Fonciere palota). Ajánlja dús raktárát vízhatlan esőköpeny, gummi sárczipő és eszmákból. Sebészeti műszerek és kötszerekből stb., valamint torna- és testező szerekből, úgy-szintén gummi és linoleum szőnyegekből. **Sebészeti, műszaki és pinczegazdálkodási árjegyzéket kívánatra bérmentve küld.**

Zongorák és Harmonikumok! Legjobb és legújanyo-sabban kaphatók **Éder Antal Gyulánál** Váci-utca 4-6. **Alapítva 1846.**

GRÖBER LAJOS kos.r-fonodája, IV., Kigó-u. 6. **Hagyományok, munka-asztalok, stb. nagy választékban.** Képes árj-gyézéket bérmentve.

KILIÁN FRIGYES m. kir. egyetemi könyvtáros, IV., Váci utca 30. A magyar, francia, angol és német nyelven dús raktára. — Díszmű-Építészeti és technikai munkák. — Imakönyvek stb.

Schachner József A. **BUDAPEST,** Nádor-utca 15. sz. Diós és mákos patkók, lipcei stollen, torták, cukorkák. Biscuits, kétszersült- és tea-sütemény-gyáros.

Eszenziákat! Rum, szilviorium, törköly, likörök és eczetkészítéshez hideg aron, ajánl **WATTERICH ARNOLD** Budapest, VII., Dohány-utca 1. sz. **Czikkék a bőrkészítéshez. — Árjegyzék és kezelési könyv ingyen.**

Eisenschiml és Wachtl Budapest, Váci-utca 12. Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62. Legnagyobb raktár mindenmű fény-készítési gépek és készülékek. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Árjegyzékek ingyen és bérmentve. **Uj! A fotografálás elemei. Ara 2 frt.**

Hirdetések elfogadta-tanak a kiadó-hivatal-ban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

HABITS ANTAL hangszerész és különleges czimbalom-készítő a fő- és szekvárosi zenekola szállítója. Budapest, VII., Erzsébet-körút 42. sz. Ajánlja szak-szerű tapasztalatai szerint javított és sa-játkezűleg ké-szített erős és tiszta hangú **czimbalma-it** **Arjegyzék kívánatra** valamint mindenmű **ingyen és bér-m.**

A magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete. Budapest, V., Nádor-utca 4. Mint kitűnő tőkebefektetést ajánlja a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4¹/₂ százalékos adómentes zálogleveleit és 4¹/₂ százalékos közszégi kötvényeit, melyek nála a mindenkor napi árfolyamon jutalék-mentesen kaphatók. Teljesít tőzsdéi megbízásokat, díjmentesen bevált szelvényeket, elfogad betéteket folyó- (cheque) számlára, pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat 4 százalékkal adómentesen kamatoztatja. **Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.**

Különös képesség Czimbalmokban 45 frittól, harmonikák 1 fttól 15 krtól, hegedők vonóval 3 fttól 50 krtól, harmoni-mok 75 frittól, hajtó hang-szerek 70 krtól, zenélő művek 10 forinttól feljebb. **Mindenféle fuvó és pengető hangszere nagy választékban.** Képes árjegyzéket ingyen küld **Varju Károly** ca. k. szab. hangszeripara Budapest, kerepesi út 47.

Nagy választékban! **GEITNER és RAUSCH** czégnél, **Andrássy-út 8. sz.**

Ő Felsége a szerb király és Ő cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítója. **GÉCZY FERENCZ** első budapesti hizott baromfi-, tojás-, vad- és korai zöldségű csirke és Magyarország részére valódi francia és styria **hizalt baromfi** főraktára. **„Az arany fázványhoz“.** Budapest, IV. ker., Duna-utca 10. sz. Sürgöny-cziru: 5592 **GÉCZY vadaskereskedő, Budapest.** Telefon-összeköttetés 511., 512. Minden e szakmába vágó cikket, u. m.: baromfi, tojás, vad és korai kerti terményeket, mindenkor és minden mennyiségben, a legjobb napi ártan megvásárol, ugyancsak vidéki megrendeléseket utánvéttel mellett a legpontosabban eszközi, de szakmáján kívül eső ártit is megrendelés esetén beszeres és mindenki jutányos ártan felszámit. **Kívánatra rejteli és eladási árjegyzékek ingyen és bérmentve mindenkor szivesen küldetnek.**

Ékszeresek és ezüstművek

BENEDEK GÁBOR és TESTVÉRE aranyművesek és óráso-k **Budapest, Hatvani-utca 17.** Alapított 1867. Alapított 1867. A szokásos árjegyzék-szétküldéstől az idén eltérve, van szerencsénk becses vevőinket ez uton czégünkre emlékeztetni. Dúsan felszerelt raktárunk a leg-újabb divat szerint készült és a legkövetelőbb igényeknek megfelelő éksze-reket tartalmazza. — Különösen megemlítendők: **Arany és gyémántgyűrűk.** **Arany és gyémánt fülbevalók.** **Arany és gyémánt melltűk és nyakékek.** **Arany és gyémánt karperecek.** **Arany óraláncok és nyakláncok.** **Arany és ezüst órák** kiszabályozva, 2 évi jótállással. **Ezüstművek 13 próbás ezüztől,** nevezetesen: **Teljes evőkészletek 6 vagy 12 személynek, gyermek-evőkészle-tek, felszeletelő készülékek, díszes tokban. Eczet olajtartók, gyer-tyatartók, karos gyertyatartók, csemegeállványok, czukorszelen-czék, kenyérfosarak, tea- és kávékészletek stb. Minden tárgynak valódiságért jótállunk. Vidéki megbízásokat lelkiismeretesen elintéztünk. Nem tetsző tárgyakat minden veszteség nélkül kicseréljük. Kívánatra teljes árjegyzéket bérmentve küldünk.**

Karácsonyi és ujévi ajándékok dús választékban a legolcsóbb ártakon **Calderoni és Társánál,** Látszer-raktár: Váci-utca 30. **BUDAPESTEN.** Tanszer-raktár: Kishid-utca 8. **Nagy illusztrált árjegyzékeinket szivesen küldjük bérmentesen bárhová.** — Vidéki rendelések — azonnal és legnagyobb gondal teljesítetnek. Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egye m-utca 4. szám.)

52. SZÁM. 1893. BUDAPEST, DECEMBER 24. 40. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A VÁRVA VÁRT.

Karácsonyi életkép. **ALLÓ HETE,** hogy a jó Sára néni nem tud hová lenni! Már sötét hajnalban talpon van, bejár konyhát, kamrát, padlást, pincézt, tesz-vesz mindenfelé, nincs maradása sehoh. Nincs a dolgának semmi láttatja, de ha volna sincs köszönet benne. Lám ma reggel is nyitva fejeztette a tyukol-ajtót, beszabadult az ártány s megfojtotta a kakast. Pedig micsoda kakas volt! Csak az

őszön kérve kérték 80 krajczárért a fajtájára való nézve. S ehoh van ni! Tegnap meg azt a zöld mázos nagy fazekat ejtette el. Pedig valamicsodás edény volt, már 18 esztendeje szolgált, s abban hordta az ételt a mezőre a boldogult apjuknak. De még az is megesett rajta egyszer-kétszer, hogy bal lábbal kelt fel, pedig ezt sem a Csizió, sem az Álmoskönyv nem javalja jónak. No az bizonyos, hogy vissza is feküdt megint, hogy a hibát jóvá tegye, — igen de a kakas, meg a fazék! Azokon nem segít már semmi, sem életessen-czia, sem drótostót!

De hát mi okozhatta Sára néniék élete sorá-ban ezt a nagy felfordulást, hogy következhetett be az a rettenetes, hallatlan eset, hogy esőtör-tökön még csak a kenyere is keletlen maradt? Semmi sem egyéb, minthogy levelet kapott ma egy hete Ferkétől, a fiától, hogy három napi szabadságot kap, s ha az Isten is úgy akarja, haza jön a karácsonyi szent ünnepekre. Mert tudni kell, hogy Ferke huszár, még pedig káplár! Harmadé vitték el, az óta oda van a király kenyerén, a mint ezt Sára néni fünek-fának annyiszor elbeszéli: — „Hát úgy volt az lellem: harmadéve őszön

A VÁRVA VÁRT. — Jantyk Mátýás rajza.

vitték el az eszemadtát. Jaj, majd meghasadt a szívem! Azt tudtam, sohase látom többé a galambomat. Épen a tengeri törésbet állottunk bele, mikor jött a kisbíró a levéllel, hogy menni kell. Azt gondoltam bánatomban, hogy a tengeri is mind lábon vész; nem lesz a ki betakarítsa. De aztán még is csak letörtük. Ötvenkét szákkal lett, a zsenge megalázzal. Csak jó az Isten, nem hagyja el a benne bízót! Azóta nem láttam a kincsemet, pedig kicsoda ember lett belőle! Olyan gyönyörűséges leveleket ír, hol versben, hol meg amúgy, hogy a rivás is majd megöl be, mikor olvasom!

Hát ez a Ferkét várja most Sára néni, ezért nem tud örömeiben hová lenni, ezt bánta meg a kakas is s ezért lón a fazéknak keresi halálát, a kenyer s meg egyébért maradt zsenge.

— «Jön Ferkém, jön!»

Ezt különben nem csak a levélből tudta Sára néni, hiszen még az nem olyan nagyon bizonyos, — hanem hát — megalázzal! Meg bizony. Szép aranyos királyfit látott álomban és fehér fecskét; ez pedig mindenkedves vendéget jelent, úgy tanítja azt az Álmoskönyv! A Sára néni álma meg mindig beteljesedik. Hiszen lám, az őszön is, hogy tüzzel álmodott, mindjárt megmondta: boszúság éri. De úgy is lett, mert az ólja vége kibukott s oda nyomta a kajla malacot!

De hát most már mit csináljon, hogy is lesz, mint is lesz? Hiszen ki tudja, milyen nagy úrrá lett azóta Ferke. Azt írta, hogy a generállal is beszélt, — az pedig kegyetlen nagy úr, — meg három csillagja is van, meg ki tudná még mi? Jaj, vajjon szereti-e még a káposztát, sült tyúkot, galuskát meg egyebet? Jaj, hogy legyen, mi legyen?

De hát végre is megembereli magát Sára néni. Itt a karácsony szombatja, minden órán haza toppanhat a várva-várt! Csülökre mindenki!

— «Hamar csak, meg kell ölni a hizott rucszát, tyúkot is egyet; jaj de melyiket? A kendermagost, az irombát? Mindenki jó tojó, ejnye, ejnye... fogjátok meg hát azt a kezest! Hát még a káposztától, rétesnyújtás, kalácsdagasztás! De a tepertős pogácsát is úgy szerette, azt is csináljunk! Jaj, nem szakadhat az ember százfele!»

Át is hívja segíteni az özeget, hogy a jó erős, fúrge, fiatal menyecske. Jön szívesen a megered a diol. Rucza hápog, tyúk kodácsol, bárd csattog, forró víz susztorog, nyújtódészka zörög, Julesát vizért zavarják, a nagy lomha Pistát hátba vágják, hogy szaporában fűtsön!

Mire esteledik, nagyjából rendbe is jön minden. Tyúk, rucza megkoppasztva, káposzta megtöltve, rétes kinyújtva, kalács meggyúrva, a kemence kifutva.

S mégis a Sára néni izgatottsága nem igen akar szünetelni, mert most meg már az jut eszébe: hát ha nem jön! Mikor észre nem veszik, félre-félre fordul, s egy-egy könnyet titkon kitörül szeméből.

Zsófi, a menyé csak vigasztalja:

— «Óh, ne búslonj kelmed, már hogyné jönné, hiszen még nem multa idejét! Lehet hogy nem kapott szerket a vasutnál s gyalog jön. Jó két mérföld ide, onnan bizony nem egy macskaugrás ide jönni!»

— «Jaj lelkem, könnyen beszélés te; nem te nevelted. De vasárnap este is mikit olvasott sógorod az újságból: hány embert megegett a farkas, hányat ösztergő a gőz, hányat meg egyéb veszedelem ért! Csak nem tudja az ember soha, mire virrad. Jaj, csak egyszer láthassalak még meg szerelmes fiam! Csak az vigasztal, hogy jót álmodtam róla, meg a cigányasszony is jól beszélt. Tudod lelkem, tegnapelőtt járt itt, s nem nyughattam tőle, míg jövendőt nem mondt. Ez is azt mondta, hogy nemsokára aranyos

ruhás víz keres meg, még mutatta is a kártyán, kard volt a kezében, lovon ült, akár csak a fiam!

E közben betámit az öreg István sógor a szomszédból; nagy fanyaloga jó estét kíván, s oda támaszkodik a falhoz. Nagyon esőre áll az ábrázata, nyilván rossz fát tett otthon a tűzre, a feleségének pedig lehető hamis a nyelve, hát csak jobbnak gondolta egy kicsit átbállagni, míg otthon csendesedik a fergeteg.

Átszaladt a kis fúrge Zsuzska is a harmadik szomszédból egy csipet borsot kölesön kérni; de hát úgy mellesek hamarjában kitudja: mit sütnék, mit főznek s máseffélé. Maga is szereti az ilyesmit tudni, de meg az anyja is rábizta. Híjába, már ez így szokás.

Sára néni megint hozzá fog a siránkozáshoz: — «Uram teremtom, már nem jön; már valami érte! Ugy-e István sógor, ugy-e Zsuzska, már itt kellene lenni?»

István sógornak azonban több gondja volt a pipájára, mert sehogy sem akart zselelni, hát csak nagy kedvetlenül dörmögött valamit, hanem a kis fityfityú Zsuzska, a ki mód nélkül szeretett volna már huszárt látni, ugyancsak vizsgáltta nénemasszonyt, hogy semmi baj sincs, nem is lehet, mert az elébb szarka csörgött a háztetőn, az pedig vendéget jelent!

De hát esteledik, a kalácsot be kell vetni. Hozza is fog az özeget menyecske. Pista boldog mosolygással nézi, hiszen neki is majd csak jut belőle. Zsuzska pedig tele szedvén magát újsággal, azt mondja, hogy szörnyű sürgős a dolga, jó éjszakát kíván, s nagy sebbel-lobbal kifelé indul.

E percben örvendezve elvakkantja magát odakin a Bodri, nyílik az ajtó, s méltóságosan belép rajta a várva várt Ferke.

— «Fiam, kedves szép fiam, — sikolt fel Sára néni, — csak hogy haza jöttél!» s tárt karokkal rohan Ferke felé. A menyecske majd kiejti kezéből a tésztát, a bamba Pista pedig bámulva mosolyog, még a kalácsot is elfelejti; hiába ő előtte képtelenség, hogy huszárrá képéljénél nagyobb úr is lehessen e világon s ime most szemtől szembe láthat ily hatalmas férfit! István sógor oda sem néz a dolognak. Mit? gondolja, ő is volt valaha katona, hát hadd legyen más is!

A kis Zsuzska elfelejti sürgős dolgát, megáll, mintha leszegették volna, hamis fekete szemének egy villanásával tetőtől talpig nézi a deli legényt, s hogy, hogy nem? mindjárt az juteszébe a kis arányosnak, hogy hiszen a huszárok; ha megszabadulnak a katonaságtól, meg szoktak ám házasodni, s mért ne veheték el a harmadik szomszédbeli leányt is csak úgy mint más!

Erre a gondolatra aztán úgy megijed, hogy pirosabb lesz a basarószánál, s hirtelen elszalad, mint az őzike. Az utczáról azonban eddig hallik csengő hangja, a mint dalolja:

Kicsiny vagyok én, Mint a tudó a fazékból
Majd meg nővök én, Kidagadok én!

De biz ezt nem hallja az, a kinek tulajdonképen szól. Nem érez, nem hall az most egyebet, csak az édes anya öcskjét, örömszokását!

Szívos BÉLA.

TEMETŐI KARÁCSONY.

Szelíd, szép angyal
Suhogva száll,
S betér temető
Kapuinál.

Mennyi kis fejfa
Várja ma ott!
Lesi sok sápadt
Apró halott.

Megérzik jöttét
Hantokon át
S álmutat béke
Szóvi tovább.

SZABÓ SÁNDOR.

EGY KIRÁLYKISSASSZONY KARÁCSONYAI.

A gödöllői park zuzmarás fái némán mereszgetik lombtalán ágaikat, eltűnt már a téli örömkövidám pesszese a park kanyargós útjairól, s a királyi kastély ódon kupolája sötétben néz a besnyői fenyvesek borongó csöndjébe. De valahányszor a karácsonyest szent áhítata felbuzdul az emberek szívében s összeolvastat kiesbintnyagot, olyankor tündéremlékek káprázatától elevenedik meg az ősi kastély is, s a százados falak boldog, meghitt családi órákról regélnek.

Vajjon milyenek is lehetnek egy királyi gyermek karácsonyai? Vajjon a kis Jézuska aranyos szárnyu serege tartózkodóbb hódolattal közeledik-e a koronák elkényeztetett gyermekéhez, mint az amolyan rendes polgári származású csemetékhez? Vajjon kevesebb örömet, több gondot, vagy pedig izesebb falatokat, fényesebb ajándékokat hoz-e neki?

A királyi udvarnak régi kegyeletes szokása szerint a karácsony soha sem múlik el a nélkül, hogy az udvari személyzet közül mindenki kisebb-nagyobb ajándékban ne részesülne. Az ajándék-tárgyakat kinek-kinek előleges megkérdezése után szabják meg. A királyné maga osztja ki, mintha azt akarnák azzal is jelképezni, hogy a szeretet legeredetibb forrása mindig a női szív.

Királyi családunk egyszerű, polgári karácsonyi időtöltéseiről, azokról a vidám és családias ünnepekről, melyeknek főszemélye a feleséges pár legifjabb, teljes magyarrá nevelt gyermeke volt, érdekes és lebilincselő képet rajzolnak a királyi nevelő, Rónay Jácintnak eddig csak tíz példányban kiadott naplója.

Első karácsonyát a kis Valéria Gödöllőn 1875-ben ünnepelte s a gödöllői királyi lakot tündérkertté varázsolta a terem mennyezetéig érő óriási karácsonyfa, melynek ezerféle ajándéktárgyat csak egyedül neki, a kis főhercegnőnek volt szabad érintenie és kiosztania. S hogy e szabadságával mily bőkezűen élt, azt nem egy azóta föléperedett gödöllői parasztyerek emlegeti ma is büszkeséggel, a kik «Éljen Valéria!» felkiáltásokkal seregelték körül az ajándékokat osztogató magyar királykisasszonyt. Csak egy parányi cigányleányka tett kivételt, — jegyzi fel Rónay Jácint, — a ki a besnyői úton véges-vegig mindazt kiáltozta: «Éljen a kis hercegnő!»

Benn a palota fényes termeiben az udvar személyzetét, köztük Festetich grófnő udvarhölgyét, Nopcsa főudvarmestert, a trónörökös udvartartásából Latour tábornokot, gr. Festetich Vislő őrnagyot, és Spindler századosot, Valéria környezetéből Rónay Jácintot, egymásután szőlítetták be az elfogadó terembe, hol a királynénak mindenikhez volt egy kegyes szava, miközben kinek-kinek átnyújtotta karácsonyi ajándékát. Rónay ezuttal aranyba foglalt onyx burnótszelencét kapott, míg a személyzet jelen nem levő része más uton kapta meg gazdag ajándékait.

Egy évvel utóbb, 1876 karácsonyán az alig nyolcz éves Valéria már maga is a szeretet megemlékezésével járult a karácsonyfa örömeihez, Magyarország színezett térképét készítette el felesége mamája számára. Mennyi édes, növekvő izgalommal fogott már novemberben a nagy türelmet kívánó feladathoz, közbejött betegsége mennyire aggasztotta, hogy nem készítheti el idején a megjelentésnek szánt ajándékot, mindezt apróra elmondja nevelője. Deczember 12-ikére azonban a térkép mégis elkészült s ráírhatták aranyos betűkkel az utolsó szót: «Magyarország.» Mennyivel nagyobb lón azonban meg a királykisasszony zava, mikor feleséges atyja váratlanul meglepte őt munkája közben s elmosolyodva a nagy titok fölfedezésén, megdicsérte különösen azt, hogy tekintettel voltak a megyék új felosztására is. «Vajjon nem fogja-e a papa elárulni a mamának?» kérdezte a kis főhercegnő s nevelőjének minden ékesszólását elő kellett vennie, hogy megnyugtatassa.

Ekkor már Rónay kívánságára az eddigi négy nyelvű üdvözlöt helyett a kis Valériának csak két nyelven, magyarul és francziául kellett tanulnia köszöntőit. Az új évre pedig elhatározták, hogy ezuttal ő felségét a királyt is magyarul üdvözölje. A kezdeményezés nem volt minden nehézség nélküli, s mikor már minden elő volt készítve, közbejött, hogy a királyi apának a

karácsonyi ünnepek után mindjárt Bécsbe kellett elutaznia. A gyermeknek nagy szegyet ütött a fejébe, hogyha nem lesz ő felsége Gödöllőn, kinek fogja majd elmondani a betanult köszöntőt. A gordiusi csomót Rónay vágta ketté, ki azt tanácsolta, hogy a bucsuzásnál kérje meg, visszatér-e még a király azon évben Gödöllőre, és ha nem, akkor álljon bátran a közepre s mondja el előre az újév köszöntőjét.

Úgy is történt, s a magyar király leánya csöppet sem habozott, hanem előlépett s derekasan elmondta első magyar köszöntőjét, mely a mily kedves, ép oly érdekes is arra, hogy mint történeti adatka, szöszertint itt álljon:

«Kedves édes atyám, — így hangzott a kis főhercegnő magyar köszöntője, — nincs életemben oly nap, melyen Isten áldását ne kérném az én jó atyámra. De ha valaha, az év első napján emelek buzgó imát az ég urához, hogy örökjétek szeretett atyám fölött s tartsa meg mindnyájunk vigasztalására és boldogságára. Az Isten meg fogja hallgatni kérésemet s e bizalommal boldog újévet kíván Valéria.»

Még azon este örvendezve közölte nevelőjével, hogy köszöntőjét hiba nélkül elmondta «a papa megdicsérte.» Egy séta a harasztai erdőbe s egy frissiben emelt hó ember jutalmazta szorgalmát, a melyet a tudós főpap saját kezével állított elő.

Mikor aztán elérkezett az ünnepléses percz, melyben az elkészített térkép a királynénak átadott, a főpapi nevelő a szomszéd szobában várta be a fontos esemény lefolyását. «Es Valéria, — volt a királyné első kérdése, — el tudná-e mondani, mi van a térképen?» — «El, ha a püspök is ide jő», hangzott a gyermetes válasz, mert úgy hívták a derék magyar egyházi férfit az udvarnál. Beszólították tehát Rónayt, mire Valéria kijelölte a térképen Magyarország határait, hegyeit, folyóit, megyéit s az ország nevezetesebb városait. A királyné eléggül tekintettel kísérte leánykaja újját, melylyel minden fennakadás nélkül mutatott rá azonnal a kéreztet helyekre.

Következő évben, — olvassuk Rónay naplójegyzeteiben, — a főhercegnő Ischl színezett térképét készítette el felesége anyjának karácsonyi ajándéknak, míg ugyanakkor ő felségét a királyi szintén Ischlen készült virágrajzzal lepte meg. Viszont Rónay is nagy örömet szerzett jó és okos tanítványának, midőn karácsonyi emlékül Lepié azon festményével ajándékozta meg, mely Valéria ischli magánkertjét és kedvenc állatait tüntette fel. De a legsziveselőbb családi jelenet az volt, mikor este 6 órakor a gödöllői palota termében körülülték a Jézus születését ábrázoló, Bécsből érkezett Betlehemes képet s Valéria zongora mellett egész kíséretével rázendítette a béke és szeretet karácsonyi karéneket. A szoba nem volt világítva, csak az átlátszó kép mögött piszkolt a lámpa, s így észre sem vették, mikor ő felségei váratlanul megjelentek s lábujjhegyen közeledtek a megható jelenet színhelyé felé. Alig tünnek fel azonban az ajtó nyílása előtt, az ének elnémult a dalosok ajkán, s Rónay távozni akart; de ő felsége visszatartották, s tovább énekeltek a társaságot, mire aztán meglepődéseket nyilvánítva, a királyné Rónaynak értékes gyémántos aranygyűrűt adott.

Az 1879. év karácsonyán már a bécsi burg termeiben gyűltak fel a karácsonyfa gyertyáskái, de csak úgy roskadozva a kinalkozó cukorsütemények, apró zászlocskák és bombonok terbe alatt, mint bármikor azelőtt. És mint rendesen, meghozta most is a szülői szeretet a jó tanítónak is a maga angyalfát, egy gyönyörű szép aranylánczot a két évvel előbb kapott gyémánt keresztet, melyet ezekkel a szavakkal nyújtott át Erzsébet királyné a távozni készülő Rónaynak: «Viselje Valéria emlékül.»

A rákövetkező új-év napján a mind szebben fejlődő királykisasszony szokásos üdvözlői versei elmondása után, szüleinek a szentföld színezett térképét nyújtotta át, melyet nevelője felügyelete alatt maga készített s mely annyira megnyerte a király tetszését, hogy szép keretbe foglalva, dolgozó szobájába függesztette föl, s felszólította Rónayt és tanítványát, hogy hasonló alakban készítsék el Gödöllő és vidéke térképét is.

Mindegyik ő felségei minden karácsonyon három misét hallgattak egyfolytában, a mi meglehetősen fázasztott volt Rónayra nézve. 1881

karácsonyán a királyné tudatta Rónayval, hogy a két első misére más papot is rendelhet, s csak a harmadikat szükséges, hogy ő tartsa. Így is történt; és évben már a két első misét egy bonyák pap végezte, a kit a király saját költségén vétetett föl az Augustineumba.

Vigan teltek különben abban az évben is a karácsonyi ünnepek az udvarnál. A királyné ő felsége által Rónaynak ajándékozott briliánthá foglalt topágyüri mellé, a gyöngéd lelkű főhercegnő ezuttal saját arcképét is csatolta szép keretben és egy oroszlanfoggal díszített értékes botot.

Ünnepek után a királyné és Rudolf trónörökös egyszerre távoztak külföldi utjokra. «Vigyázzon Valériára!» ez volt az utolsó szó, melyet ő felsége a királynól, bucsuzása közben leánya, az akkor — szerencsére alaptalanul — szívbajtól féltett Valéria érdekében Rónayhoz intézett. Hanem azért Szilveszter-estéjén megint felöltötte ünnepi pompáját a karácsonyfa. A gödöllői felsőkert egyik hajlásában öntözéssel mesterséges korcsolyapályát csináltak, melyen a királykisasszony és benső barátja, Auersperg Aglaja hercegnő napestig vidáman csuszáltak, sőt az udvar kis szerencsén szolgáját, Kristimot is beleönták a mulatságba, dacára annak, hogy irtózott a jégől, s a vig gyereknép ezer tréfájára szolgáltatót okot, mikor ügyetlen bukásai után hanyattvágódott a jégen.

Esténként aztán Valéria főhercegnő óhajására a szembekötősi járta, majd újra munkához fogtak s ábrákat színeztek és metszettek ki ahhoz a képeskönyvhöz, melyet a jölelkű kis királykisasszony a gyermekkorház üdülő betegneiké szánt. Néha a kedélyes püspök is kezébe vette avult gitárját s megtört hangjával kísérve a dallamot, reszkető ujjakkal pengette ki rajta gyermekkori nótáját, a «Rákosi szántó dalát», «miről apám nagy búsan szolt.» Tösgyökeres magyar nyelvérzékkel «versek»-mög nevezett karácsonyi és újévi köszöntőit a királykisasszony, 1882 óta betanulatlan rögtönzött üdvözlőkkel helyettesítette, ugy, a mint azok hálás gyermeki szívből önként fakadtak.

V. S.

A VÁRMEGYE MULAT.*

Már Szontagh Pál ő excellenciája úgy nevezte el a skizát, hogy «közéletünk kimagasló alakja». S ez a mondaná megmarad még akkor is, mikor már senki sem fogja tudni, hogy ő létezett és hogy valóságos belső titkos tanácsos volt. A skiz még akkor is létezni fog és uralkodik közéletünk egén.

A nemes vármegyét, a nagy, hatalmas bástyát is veszély környékeli, már csak az imádság tartja, de a skiz dőlhethetetlenül áll — épen a vármegyékben, mintha ő lenne a főispán, a «huszonegyes» a viceispán, a pagát pedig az autonomia, a melyet folyton menteni kell, hogy valahogy el ne üssék.

A nemes kompánia most is együtt van. A hatalmasok. Színhely a méltóságos főispán ur szobája. Hogy melyik megyében? Én istenem, akármelyikben.

Az ember látja, hogy nappal van, mert gyertyák nem égnek az asztalon, meglehet, hogy délelőtt van, de ezt bizonyosra állítani nagy violentia lenne. A mi a történelmi időt illeti, az ember a Tisza előtti időkre tenné, mert ott áll a picizny asztalkán öblös tartóban a szűz dohány (hogy szűz a dohány, arra meg is esküszöm). Holott a Tisza-regime már tiltja a szűz dohányt. Tehát Tisza előtti volna a dolog, ha a főispáni titkár, a ki pedig épen most dobja oda az utolsó kártyát, nem volna Tisza alatti species. Így azonban anachronizmus fordul elő, a mit azonban szintén nem mernék egészen a festő hibájának tulajdonítani, mert a szűz dohányban aligha nem ő méltósága a ludas.

Hanem hogy a szűz dohány és a főispáni titkár egy ugyanazon időben lehetetlenség, az semmi. Nagyobb esodákat is mívelt már ennél a vármegyén.

A kép jó, nagyon jó; méltó megörökítése a nagy eseménynek, mely olyan derült hangulatba hozta a társaságot, s mely sokkal több érdeklődést fog kelteni holnap mindenfelé, mint a legközelebbi belügy-ministeri rendelet.

* Íly czim alatt a «Vasárnapi Ujság» 49-ik számában megjelent «Vármegyei események» című képünkre vonatkozólag egyik kitűnő írónk tollából a fentebbi jóiut képmagyarázatot val alkalmunk közölni. Szerk.

A glibiczet, az árvaszéki elnök urat szinte a nevéből góros fogja el. «Soha ilyet!» kiáltja hahotázva, s finom selyem keszkenőjével törli a homlokát.

«Méltóságának a főispán urnak orráról leesett a zwicker a nagy kacajtól s kezét felemelve dől hátra:

— «No, ezt nem adom száz forintért!»

A titkár is mosolyog, de hogy is ne, hogy is ne! Hiszen régen áll a világ, de ilyesmim még elő nem fordult... he he he...

A megrökönyödött plebános úr, a kin megessett a nagy baj, — (tetszik a hajdunak, a kujonnak, hogy nem a vármegye urain történt csúfság, hanem a kléruson) — még mindig megriadva beszéli el a szolgabírónak az óriási szerencsétlenséget, hogy történt, mint történt, olyan elszontyolodott, rémfült arccal, mintha valami hajótörést mesélne. A szolgabíró jó ember, csupa tisztességből a szent ember iránt, túrtörtéti magát, komolyan hallgatja, pedig tudom, ő is nevetetheték.

Hát úgy történt, hogy a főtisztelendő úr megolvasta a kiosztott kártyákat és azt látta, hogy neki csak tizenegy jutott, minélfogva a szabályok szerint (s ezek rideg szabályok, nem olyanok mint a megyei szabályrendeletek) semmis a játék. Gondolja tehát magában, hogy majd csinálak én most egy tréfát s még egyszer megolvassa a kártyáit, bizony most is csak tizenegy tizenkettő helyett, hát jól van, egyszerre pose-ba helyezi magát, és kikijátja a legnagyobb szót:

— «Tizenkét tarok, solo, tout les trois, pagát ultimo».

A főispán, a kinél a skiz van, csodálkozva néz rá, siet hirtelen közbe vágni:

— «Kontra a tout les trois-nak!»

A fiatal titkárnál bujkál a pagát.

— «Kontra az ultimónak!» ordítja.

A szolgabírónál pedig kilencz tarok legelész egy sorban, mire ő is rázendíti:

— «Kontra a játéknak!»

A tisztelendő úr csak mosolyog, mosolyog. No csak acsarkodjatok, majd a végén én nevetek. Hiszen jól tudja ő, hogy áll a dolog, nincs ő neki se pagátja, se skizje, se tizenkét tarokja, — hanem van tizenegy kártyája, a mi elveszi a játék érvényét. Micsoda kapitális viccz lesz ebből a végén, hogy fognak boszankodni a partnerek, a mikor a képzelt «nagy fogás» lezsongorodik az osztó hibájának. Furfangos arccal mennydörgi tehát vissza:

— «Rekontra mindennek!»

S ezzel nagy komolyan kezdi kiadogatni a kártyákat s a mint tapogatja, nyomogatja egyiket a másik után, egyszerre csak (hogy el nem ájul az ember egy ilyen szituációban) kimorzsolja bütykök útjaival a ragadós kártyákból — a tizenkettőket. Oda volt tapadva az átkozott a coeur dármához.

Megfagyott a vér a szegény plebánosban, mert nemcsak hogy sok pénzbe kerül, de a szegény, az örökös nagy szegény...

Csak az incelkedő ördög merhet ilyet tenni az Ur szolgáljával.

— «Ha ha ha, ha ha ha!»

— «No ilyen csak egyetlen egyszer történt — mondja a boldog főispán extasisban. — Az is az én jelenlétemben, képviselő koromban, bent a klubban, Mórizz Pállal. Hanem most már add ide János azokat a quaterkákát. Erre csakugyan inni kell egyet!»

M—th K—n.

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCEG FÖLDKÖRÜLI ÚTJA.

Irta a «Vasárnapi Ujság» számára egy tengerésziszt az «Erzsébet» hajó földéletén.

A Melanéziai és Malajai szigetek között.

(XII. közmény.)

Mint már említettük, az angolok elve az, hogy lehetőleg barátságos módon egyezkedjenek a benszültött törzsekkel, a kiknek szokásait mindenben meghagyják. Ebben különböznek a németektől, a kik — legalább az angolok szerint — igen erőszakosan járnak el saját területükön, miert is sok törzs átvándorolt onnét Angol Új-Guineába. A németek birtokain különben igen kedvezőtlenek az egészségügyi állapotok. Megtörténik, hogy az európaiak néha egészen kihalnak

némely telepen a gyilkos láz miat. Port-Moresbyben szintén uralkodik ugyan a láz, de sokkal kisebb mértékben. A commander maga beszélte, hogy minden két héten van egyszer láza; hanem már hozzá szokott és nem törődik vele. Orvos Port-Moresbyben nincs; az egyetlen orvos a gyarmaton maga a kormányzó. Ő azonban többnyire távol van Új-Guinea valamely részében.

Milyen élet! Semmi öröm és élvezet, csakis viszontagság, fáradozás, gond és betegség! Hanem mindezt pótolja a fényes fizetés, melyért még oly fiatal és életvidor emberek is, mint például a commander, alávetik magukat néhány évre e nélkülözéssel teljes életnek. Ez a derék tiszt t. i. nem azért vállalkozott erre az állásra, mintha valami mogorva, emberkerülő és az élet örömeit megvető különöz volna; sőt inkább. Mint Queensland kormányzójának fia, s e mellett fiatal és nyalka tiszt előtt nyitva állt az élet minden ajtaja, a mit a kormányzó-apának az erszénye meg is sinylett. Ezért jónak találta, hogy — a bibliai példa szerint — a tékozló fiút egy időre valamely olcsóbb helyőrségbe helyezze át. Ha előbb a nőket hódította: fordítsa hódítási tehetségeit most a pápuák ellen. S úgy látszik, a jó fiú itt is beválik és ép úgy megállja helyét az új-guineai erdősegekben, mint az ausztráliai parketteken.

Egy napon kilovagoltunk. Ez alkalommal láttam először emberfészket, mely fagalyakból és levelekből kunyhó alakjára egy terjedelmes fa koronájának lombozata közé volt rakva. Lakói bizonyára kedvelői a madártávlatnak, és magas színvonalon szeretnének állni. Hisz nagyobb ragadozó állatok nincsenek Új-Guineában, kisebb csúszó-mászó állatok pedig felkúsznak a fára is, az ellenség meg éppen levágja a fát alóluk. Különben meglehet, hogy csak egészségi szempontból építik egy fa tetejére házukat. Abból a házból t. i. máshová csakis úgy lehet járni, ha az ember le- vagy föl kúszik a ház oszlopán, t. i. a fa derekán, és ez bizonyára igen egészséges mozgás. Mondják, hogy egész faluk vannak Új-Guinea belsejében, melyeknek házai szintén így falombotok közé vannak rakva. Hogy a pápuák általában szeretik házaikat magasra építeni, azt már magam is tapasztaltam, mert nemcsak a tengerparton fekvő faluk vannak czölöpökre építve, hanem a sziget belsejében lévők is.

Az új-guineai pápuák közel rokonai a Salamon-szigetek lakóinak. Testalkatuk deli, nyúlós; bőrszínük sötét-barna, arcvonásaik általában nem rutak; de a férfiak szebbek, mint a nők. Viseletük igen egyszerű. A nők a csipőjük köré kötött hosszú (szárított) fűszálakból, vagy

nádból készített kötényféléket viselnek; ebből meg néhány fülöngyökből és karperezből áll az egész öltözetük. Testüket tetőtől talpig tatovírozzák, mihez két festéket használnak. A férfiak viselete még egyszerűbb; mert ők inkább csak a tatovírozásra szorítkoznak. Különös gondot csak a hajukra fordítanak, mely sűrű, tömött torzon-borz voltánál fogva, mintegy bokorként veszi körül a fejüket és sajátságos alakot ad nekik. Ezt a hajbokrót sokféle fejdíszszel rakják tele s különösen vallásos és más ünnepeik alkalmával nagy gonddal rendezik.

Az emberézés, mint egész Oceániában, Új-

lomalma ő fensége néhány igen ritka szárnyas vadat ejtett el, köztük egy roppant kifejlett szarvesőru madarat, néhány igen szép, piros tollazatú, paradicsom-madarat és két fekete talegalla-tyúkot. Ez a sajátságos fajú tyúk csakis Új-Guineában, Ausztráliában és Melanésziában fordul elő és azért nevezetes, mert a többi tyúkfajtától eltérőleg, a tojók közösen nedves, rothadásba menő fűből összerakott fészkekbe, vagy forró homokba tojnak és a kiköltést a nap melegére bízzák.

A számot tekintve azonban csak középszerű eredményű volt e kirándulás. Ennélfogva ő fensége elhatározta, hogy a kormányzó tanácsára, a Port Moresbytől csak 35 mérföldnyire nyugatra torkolló Vanapa folyóhoz isellátogat, melynek vidékét mindenféle vadban gazdagnak írták le előtte.

Az «Erzsébet», elkészülvén a szénrakodás munkálataival, jul. 19-én felszedte a horgonyát és elhagyta Port Moresbyt, hogy néhány órával később ismét kikössön a Redscar öbölben, melybe a Vanapa folyó ömlik. Kevéssel előbb szintén oda vitorlázott yachtján a kormányzó, hogy megtegye a kellő intézkedéseket. A kirándulás céljaira egy gőz-sajka és két evezős csónak szereltetett föl; a fedezetül szolgáló legénység el volt látva fegyverrel és lőszerrel. Elelemről, függő ágyakról és általában mindenről, a mi a szabadban való tanyázáshoz és éjjelkezéshez szükséges, gondoskodva volt. Az ott tartózkodásra az idő szűke miatt csak egy, vagy másfél nap lón kitűzve.

Ugyanaz okból ő fensége lemondott a közeli Yule-sziget és az azon levő térítő telep meglátogatásáról, és elrendelék, hogy helyette távolléte alatt az «Erzsébet» parancsnoka és tisztikara látogassa meg az érdekes szigeteinket, egyszersmind vegyen ott át egy ethnografiai gyűjteményt, melyet a térítők szedtek össze ő fensége számára. Megbízta a parancsnokot, hogy az előzőeken és szolgálkés térítőknek mondjon nevében köszönetet fáradozásaikért és a telep anyagi segélyére adjon át részéről egy nevezetes összeget.

Ő fenségének ezen megbízását követve, a hajóról eltávazása után mindjárt elhagytuk a Redscar öblöt. Rövid 36 rai út után, éjszaknyugat felé haladva, elértük Yule szigetét, mely több más szigetekkel együtt Új-Guinea partjához közel fekszik. Üde zöld növényzete már messziről gyönyörködtetné szemünket; a lenge pálmák és a sugár fű-fák (Grasbaume) mintegy üdvözlést integettek felénk. Hajónk két sziget közt, egy szoroson áthaladva, egy öblöcske felé kanyarodott, mely Yule sziget keleti partjába vájódva, gyönyörű természetes kikötő. Már

KIVÁNCSI KÖZÖNSÉG.

ÁRNYJÁTÉK.

SZENT MIKLÓS LEÁNYA, KISÉRETÉVEL.

KÁRTYA-VETÉS.

KARÁCSONY-EST SVÁJCZBAN.

ÓLOM-ÖNTÉS.

Guineában is el van terjedve. A pápuák igen kedvelik a táncot. A nagyobbbrészt vallásos táncoknál álarcokat és jellemző mezeket viselnek, melyekkel ijesztő vad kifejezést adnak maguknak.

Új-Guinea.

Kevéssel megérkezésünk után az épen távollévő angol kormányzó is haza érkezett gyönyörű yachtján. Rögtön följánlotta ő fenségének szolgálatait. Kirándulások rendezésével igyekezett ott időzését lehetőleg élvezetessé és eredményessé tenni. Néhány kisebb kiránduláson kívül egy-két napra terjedő is történt a Port Moresby-i öbölbe torkolló Laloki folyó mentén. Ez alka-

AZ ANARKHISTÁK MERÉNYLETE PÁRISBAN A BOMBA FELROBBANÁSA A FRANCZIA KÉPVISELŐHÁZBAN.

alkonyodott. A sziget dombjai hosszú árnyakat vetettek a mozdulatlanul nyugvó tenger tükreire. Vervörös felhősávok látszólag a sziget mögött; jobbra haragos égiháború gomolyodott össze a pápuák ósházája fölött, mozgó, villámló, zordon felhők halmaza. Az égén vér és háború van, pedig alatta a békét és boldogulást akarják meghonosítani, — úgy mondják; ide is eljöttek a hit fáradhatatlan bajnokai, a nyugati civilizáció előőrsei, hogy megnyerjék a «hitetlen» pápuát a béke és szeretet vallásának, — meg a fehér emberek. Ez a fehér ember azután eljön és azt mondja: «Az országotok az enyém, és ti az én alattvalóim vagytok; ezt így rendelte el a fehérek istene.» És ha a szegény pápa ezt nem akarja átlatni, a fehér ember fegyver győzi meg arról, hogy örökre elveszítette szabadságát. S ezt az eljárást a nyugati műveltség terjesztésének nevezik. Nem lévén semmiféle európai papirusz megírva, hogy a pápuák földje a pápuáké, stb., mi természetesen, mint hogy a fehér emberé? Ez nemzetközi jog, és úgy látszik igen jól megfér a vallás tanaival, mert másképp nem egyengetnének a hitbajnokok a fegyver bajnokainak útját.

Serdülő korban levő új-guineai keresztény leány.

Tehát mégis igaz van az ének, ha vért és háborút mutat azon föld felett, a hol a béke és szeretet vallását tanítják!

Miután a horgony feneket fogott, partra szálltunk. Egy domb tetején zászló-pózna volt fölállítva, s megrakva különböző lógókkal, csúcsán monarkhiánk lobogója lengett. A parton szokatlan keveréket társaság várt reánk.

Elöl hosszú fekete talárokba öltözött barátok, mögöttük két sorban föllálók a bensülött új keresztények; vad marczona, alakok, némelyek ősi mezdülkülségükben, némelyek fantasztikus rongyokba öltözve. Mindnyáján testvéreink Krisztusban! Mikor a partra szálltunk, észrevehetőleg zavarba jöttek, nem tudván kiismerni körülünk Ő fensége deli alakját, és mert mindnyájan tengerész-tiszti egyenruhában voltak. Még nem volt tudomásuk arról, hogy Ő fensége nem szakíthatott magának időt, hogy mint tervezte volt, Yule szigetét is meglátogassa. Parancsnokunk mindjárt az első üdvözlés után, megadta a szükséges fölvilágosításokat, egyszerűsmond tolmácsolva a főherczeg üdvözlését és köszönetét.

A prior, egy ósba vegyült, szakállas, tisztos öreg úr, válogatott szavakban felelt a parancsnoknak, hogy nagyon sajnálják ő, valamint testvéreit is, hogy Ő fenségét nem üdvözölhetik magányos telephelyükön; de hálásak a sors iránt, hogy legalább hajóját és ennek tisztikarát vendégül láthatják.

Ő fensége megérkezése alkalmával egy «oro» ifjú — úgy hiszem, így hívják magukat a Yule-szigeti pápuák — üdvözlő beszédet volt tartandó, a többi bensülöttek pedig egy a barátok által szerzett alkalmi himnuszot adtak volna elő. De most mindez elmaradt. A szövegeket azonban úgy roro nyelven, mint francziául fogalmazva díszesen kiállított alakban átadták Ő fensége számára.

Az üdvözlés után fölmentünk a dombok tetején épült telephez. Az oda fölvezető út mentén lógókkal díszített póznák voltak fölállítva. Egy domb hátára érve, néhány ház tünt szemünkbe, egyszerű bádög-épületek, két sorban elhelyezve. Az egyiknek ormán egy kereszt volt, annak jeléül, hogy keresztény templom. Ott hirdetik a szent ígét és ott terjesztik a fehér ember hatalmát, mely szintén körüljárta már a világot. Az egyik azért hatalmas, mert a másik támogatja.

A telepnél ismét fogadtatásban részesültünk. A sziget leányasága volt ott összegyűlve, három nővér vezetése alatt. Ezek a térítő-társaság női tagjai. Az üdvözlés után a nővérek egyike átadta a parancsnoknak az Ő fenségének szánt saját szorgalmas és műértő kezeikkel készített ajándékokat: egy bársony alapra csupa apró tengeri csigácskákból mozaik szerűn összerakott keresztet, és egy gyönyörű, elvirulhatatlan bokrészt ragyogó szimpompájú madár-tollakból.

Valóságos remekei a gyöngéd női izlésnek. Azután megnéztük a telepet. Az egyik épület a prioré, néhány más a barátok, vagy a nővérek lakhelyei. A templom csak egy egyszerű épület, mint a többi.

Egyedül díszes a csinos oltár s mellette egy ódon harmonium, mely az orgonát helyettesíti. A templomból csatlakozik az iskola épülete. Az

egész telep fel volt díszítve növényekkel és virágokkal.

Fölvezettek bennünket a prior házába, melynek első emeleti helyiségeiben az Ő fensége számára össze gyűjtött néprajzi gyűjtemény volt fölállítva. Új-guineai fegyverek, hangszeres, ünnepi jelmez, bálványalakok, ékességek, stb. oly mennyiségben és változatosságban, hogy alig akartuk elhinni, hogy mindezt csak 8 nap alatt gyűjtötte össze egy külön ezen czélelől Új-Guineára átküldött testvér. Ugyanis csak egy héttel előbb érkezett meg az a térítő, a ki harmadfél hónappal ezelőtt Thursday szigetén hájónkra jött, hogy meglátogassa lelkészüket, és ez alkalommal felajánlta szolgálatait egy új-guineai gyűjtemény létesítésére, minthogy éppen útban volt oda.

Ezalatt a vendégszerető szerzetesek kitünő uszonnát készítettek a verandán, jobbjára a telepen termelt gyümölcsökből. A zamatos banán és popájákat (sárgadinnye-féle, igen izletes tropikus gyümölcs) izlelve, élveztük a magason és szabadon fekvő helyről a tengerre és szigetekre nyíló nagyszerű kilátást.

A Yule-szigeti térítő-telep tagjai a franczia sacré-coeur szerzeteshez tartoznak; nemzetiségre azonban csak néhányan francziák, a többiek olaszok, belgák, sőt volt közöttük egy elzászi német is. Így tehát három, tőlünk is többnyire ismert nyelven beszélhetvén a barátokkal, csakhamar élénk társalgásba elegyedtünk, annál is inkább, mert érdekes tárgyban nem volt hiány.

Egy, a laikus által föl nem fogható világ volt az, a melylyel itt érintkezésbe jöttünk, a vallási ideálok világa: lemondás a jelen élet örömeiről, melyeket ismerünk, egy jövendő élet örömeiért, melyeket csak hiszünk; ellenkezés a természet törvényeivel, hogy elérjük a természet fölöttit!

Erős, rajongó hittel kell bírnia annak, a ki e világ polgárává akarja magát fölavattatni.

Házigazdánk ilyen másvilági polgárok voltak. Magaviseletükben semmi üres czeremonia, semmi keresettség, csak annak kifejezése, a mit igazán éreztek. És ez öröm volt, e szép alkalmon való örömről, hogy a messzre nyugati hazához közel lakó művelt nemzetek tagjaival érintkezhetnek és ismét a szülőhazára édes nyelven beszélhetnek, melynek hallatára a szív sebesebben ver, még ha már elfordult is minden földitől. És nem kevesebb örömről volt a fölött, hogy az általuk oly rövid idő alatt létesített gyűjtemény terjedelme és értéke volta felett meglepetésünket fejeztük ki, és végül, hogy megmutathatták, vagy elbeszélhették, mily eredményeket tudtak elérni aránylag rövid idő alatt (alig több mint tíz év) a bensülöttek művelésében. És méltán büszkélhetnek ernyedetlen, semmi nehézségtől vissza nem fordított munkásságuk gyümölcseire. A sziget egész lakosságát, körülbelül 400 embert áttértették a keresztény katolikus vallásra, szellemi életüknek új utakat nyitottak az által, hogy megtanították őket gondolataikat följegyezni.

A bensülöttek ugyanis előbb hírből sem ismerték az írás «varázs mesterességét»; erre a barátok tanították őket. A serdülő ifjúság tani-

tása iskolákban történik, a fiúkat a barátok, a leányokat a szerzetes nővérek oktadják. Az eredményekkel igen meg vannak elégedve.

Megpróbálták még a bensülötteket a nyugati művelődés egy másik tényezőjének, a ruhaviseelésnek is megnyerni. Hanem, úgy látszik, a tisztelt roro új keresztények a bibliai Ádámot ép oly szent embernek tekintik, mint a katolikus vallás többi szentjeit, minélfogva egyes hajlandók példáját követni, s a róla elnevezett viseletben járni, még pedig annál inkább, mert az ő ősi nemzeti viseletükkel azonos.

A felnöttek között legalább néhányan viseltek olyasmint, a mit a mi fogalmaink szerint ruhának lehetne nevezni: felső és alsó ruhát, többnyire ríktő tarka-barka vászon szövetelekből készítve. A legtöbben, különösen a férfiak, csak ékesítik és nem ruházzák magukat. A férfiak hajviseletét sokszor mesterművei a dekoratív művészetnek. Hosszú tömött hajukat körül veszik számtalan apróbb és nagyobb madártollakból, kivált a paradicsom-madár hajnalpiros tollaiból alkotott gyűrűkkel, melyek többszörösen egymásföle illesztve, valóságos tollkoronát alkotnak. A nyakuk körül egy nagy félhold alakú kagylódarabot viselnek, azonkívül hasonló, állatfogakból csinált füzereket, mint a Salamon szigetek lakói.

A nők viselete, mint a Port Moresby körül lakó pápa törzsnél, egy zsinórral szabadon aláfüggő, nád- vagy levél-sávokból álló rövid szoknya. A tátoviragos általánosan az én közük terjedve. Eredeti módon különböztetik meg magukat a leányzókéba menő fiatal emberek a többiekétől. A gyermekek és serdülő fiúk ugyanis elhanyagolják a külsőjüket és az élelem minősége, vagy a klinta folytán feltűnő domborúság embonpointjukat a maga kénye-kedve szerint hagyják nőni. Ellenben az érettség éveibe lépő, tetszeni vágyó ifjak egyszerre szépekké akarnak válni, szépekké a roro nők fogalmi szerint, kik a karesu, nyulának testalkotát tartják a férfi szépség eszményének. Ennek eleget teendő, a roro legények határt szabnak máskülönböben hártaltalan jó étvágyuknak és minthogy ezen önmegtartóztatás nem elegendő emésztő szerveik elapasztására, mind inkább-inkább összeszorítják természetüket egy övvel. A másik nem tetszésnek megnyerésére nálunk divó szokásokat illetőleg tehát a Yule szigeti pápuák férfi- és nőneme tökéletesen szerepet cserélt.

A serdülő ifjúság között, mely az iskolába járván, inkább hatása alatt van a barátoknak, mint a legények, a ruhaviselés is jobban el van terjedve, különösen az apácák gondviselése alatt levő leányok között, a kiket a ruhazabásra és varrásra is megtanítanak. Így a rit-nem (itt a nőnem t. i. sokkal rútabb, mint a férfi-nem) többnyire fel van ruházva. Hanem azért, úgy látszik, hogy a ruhaviseelésben nem látnak valami szükségést, hanem csak ünnepélyes alkalmakra szánt czeremoniát, legalább arra mutat az a tapasztalatunk, hogy kevéssel ünnepélyes fogadtatás után az élénk kirukkolt fiatalság megint házi ruhájában jelent meg, t. i. barna bőrében.

A bensülöttek nagy barátjai a bétel-evésnek. Az ehhez szükséges dolgokat, u. m. egy bambuszcso-dobozt oltott koralmésszel és egy szelenczét, mely a fanyar ízű növénylevelekbe burkolt bétel-dió adagokat tartalmazza, mindig maguknál hordozzák. A barátok nem igyekeznek őket a bétel-evésről leszoktatni, nem csak azért, mert ott a dohányzáshoz hasonló élvezetek tekintik, hanem mert az emésztő szervek működését elősegítő, élesítő és ennélfogva egészséges szokásnak is tartják. Általában elvük a térítőknek, hogy csak annyiban hatnak és változtatnak a bensülöttek életmódján, a mennyiben azt a keresztény vallás tanai megkivánják; máskülönböben érintetlenül hagyják ősi szokásaikat.

Az emberevessel természetesen foglgyagtak a Yule-szigeten lakó pápuák.

Szórakozás dolgában megelégedők. Fő mulatsága a fiatalágnak esténkénti összejövetel és késő éjjelig való elterefelés. Az ifjak körben összeülnek, a leányok is oda seregenek és áhítattal hallgatják, hogy kicsoda okos dolgokat beszélnek. Hát bizony ők nem politikának, hanem azt beszélnek el egymásnak, a mit napközben láttak, vagy hallottak. Például az egyik azt mondja: «Láttatok azt a nagy fehér hajót? A tengerből jött elé, onnét, a honnét a nap fölmerül.» A többiek: «Igen a tengerből jött egy nagy hajó.» Az első: «És mennyi féhé-

ember van rajta!» A többiek: «Igen, nagyon sok fehér ember van rajta.» És így tovább.

Hogy ilyféle beszélgetéseket szoktak folytatni, arról házigazdánkól értesültünk, a kik a szerény uszonna után a telep épületei közt levő térre vezettek bennünket, ethnográfiai böngészni. Össze volt gyűlve a sziget apraja-nagya. Egy nagy kövön trónolt egy tarka-barka mezekbe burkolt éltebb férfi; fején fantasztikus alakú süveg, kezében egy hatalmas kormánypálcza, mely beillett volna vendégszobának is. Ez az úr a rorok első főnöke volt. Van t. i. ezen kívül még több alfőnök is. Ezen főnöknek az alattvalói föltétlenül szavát fogadják, mint a térítők mondák; fontos dolog tehát vele jó lábon állani, a miért is egy kiváló nagyságú préselt dohánnyal darab járt ki neki ez alkalommal. Hanem bármily nagy legyen máskülönböben uralkodói tekintélye, 2-ik Buru-Kuku-Haha János, — mint saját és a keresztényben nyert nevén híjják, — cseppet sem vette rosz néven, hogy oly alaposan megbámultuk; sőt mi több, kezünkbe engedte venni kormánypálczáját s bétel-dobozát is. A fák alatt, kisebb csapatokban elszórvva, a meglelt házias férfiak, a kik már átestek az ifjúkor zajos mulatságain, csendes elmedkedéssel tölték az időt, kerdőztek, vagyis bételt rágtak, a mi az összetévesztésig hasonló a kerdőzéshez. A balkezükkel tarták az oltott mézcsövet, abból időnként valami piszkafa segítségével egy-egy lenesényi darabka meszét halásztak ki. Évvél azután kiegészítették a bétel nyújtotta paradicsomi kéjszt. A nők anyai kötelességeiknek tettek eleget, gondoskodva a jövendőbeli reményteljes roromendezék táplálásáról.

A fiatalóság egy külön csoportba gyűlt; javában járta az esteli tréceselés. Az ifjak mind szép, deli-termetű, izmos legények voltak; egyik is másik is föl-fölugrott, hogy egy kicsit táncoljon, példát adva a többieknek is; rengett hatalmas tollkoronájuk, hullámzottak athlátai izmaik. Némelyek valami egyhangú éneket hallattak és hosszú, kettős kupalakú, kigyóbőrről bevont dobok verésével adták meg a szükséges zenei kíséretet. Végre mind föltápászkodtak és járták a roro csárdást, mely egyszerűség tekintetében ritkítja párját. A táncolók két sorban állnak egymással szemközt; a dob és ének által megadott időmérő szerint, úgyszólván egy helyben lépkedve, a kettős sor nagy lassan oldalvást mozog. Ha egy strofát leénekeltek, néhányszor nagy erővel és gyorsan egymásután ráütnek a nagy dobra és szétszédnek. Majd megint összerakoznak és ismétlik a táncot, a meddig meg nem unják, vagy ki nem fognak a strofákból. És ez jó sokáig eltart, mert verseik szerzéséhez nem is kell valami vastag költői ér. Az egyik barátot megkérdésem, hogy ugyan mit énekelnek a táncolók. «Oh, a jó banána!» — «És?» — kérdésem, azt híven, hogy az a megárfalhatatlan igazságot tartalmazó kifejezés csak bevezetés. «Ez az algós», felelé a barát. «Van még több ilyen alkatasú is a roro költészetnek?» kérdém ismét. «Oh igen sok, például: «Oh, a betörött orr!» Ez kétségkívül elégia.

A roro költők ezek után itélve főképp a rövid irályt kedvelik és ápolják, melynek kétségkívül meg van az a jelessége, hogy nem rája a szájba apróra, a mit a költő mondani akar; minélfogva tág tért enged az olvasó képzeletének.

Miután ekkép néhány élvezetes, új és érdekes tapasztalatban gazdag órát töltöttünk Yule szigetén, szives búcsút vettünk az előzőeken és vendégszerető szerzetesektől, egyszerűsmond meg-hívták őket, hogy látogassák meg hajónkat, a hol — nem lévén elkészülve nagyobb számú vendégek fogadására, — ha többel nem szolgálhatunk is, mint egy pohár hús itallal és jó zenével, de azt jó szívvel adjuk. A szerzetesek annál örömebbek engedének meghívásunknak, mert félre eső szigetükön bizony más zenében nem részesülhetnek, mint roro zenében, a mi egy kissé vékony élvezet. Két fiatal pápa gyermeközt is hoztak magukkal a barátok; hadd mesélhessék el majd otthon, hogy mily csodadolgokat láttak azon a nagy tengeri szörnyetegeken, melyen 400 fehér ember él. Mulatságos volt hallani a fiúk csodálkozásának nyilvánulását, melyeket vezetőjük tolmácsolott. Ők t. i. nem tudják, hogy a földben érc is terem, melyből vasat lehet kiolvasztani, a vasból pedig ágyúkat, lövegeket, lemezeket, vastag páncélokat lehet önteni és kovacsolni. Ők még nem

látták, hogy a vizgőzt föl lehet használni gépek hajtására, a melyek aztán a hajót előreviszik. Ők egy szóval nem tudják, mert nem látták, hogy az ezerféle nagy és kis alkatrészt, melyeknek célirányos egybekapcsolásából egy hadihajó áll, mind emberi kezek készítménye a föld anyagaiból. Az ő fogalmuk tehát az, hogy a hajó, úgy a hogy van, a természet alkotása, vagy halahonnan a tengerből került föl és a fehér embernek sikerült azt hatalmába ejtenie.

Miután a hajót megnézték, ritka vendégeinket a hajó hátsó részére vezettük, mely csakis a parancsnok és a tiszték számára lévén fenntartva, úgyszólván úri része a hajónak.

A barátok térítői működése nemcsak Yule szigetére szorítkozik, hanem kiterjed Új-Guinea közelebb fekvő részeire is. Egy-egy barátot kiküldenek, hogy valamely kiszemelt vidéken, sokszor távol minden segélytől, vetegesse a keresztény vallás és művelődés magvait. És a bensülöttek többnyire nem is bántják őket, minthogy fegyvertelenül és egyedül jelennek meg. A térítő először is hajlékot épít magának, egyszerű kunyhót, a hol fáradt tagjait kipihen-tesse. Azután egy darabka földet kezd művelni. A vademberek eleinte bizalmatlanul nézik az idegen jóévőnyevést, veséset, demivel tapasztalják értelmi felsőbbiségét és jó indulattal, mindinkább csatlakoznak hozzá. És ha egyszer megnyerte bizalmukat és megtanulta a nyelvüket, nyitva van az út a szívüköz.

Az igaz, hogy nemcsak értelmi eszközökkel hatnak a bensülöttekre. Eleinte legalább egészen anyagi eszközöket is használnak, hogy őket barátságos érzületeikről meggyőzzék. Ezen eszközök közt a préselt dohány, mint a pápuák által igen kedvelt élvezeti szer, nagy szerepet játszik.

Embereket préselt dohánnyal csalogatni a mennyországba! Milyen bizarr ötletei vannak az életnek!

Vendégeink azután elbeszéltek szenvedéseik szomorú történetét. Kezdetben, midőn letelepedtek, még ennyivalójuk sem volt elég. A gyümölcsön és rissen kívül mindent Thursday szigetről kellett hozatniok, melyet pedig több száz mérföld választ el Yule szigettől.

Most már azonban vannak marháik és tehenek, melyek húst és tejet szolgáltatnak. Több évvel ezelőtt egy nagy járvány következtében a sziget lakosságának egy része elhalt, másik része átvándorolt Új-Guineába. Ezek is elveszték a katolikus egyház számára, mert az ott működő angol protestáns hittérítők elhódították őket az angol vallásra. Tehát itt is van verseny!

Sokat szenvednek az éghajlat és a lázak miatt. Az utóbbi években négy szerzetest vesztettek el, most pedig egy apáca van közel a kumulához. Orvos nincs a szigeten, sőt a legközelebbi telepeken sem.

Szomorú martyrium!

Azután áttért a társalgás újabb tárgyakra. A zene fölvilanyozó és lelkesítő hatása is hozzájárult a hangulat emeléséhez, melyben késő éjjeli óráig együtt élveztek az est kelmeit.

Bár nekik is oly kellemes volna a visszame-lékezés az együtt töltött órákra, mint mi nekünk!

Másnap, július 21-én kora reggel elhagytuk Yule szigetét, hogy a Redscar-öbölbe vissza térve, bevárjuk Ő fensége visszaérkezését a kirándulásról. Ő fensége kíséretével és angol kísérőivel együtt este hétkor szerencsésen hajónkra ért. A kirándulás, bár nem volt oly kedvező eredményű, mint remélte, mindazonáltal kiválóan érdekes volt, minthogy Ő fenségének ekkép alkalmat nyílt láthatni egy igazi új-guineai őserdőt, mely a Vanapa folyamot mindkét oldalán szelgeyzi.

Nagy számú paradicsomdarab (különösen lant farkú király-paradicsomdarab) rifle-birdet, fekete és más színű kakadukat (a feketék igen ritkák) és papagályokat ejtett el. Kazuárok, bár nyomaikra több helyütt akadtak, nem kerültek puska elé.

Mindjárt a főherczeg hajóra érkezte után fölmentük a horgonyt, hogy utunkat a Malaj szigetvilághoz tartozó Arru szigetek felé folytassuk.

KARÁCSONYEST SVÁJJCZBAN.

A népsokások rendszeren hosszú körutat tesznek néptől néphez az egész világon. Sokszor anyira átalakulnak, hogy eredeti jellegüket alig lehet első pillanatra felismerni. Közelebből tekintve azonban, rögtön ismerősöket veszünk észre, s megértjük, hogy nincs új a nap alatt, csak az idők és emberek változnak.

Az a képcsoportozat is, melyet itt a svájcziai karácsonyi mulatságairól bemutatunk, egészen ismert részletekből áll. Fölismerhetjük benne a karácsonyfát, a Bethlehemesek menetét, az Andránap éjjelen szokásos ólomöntést, sőt a Mikulás-alakot is kissé elváltozva. Minátlunk ezek az alakok részben más napokon szerepelnek a népszokásokban s ezenkívül az ólomöntés s kártyajáték is a gyermekek foglalkozása, a többiben azonban minden feltalálható nálunk is, még azok a gyermekek is, kik a karácsonyi előkészületek kiváncsian igyekeznek meglelni.

Nagyon kevés sőt kell tehát vesztegetnünk képeink magyarázatához.

A legérdekesebb a középső csoport, hol a karácsonyestét ünneplő gyermekek közt megjelenik «Szent Miklós leánya, kisérétével». Szent Miklós leánya nem egyéb, mint a mi Mikulásunk, ki egykor a karácsonyi ajándékokat hozta, melyeket most a Jézuska vagy némely helyi elnevezés szerint az angyalka hoz, s ezért angyalfiának is nevezik. A kíséret pedig azonos aBethlehem-játékokból ismert csoporttal. Nagyon kevés átalakítással itt van a három keleti böles, kik tudvalevőleg az üstökös csillag vezetése alatt mentek az új szülött Messiaszt üdvözölni, az egyik böles jelvénye, a hosszú kúpos bővészsüveg, még megmaradt, míg a másik alakja a Mikuláséhoz közeledik. A Mikulással összevegyül itt a népszokás annyiban is, hogy a kis Jézus történetében oly emlékeztetés számár alakon ünnepi ajándékokat tartalmazó kosár is van, melyből Mikulás leánya mindenütt tesz le egy párt a jó gyermekek számára az ég karácsonyfa elé.

A felső kép hasonlóképp a gyermekek mulatságára s egyúttal vallásos nevelésére szolgáló jeleneteket mutat, csakhogy azokat fehér lepelem mutatkozó árnyképek alakjában szokták előtüntetni. Képrőnk nem mutatja be magát az arczképet, mely különben is nagyon változatos, csak a gyermekekre tett hatást ábrázolja. A legkisebb még fél tőle, a két nagyobb bámul a képeken, de a legnagyobb, már-már serdülő korban levő fickók, nem elégszik meg magukkal a feltűnő árnyakkal, hanem kíváncsian fölemeli a leplet, hogy az árnyképek okát föfedezze.

A kártyavetés és ólomöntés nálunk is megvan. Az utóbbi azonban itt a gyermekek játéka, kik bizonynyal nem a jövendőbeli életpár alakját keresik a megolvadt glóberman, mint a mi Mariskáink és Katiczáink. Nem ismeretlen azonban az ólomöntésnek ez a jelentősége sem Svájcban, mert illúzió volna azt hinni, hogy a karácsony bárhol csak a gyermekek ünnepe volna. Részt követelnek abból a felnöttek is és méltán, mert hiszen a napéjgyen ünnepe, melyből a karácsony általalakult, kezdetben csak a felnöttek ünnepe volt a csak jóval később lett a karácsony Krisztus születése emlékére a gyermekek szép ünnepe.

EGYVELEG.

* Brüsszelben a városhatóság jövő téle szegényebb sorsu családoknak csekély áron légszűrővel fűtő hordható kályhákat fog bérbe adni, mi tekintettel a község és fa árnak folytonos emelkedésére, sok ember baján fog segíteni. A belga légszűrőgyárosok ez idei kiállításán a különféle fűző és fűtő készülékek rendkívüli olócsága nagy feltűnést keltett s ma-holnap nemcsak költséghimélés tekintetéből, de különösen a tisztaság és kényelem kedvéért a palotákban ép úgy, mint a szegény ember kunyhójában légszűrővel fognak főzni és fűteni.

* New-Yorkban egy részvénytársulat alakult a czéla, hogy a különféle központi tejcsomokból a tejet külön e czéla készült csövekben a házakba szállítja; kivánatra a társulat friss vagy felforralt tejet szállít.

* Az emberek és növények éjjel jobban nőnek, mint nappal, különösen azért, mert az élelmi anyag akkor mára nem használják fel.

Tizenkilenc század óta
Egy eszméért küzd az ember...
Nagy és dicső ez az eszme,
Ah! de kő s homályba veszve,
Valósulni nem tud, nem mer!

Rég volt... mese számba megy ma,
Hogy csillag jelent az égen.
És fölzendült rá az ének:
«Békesség a föld népének!»
Mégis furdunk könyben, vérben!

Emberiség szent eszméje:
Testvériség! merre, hol vagy?...
Hányan esküsznek nevedre?
S hogyha látnak közeledve:
Szent fejedre átkot szórnak!

Egy: örök láncot kovácsol,
Mevakítva szent hitétől;
Mást: vad szenvedély ragadja
S minden létezőt tagadva
Vak dühében rombol és öl!

Hát ez e föld szörny szülötte?
S vérengző vadak tanyája?
S a nagy eszme-hős keresztje,
Rá csak új nyomort ereszte?
S vére, könyve folyt hiába!

Nem! az eszme nem veszett el,
Újra éled, újra támad!...
Vér és könyvből kiragadva,
Egy kéz a másiknak adja,
Élőnek a haló század!

S bár e század hűnyó napja,
Egyre véresb alkonyulva,
De a vért, — mit a bűn vetett
Rá: lemosta a szeretet,
S tiszta arccal kél fel újra!

ILLYÉS BALINT.

* **A moszkvai előkelő világ gyors hanyatlását** jövendőli egy híres orosz tanár. A hanyatlás oka nézete szerint főképp az, hogy az előkelők nagyon sok időt élnek mesteres világítás mellett, mivel társas összejöveteleik késő este kezdődnek s a hajnali órákban végződnek. Innen köztök a sok idegbajos.

* **Iker-halak.** A philadelphiai természettudományi akadémián Ryder A. János nevű ember állítólag bebizonyította, hogy a frissen termékenyített ikrákból, ha erősen felrázatnak, csodálatos halak támadnak két fejjel és egy farkal vagy két farkal és egy fejjel, de ezek az iker-halak tovább is teljesen alkalmasak a tenyésztésre. Ezen az eljárás alapul a kétfarkú aranyhalak létesítése a japánok által.

* **Amerikaiak.** Az Egyesült-Államok némely templomában újabban a lelkészek fényképeket készítettek. A szószékben elegendő egy gombot megnyomni, hogy a pillanatnyi fénykép elkészüljön róluk s hűvekről. Ezeket a képeket sokszorostva a hívők között szétosztják, a mi a templomlátogatásra alkalmas eszköz, de egyáltalán jó fegyver is, mert minden percben lefényképezés eshetőségének levén kitéve, a hallgató igyekszik áhitatos lenni.

* **Drága ruha.** Worth híres párizsi műhelyében közelebb 60,000 forintos ruhát készítettek egy perui milliós nőnek, csupán a csipkék ára 51,000 forint volt. Néhány héttel azelőtt egy nő felöltőt készítették 25,000 forintért.

* **A tenger vize.** Egy különöz statisztikus azt az adatot teszi közzé, hogy a Csendes-Oceán és Atlanti-tenger összesen 130 millió köbméter vizet tartalmaznak, mely víztömegnek 2 millió évre volna szüksége, hogy a Niagara vízvezésén lefolyjon.

* **Oriási vasuti hidat** akarnak építeni angol mérnökök a 93 kilométer hosszú Palk-szoroson, mely Kelet-India és Ceylon között fekszik. A hid építése, mely Ceylon vasuti hálózatát a keletindiai-val összekötné, nem valami kivihetetlen terv, mivel a tengerszorosban sok kiálló szikla van, jelesen az ugynevezett Ádám-hid, melyen állítólag már majmok is jutottak át a szárazföldről a szigetre. E sziklát a vasutépítésnél föl lehet használni s e mellett a hidnak nem kell magasnak lennie, mivel a sziklák miatt hajók alig járnak ott.

* **A kártya-készítés** Oroszországban egy lelemez-ház tulajdonát képező gyár kiváltsága. Ez a gyár évenként 6 millió csomag kártyát készít mintegy 30 millió kártyás számára.

* **A babák hordozása.** Az amerikai indián nők hátukon úgy viszik a gyermekét, hogy azok hátra felé fordulnak, míg az eskimo kisedek hátulról az anya vállán keresztül néznek előre.

* **Angliában** Wright úr lincolnshirei birtokán egy szilvát és almát termő fa áll, melyen tavaly csupa szilva termett, míg az idén a fa kiváló minőségű almát adott. A fának egyenes törzse kizárja annak lehetőségét, hogy két különféle fa összenőtt volna, s így itt a természetnek egy különös rejtélye van, a melynek megfejtése tán soha sem fog sikerülni.

* **A vagyonosság emelkedése** Angliában újabban azt említették fel, hogy 50 évvel ezelőtt egy lakosnak átlagos évi jövedelme 200 frt volt, ma ellenben 370 frt, ugyanezen idő alatt a munkás bére 400 frtről 800 frtra emelkedett.

BOMBARNAC KLAUDIUS.

EGY HIRIAPTUDÓSÍTÓ JEGYZŐKÖNYVE.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

Francoziából fordította HUSZÁR IMRE.

(13-ik közzelvény.)

XX.

A kisebb-nagyobb ütődéseket szenvedett és kisebb-nagyobb mértékben megrémült utasok egy percz alatt lerohantak a vaspályára. Az általános fejvesztettség közepette csak jajgatásokat és kérdéseket lehetett hallani három vagy négy különböző nyelven.

Faruskiar uraság, Ghangir és a négy mongol legeléször ugrottak le a kocsiokról. Mind a hatan ott álltak a sineken, az egyik kezükben handzsárt a másikban revolvért tartva. Nem lehetett kétség, hogy a vonat kirablása volt tervben.

halk hangon így szól hozzám: — «Miért inkább Ki-Tsang, mint Faruskiar uraság?... — Ó! a Transzasiatik igazgató-tanácsosa... — Nos, ha igaz az, hogy a társulat néhány régi rablóvezért bevett az igazgató-tanácsba a vonatközlekedés biztosítása czéljából... — «Ezt soha sem fogom elbinni, őrnagy úr!» — «A mint tetszik, Bombarnac úr. De Faruskiar uraság bizonynyal tudta, hogy ez az állítólagos halottas kocsi milliókat tartalmaz... — «De őrnagy úr, a jelen percz valóban nem arra való, hogy tréfáljunk!»...

Nem! hanem hogy védelmezzük magunkat és fogunk is védekezni hősiessé!

A kínai tiszt főállította embereit a kincses kocsi körül. A katonák húszan vannak és mi utasok, a nőket nem értve, mintegy harminczan. Popov szétosztja a fegyvereket, a melyeket netalán támadás esetére a vonaton magával hozott. Noltitz őrnagy, Caterna úr, Pan-Sao, Ephrinell Fulk, a gépész és a fűtő, az ázsiai és európai utasok, mindnyájan el vannak szánva harcolni a közjóért.

Egyszerre nagy lárna hallatszík.

Faruskiar handzsárját beledöfte az ellenfele mellébe.

«BOMBARNAC KLAUDIUS.»

A sinek körülbelül száz méternyi hosszúságban föl voltak szedve és a mozdony, miután a talpfákba ütközött, megállt egy homokdomb előtt. — «Hogyan, a vasút még nincs kiépítve... és nekem útjegyvet adtak Tiflisztől Pekingig!... És én a Transzasiatik vonatára ültem, hogy a földközi utazásomat kilencz nappal megrövidítem!» Megismertem a zsémbes báró hangját, a ki e szokat német nyelven intézte Popovhoz. Csakhogy ezuttal szemrehányásait másokhoz kellett volna intéznie, nem a társulat szolgálóihoz vagy mérnökeihez.

Kérdésekkel ostromoltuk Popovot, mialatt Noltitz őrnagy nem szűnt meg szemmel tartani Faruskiar uraságot és a mongolokat. — «A bárónak nincs igaza, — felel Popov. — A vasút teljesen ki van építve, és ha a sineket itt fölszedték, ez csak gonosz szándékkal történhetett... — «Hogy megállítsák a vonatot!» kiáltam. — «És elrabolják a kincset, melyet Pekingbe szállít!» mondá Caterna úr. — «Kétség kívül, — vizsonzá Popov. — Készen kell lennünk a megtámadtatásra.» — «Talán Ki-Tsanggal és rablócsapatával lesz dolgunk!» kiáltam.

Ki-Tsang!... ez a név van most minden ajkon... és ez a név elég arra, hogy hihetetlen rémületet támaszson. E pillanatban az őrnagy

A vasúttól jobbra, mintegy száz lépésnyire sűrű nagy bozót terül. Kétségkívül itt elrejtözve lesik a rablók a pillanatot, a melyben a vonat megtámadható.

Egyszerre nagy lárna hallatszík. A bozót közül előtér az ott rejtözött csapat, mintegy hatvan nomád mongol a Gobi-sivatagból. Ha a gonosztevők diadalmaskodnak, akkor a vonatot ki fogják rabolni, az Ég Fia kínesei odavesznek és, — a mi bennünket még közelebből érint, — az utasokat irtalom nélkül le fogják mészárolni.

És Faruskiar uraság, a ki Noltitz őrnagy folyvást oly igazságtalanul gyanúsít?... Figyelmesen vizsgálom őt... Arca többé nem a régi... szép vonásai halványokká lettek, a termete fölegyenesedett, mozdulatlan szempillái alól villámok csizáznak... Vigasztal az a gondolat, hogy habár Yen-Lu mandarint illetőleg tévedtem is, legalább a Grand-Transzasiatik társulatának igazgató-tanácsosát nem tévesztettem össze a Yunnan hirhéd rablóvezérével.

Ezalatt a mongolok közeledtére Popov gyorsan visszaparancsolta Caternánét, Bluett Horácia szisszonnyt és a többi kínait és turkoman nőket a kocsiakba. Minden lehető óvintézkedést megtettünk, hogy biztonságban legyenek.

Nekem nincs egyéb fegyverem egy hatosóví

revolvérnél, de azt legalább emberül fogom használni. Ah! kalandok, balesetek, úti eshetőségek után vágyódtam. Nos hát a tárczairó nem fog tárgyhány miatt panaszkodhatni, ha ép testtel és baj nélkül kikerül a csávából a reperterség becsületére és a «XX. Század» nagyobb dicsőségére.

De nem volna-e lehetséges zavarba ejteni a támadókat azzal, hogy az ember mindjárt lelőné Ki-Tsangot, ha csakugyan Ki-Tsang a támadás vezére?... Ez mindjárt eldöntené a dolgot.

A rablók fegyvereiket, mintán elsütötték, vad, kiáltások közt megcsóválták a levegőben, Faruskiar uraság egyik kezében a handzsárt, a másikban a pisztolyt tartva, ellenük rohant. A szemei szikráztak, az ajkait némi tajték lepte el. Ghangir is folyvást mellette van a négy mongollal együtt, a kiket lármájával és taglejtéseivel tüzel...

Én is a támadók közé rohanok Noltitz őrnaggyal együtt. Caterna úr már megelőzött bennünket; a szája liheg, a melle zihál, fehér fogai harapásra készen állnak, a szemei égnek. Ugyan

csak jó hasznát veszi a forgó-pisztolyának. A színész úr első komikusa helyet engedett az egykori matróznak, a ki ez alkalommal ismét föleledt benne... Hanem a színész természetét még sem tagadhatta meg egészen, mert folyvást kiabál: — «Ezek a nyomorultak! Oldalt támadnak és szeretnék megcsákyálni a hajónkat!... Az ellenség el akar bennünket sülyeszteni!... Előre! előre! a loboog becsületeért!... Sortüzet a hajó mindkét oldalán!... Sortüzet mindenfelől!»

És most már nem színpadi tört tart a kezében, s pisztolya nem ártatlan színpadi löporral van töltve. Nem! mindkét kezében egy-egy revolvért tart, ide-oda ugrál, mint az ör az árbozcosárban, jobbra-balra lövöldöz, igazán úgy, a mint mondja: a hajó minden oldaláról.

Az ifjú Pan-Sao merészen harcol, mosolygó ajkkal és szinte magával ragadja a többi kínai utást is. Popov és a vonat többi személyzete hiven teljesíti kötelességét. Még Sir Francis Trevelyan is rendszeres hidegvérrel verekszik ellenben Ephrinell Fulk valóságos yankee-dühvel ront neki az ellenségre. Az egybekelésének félbeszakítása miatt nem kevésbé dühös, mint ama veszély miatt, a melyben negyvenkét ládára való műfogai forognak. Sőt nem tudom, vajjon

az ő gyakorlati elméjében e két érzélem nem egyenlő szerepet játszik-e?

Szóval mindebből az következik, hogy a gonosztevők csapata komolyabb ellenszűrésre talál, mint a milyent várt.

És Weisschnitzerdörfer báró? . . . Nos hát, a báró a legelkeseredettebb harcosaink közé tartozik. Szinte vért izzad; a heve elragadja; minden pillanatban a lekaszaboltság vesztélyében forog. Több ízben segítségére kellett sietniük. A sinek fölszedése, a vonat megállapodása, a támadás a Gobi-sivatag e részén, az ebből következő késelelem . . . mindez egyértelmű a gőzös elszalasztásával Tien-Csinben, a lemaradással a hajóról a világ körüli utazás veszélyeztetésével, mindjárt az út első negyedében. Milyen sérelem a germán büszkeségre nézve!

Faruskiar uraság, az én hősöm, — mert nem is nevezhetem másképp — rendkívüli vítésséggel harcol; mindig ott van, a hol leghevesebb a küzdelem és miután a revolverének töltényei elfogytak, a handszárjával verekszik. Meglátszik rajta, hogy azon emberek közé tartozik, a kik már gyakran látták közelről a halált és soha sem vonakodtak szembeszállni vele.

Már is több sebesülés történt mind a két részen, sőt talán halottak is vannak azon utasok közt, a kik a pályatesten hevernek. Az én vállamat is horzsolta egy golyó, hanem ezt a csekélységet valóban alig vettem észre.

Tisztelendő Morse Nathaniel nem vélte, hogy egyházi szent hivatása kötelességévé teszi összefont karokkal, tétlenül nézni az eseményeket, sőt inkább olyan ügyesen használja a puskáját, hogy minden bizonyossal nem most volt legelőször dolga fegyverrel. Caterna úrnak a kalapját lötték keresztül és nem szabad elfeledniük, hogy ez a kalap hosszúszerű szürke kalap volt, a mely a menyegzői jelmezehez tartozik. Ugyancsak káromkodott is, mint egy tengerész és sűrűn emlegette a mennydörgés istennyilát, aztán egy jól irányzott lövéssel lerítette azt az ellenfelet, a ki ilyen lövcselekedetekkel a módont átlukasztotta drága kalapját.

Azonban a harc már körülbelül tíz perc óta folyik, igen nyugtalanító változásokkal. Mind a két részen egyre szaporodik a harcképtelenek száma és a végeredmény még mindig kétséges, Faruskiar uraság, Ghangir és a négy mongol visszavonult a drága kínesei kocsik felé, a melyet a kínai katonák egy percze sem hagynak el. De kettő vagy három közülük már halálisan megsebesült, a vezénylőt tisztet is megölte egy golyó, a mely a fején találta. Hősöm meg is tesz mindent, a mire a legbámulatosabb hősiesség képes, hogy megmentse az Ég Fia kincsét.

Engem nyugtalanítani kezd a harc huzamos volta. A küzdelemnek kétségkívül nem is lesz vége mindaddig, míg a rablóvezér — egy magas termetű, fekete szakállú férfi, — folytatja a vonat megostromlására fogja serkenteni ezinkostársait. Eddig egy lövés sem érte őt, és kétségtelen, hogy a támadók, minden erőfeszítésünk dacára, tért nyerne. Vajon kénytelenek leszünk-e menedéket keresni a kocsikban, mint egy vár falai mögött, ott eltorlaszolni magunkat és védekezni mindaddig, míg az utolsó is el nem esett közülünk? És ez a pillanat nem késhetik soká, ha nem sikerül feltartóztatnunk a visszavonulást, a melynek előjelei a mi részünkön mutatkoznak kezdének.

A lövések közé most már a nők sikoltásai is vegyülnek. Több kínai asszony félig eszevesztetten szaladgál ide-oda a kocsik tornácain, noha Bluett Horácia kisasszony és Cateranának mindent elkövetnek, hogy őket a kocsikban visszatartóztassák. Igaz, hogy már több golyó behatolt a kocsik falába, s én a felett tündömlök, vajjon Kinko nem sebesült-e meg a podgyásos kocsijában.

Noltitz őrnagy, a ki épen mellém került, így szól hozzám: — «Nem jól meg a dolog!» — «Bizonny nem jól meg, — feleltem, — és attól tartok, hogy a lövészem elfogy. . . A gonosztevők vezérének kellene harcképtelennek tennünk. . . Lőjön, őrnagy úr!»

De a mit mi akartunk megtenni, azt egy másik tette meg ugyanebben a pillanatban. Ez a másik Faruskiar úr volt. Mintán keresztül tört a támadók sorain, leszorította őket a pályatestről, dacára az ellene irányzott lövéseknek. . . Most ott állt a rablóvezérrel szemközt, — fölemelte a karját. . . és a handszárját beledöfte az ellenfele mellébe.

A rablócsapat azonnal megfutamodott: még a halottait és sebesülteit is a helyszínén hagyta. Némelyek a síkság felé szaladtak, mások a bozótok közé menekültek. Mire való lett volna őket üldözöbe venni, miután a harc a mi javunkra dőlt el? . . . És, merem mondani, Faruskiar uraság bámulatos hősiessége nélkül nem tudom, maradt volna-e közülünk életben csak egyetlen egy is, hogy ezt a történetet elbeszélhesse!

Azonban a rablóvezér még nem halt meg, noha a vér patakzott a melléből. . .

És ekkor szemtanúi voltunk egy olyan jelenetnek, a melyet soha sem fogok elfelejteni, — oly jelenetnek, a mely teljesen megfelelt a szereplők egyéniségének. A rablóvezér térdre bukkott; egyik kezét magasra emeli, a másikkal a földre támaszkodik.

Faruskiar uraság előtte áll, magasan főlegyenesedve.

Egyszerre a rablóvezér egy végső erőfeszítéssel fölemelkedik, karja az ellenfelet fenyegeti. . . szeme közé tekint. . .

Faruskiar egy utolsó handszárjával kezesültszúrja a szívét. Aztán hátrafordul és orosz nyelven, teljesen nyugodt hangon így szól: — «Ki-Tsang meghalt; így veszenek el mindazok, a kik fegyvert ragadnak az Ég Fia ellen!»

XXI.

Tehát Ki-Tsang volt az, a ki a Grand-Transzasiatik vonatát megtámadta a Gobi lapályain. A yunnani rablóvezér megtudta, hogy egy ropant értékű arannyal és ékszerrel megrakott kocsit van a vonatához csatolva. . . És lehet-e ezen csodálkozni, mikor a párisi lapok e hírt már napokkal előbb közölték? Ki-Tsangnak elég ideje volt előkészíteni a támadást, fölszedni a sinek egy részét, hogy a forgalmat megakassza és valószínűleg sikerült volna az utasok lemészárlása után kézrekeríteni a császári kincsét, ha Faruskiar uraság őt le nem szúrja. Ezért volt tehát a mi hősünkkel annyira nyugtalan! . . . Azért vizsgálta a sivatagot oly állhatatosan, mert a vizsgálat a cserecseni állomáson szállt a vonatunkra, értesítette őt Ki-Tsang tervéről.

De végézzük el a legsürgetőbb teendőket és számláljuk meg az áldozatokat. A mi részünkön három halott van, ide érte a kínai tisztet is, azonkívül tizenkét sebesült. Négy ember súlyos sebet kapott, a többi csak könnyű sérülést, a mely nem akadályozza őket, hogy tovább utazhassanak Pekingig. Popovot és Caterna urat csak horzsolás, illetőleg karcolás érte. Caternát a felesége maga kívánja ápolni.

A vaspálya azon pontja, a melyen a vonatunk megállt, körülbelül a középponton van Csarkalik és Cseresen közt; e két állomáson kívül máshonnan nem lehet segélyt kapni. Az a legnagyobb baj, hogy ezen állomások közt többé nincs távirdai összeköttetés, mivel Ki-Tsang a telegráf oszlopait is kiöntötte ugyanakkor, mikor a sineket fölszedette.

A legzélszerűbb teendők iránti tanácskozás tehát nem tarthatott soká.

Mindenek előtt a mozdonyt kellett visszatolni a sinekre, aztán, minthogy a vonat meg van szakítva, a legegyszerűbb lesz visszamenni Cseresenig és ott bevárni, míg a társulat munkásai helyreállítják a közlekedést, a melyet legelőbb negyvennyolcz óra alatt ismét folytatni lehet a rendes körülmények közt.

Mindenki haladéktalanul munkához látott. Az utasok készségesen kezére járnak Popovnak és a vonat személyzetének, a mely néhány műszerrrel, egyebek közt emelőkkel, emelő-rudakkal, kalapáccsal és angol kulcsokkal rendelkezik. Ily módon csakugyan sikerült is három órai nehéz munka után a mozdonyt és a szerkesztést visszahelyezni a sinekre.

E közben Faruskiar uraság és Ghangir több ízben halkan értekeztek egymással és a párbeszéd eredménye egy indítvány volt, a melyet senki sem várt. — «Vonatvezető úr, — mondá Faruskiar, Popovhoz intévén szavait, — véleményem szerint az utazók sürgős érdekében jobb volna útunkat folytatni Csarkalik felé, mintsem visszatérni Cseresenbe.» — «Kétségkívül, igazgató-tanácsos úr, — viszonzá Popov; — az sokkal jobb lenne, ha a vonat nem volna megszakítva Csarkalik felé, a mi a közlekedést lehetlenné teszi.» — «Csakis e pillanatban, vonatve-

zető úr. De nem mehetnének-e tovább a kocsik, ha a sineket visszahelyeznők, habár csak ideiglenes módon is?»

Ez az indítvány minden esetre figyelmet érdemelt. Össze is gyűltek valamennyien a megvitására, Noltitz őrnagy, Pan-Sao, Ephrinell Fulk, Caterna úr, tisztelendő Morse Nathaniel, Weisschnitzerdörfer báró és még mintegy tizenkét útas, a kik értették az orosz nyelvet. — «Bejártam a pálya azon részét, — folytató Faruskiar uraság, — a melyet a Ki-Tsang csapata szétrombolt. A talpfák legnagyobb része még a helyén van. A gonosztevők a sineket egyszerűen félredobták a homokra és ha azokat visszarakjuk a helyükre, könnyű lesz a vonatot elvinni odáig, a hol a pálya érintetlenül maradt. Ezt a munkát huszonnyolcz óra alatt el lehet végezni és öt órával később Csarkalikban leszünk.»

E pompás eszmével mindenki egyetértett: Popov, a gépész, az útasok és főleg a báró. A terv kivihető és ha talán néhány hiányoznék is, lehetséges lesz előre vinni azokat, a melyeken már elhaladtunk, és így: biztosítani a vonat útjának folytatását.

Mindenek előtt egyeztünk a talpfákat visszahelyezni régi helyeikre, a melyeket bemélyedések jeleztek, és a munka szakadatlanul folyt. Önként értendő, hogy mivel nem volt okom a támadás által előidézett zavarban az észrevételétől félni; bemehettem a podgyász-kocsiba s meggyőződtem, hogy Kinkónak semmi baja sem esett; tudattam vele a történeteket, óvatosságot ajánlottam neki és intettem, hogy ki ne jöjjön a ládájából. Mindent megígért és most már ez irányban nyugodt vagyok.

Körülbelül három óra volt, mikor a munkához láttunk. A sinek mintegy száz méternyi vonalon voltak fölszedve, és mint Faruskiar uraság igen helyesen megjegyezte, nem volt szükség azokat nagyon tartósan megerősíteni. Ez azon munkások fóladata lesz, a kiket a társulat Csarkalikból fog kiküldeni, mielőtt a vonatunk ezen állomásra érkezik, a mely az egész vonalon a legnagyobbak egyike.

A sinek nagyon súlyosak levén, szakaszokra osztottuk magunkat. Úgy az első, mint a második osztályú utasok készségesen segédkeztet nyújtanak. A báró páratlan buzgalommal dolgozik. Ephrinell Fulk, a ki oly kevésbé gondol a meggyőzőjére, mintha egyáltalában soha sem akart volna megnőszülni, — mert hát az üzlet mindenek előtt! — annyit dolgozik, mint négy más ember. Pan-Sao sem marad hátrább senkinél, sőt Tio-King orvos is igyekszik magát hasznossá tenni, mint az ismeretes August a cirksuzokban.

Hanem azt meg kell vallani, hogy a Gobi napja ugyancsak melegen süt.

Csupán Sir Francis Trevelyan maradt nyugodtan a kocsija egyik szögletében. A gentle-mannak semmi köze sincs az egész dologhoz.

Hét óra tájban a pálya helyre van állítva harmincz méter hosszú vonalon. Az éjjel nem sokára beköszönt. Elhatározzuk, hogy más napig pihenni fogunk. Fél nap alatt be lehet fejezni a munka hátralevő részét, és a vonat holnap délután elindulhat.

Mindenki elmegey tehát pihenni és aludni. Mindazonáltal az óvatossági intézkedések nem hanyagoltatnak el.

Másnap, hajnalban tovább folytattuk a munkát. Az idő gyönyörű. Meleg nap lesz. Május 24-én a közép-ázsiai sivatagon olyan hőség uralkodik, hogy a tojást a homokban is meg lehet sütni.

A buzgalom sarkal. A munkások nem kevésbé serényen dolgoznak, mint tegnap. A vonat helyreállítása szabályosan halad előre. A talpfák le levén rakva, a sinek is összekapcsolhatnák egymással és délután négy óra tájban folytathatjuk útunkat.

A gép göznyomás alatt azonnal elkezde lassan haladni, aztán a kocsikat óvatosan utána toljuk, nehogy kiskiklás történjék.

Végre baj nélkül eljutunk a sértetlen pályatestig és most már a vonal szabad Csarkalikig . . . vagy mit is mondok? Pekingig!

Ismét elfoglaljuk helyeinket és Popov jelt ad az indulásra, ugyanabban a pillanatban, mikor Caterna úr rágyújt a matrózok diadalénakéire a Haydée operából.* Leikes hurrák adják meg rá a választ.

* Auber víg operája.

Este tíz órák a vonat berobog a csarkaliki pályaudvarra.

A késelelemmel épen harmincz órát vesztettünk. De harmincz óra elég ahhoz, hogy Weisschnitzerdörfer báró lekéssék a Tien Csinből Yokohamába induló gőzösről.

XXII.

Három óráig időztünk Csarkalikban. Az utasok többsége nem hagyta el a fekhelyét. A vasúti hivatalnokoknak elég dolguk volt a vonat megtámadtatására, a kínai hatóságok által eltemetendő halottakra és a Csarkalikban hátra hagyandó sebesültekre vonatkozó jelentésekkel. A sebesültek kellő ápolásban fognak részesülni a városban, a melyet Pan-Sao eléggé népesnek mond. Sajnálom, hogy nem láthatom.

A Grand-Transzasiatik társulata haladéki nélkül munkásokat küld, hogy a vonalat kijavítsák, a távirdai oszlopokat föllátlítsák és negyvennyolcz óra alatt a forgalom teljesen helyre lesz állítva.

Noha a táj sivár és szomorú, a vonatunk útjainak száz okuk volt nem szomorkodni. Ünnepi nap virad a szép reggellem, melynek sugarai megannyozzák a Gobi homokjait, a meddig a szem lát. A Lob-Nortól a Kara-Norig az út hossza háromszázötven kilométer, és a két tó közt fog véghez menni Ephrinell Fulk és Bluett Horácia kisasszonynak oly váratlanul félbeszakadt esküvője. Reméljük, hogy ezúttal semmiféle bal esetet nem fogja kérelmetni a mátkapár boldogságát.

Az étköz-kocsit már hajnalban berendezték a szertartásra; a tanúk készen állnak ott folytatni a szerepüket, a hol elhagyták és a jegyek is csak hasonló hangulatban lehetnek. Tisztelendő Morse Nathaniel átadta nekünk Ephrinell Fulk úr és Bluett Horácia kisasszony szives üdvözléteit és tudatta velünk, hogy az egybekelés kilencz órák fog véghez menni. Noltitz őrnagy és én, Caterna úr és Pan-Sao a kitűzött órában fegyverben fogunk állni.

Caterna úr nem tartja szükségesnek újra felölni színpadi jelmezt. Hasonlóképpen vélekedik Cateranának is. Csak a nagy ebédre fognak átöltözödni, a melyet Ephrinell Fulk ad tanúnak és az első osztályú kocsik előkelőségeinek. Caterna fölfújja balpofáját és érte semre adja, hogy a csemegénél nagy «meglepetésre» lehetünk elkészülve . . . Szerényességéből nem faggatom, hogy mire.

Valamivel kilencz óra előtt megszólalt a szerkesztő harangja. Legyen nyugodt az olvasó, ezúttal nem balesetet jelzett. Vig kongása nekünk átöltözödni, a melyet Ephrinell Fulk ad tanúnak és az első osztályú kocsik előkelőségeinek. Caterna fölfújja balpofáját és érte semre adja, hogy a csemegénél nagy «meglepetésre» lehetünk elkészülve . . . Szerényességéből nem faggatom, hogy mire.

Valamivel kilencz óra előtt megszólalt a szerkesztő harangja. Legyen nyugodt az olvasó, ezúttal nem balesetet jelzett. Vig kongása nekünk átöltözödni, a melyet Ephrinell Fulk ad tanúnak és az első osztályú kocsik előkelőségeinek. Caterna fölfújja balpofáját és érte semre adja, hogy a csemegénél nagy «meglepetésre» lehetünk elkészülve . . . Szerényességéből nem faggatom, hogy mire.

A szertartás tehát újra kezdődött és ezúttal tisztelendő Morse Nathaniel befejezhetette a beszédét, a mely tegnapelőtt oly sajnálatos módon félbeszakadt. Sem őt, sem a jelenlevőket nem döntötte föl másodsor is a vonatnak házasság előtti megállapodása. A beszéd végével a két jóvendőbéli — mert még joguk van e jelzőre, — fölkelt és a pap megkérdette tőlük, vajjon elvállalják-e egymást kölcsönösen házastársul.

A válasz előtt Bluett Horácia kisasszony oda fordult Ephrinell Fulkhoz és így szólott hozzá: — «Tehát annyiban maradunk, hogy a Holmes-Holme csak huszonöt százalékot kap a szövetkezetünk nyereségéből.» — Tizenötöt, — felelé Ephrinell Fulk, — csak tizenötöt. — «Ez nem volna igazságos, mivel én harminczat engedélyeztet a Strong Bülbül és társai cégnek.» — «Nos hát, mondjunk húszat, Bluett kisasszony.» — «Am legyen, Ephrinell úr.» — «De csakis az ön kedvéért és mert ön kívánja,» — sugia a főlebed Caterna úr.

Valóban, már szinte előre láttam azt a pillanatot, mikor az egész házasság fölbomlik öt százaléknál nagyobb miatti!

Végre minden elintéztetett. Mind a két czég érdekei teljesen meg vannak védve. Tisztelendő Morse Nathaniel ismét a kérdését. Bluett Horácia kisasszony száraz, Ephrinell Fulk nyers igennel válaszol, és erre az egyház szolgálja kijelenti, hogy a mátkapár a szent házasság köteleivel egygyé van fűzve.

Ezután a házassági szerződést aláírják, először a házaspár, aztán a tanúk, továbbá Faruskiar uraság és végre a jelenlevők. Legelő a pap írja oda a nevét, és ezzel a szabályszerű formások sora be van fejezve. — «Most már össze vannak adva az egész életre,» mondá a színész szokott vállvonásával. — «Az egész életre, mint egy pár vörösbegy!» jegyzé meg Cateranának, a ki nem felelte el, hogy e madarak szerelmi hűségét közmondóssá vált. — «Khinában, — mondá Pan-Sao, — nem a vörösbegyeket, hanem a mandarin kacákat emlegetik a hűség mintaképei gyanánt.» — «Kacsa vagy vörösbegy, egészen egyre megy» viszonzá Caterna úr mély flozofiával.

A szertartásnak vége. Mindenki üdvözlí a házaspárt, s ők visszatérnek rendes foglalatosságukhoz. Ephrinell Fulk a számadásaíhoz és Ephrinell asszonyság a kézi munkájához. A vonat semmi sem változott, csak egy házaspárral van több.

A Gobi-sivatag itteni része nem igen hasonlít a keleti Turkesztán azon régióhoz, a melyeken Kasgárt elhagyván, áthaladtunk. Pan-Sao és Tio-King e vidékeket ép oly kevésbé ismerik, mint mi, európaik.

Meg kell említenem, hogy Faruskiar uraság többé nem veti meg a társaságunkat és beszélgetésbe elegendik velünk. Elhatározott szándékom, hogy e kedves, tanult, szellemes emberrel bővebb ismeretséget kötök, mielőtt Pekingbe érkeznék. Már is meghívott, hogy látogassam meg a yamanjében, akkor alkalmas lesz őt alaposan kikérdezni.

A nap minden baj nélkül múlt el. A vonat óránként negyven kilométert igen mérsékelt közepességűvel haladt, melyet azonban nyolczvan kilométernyire kellett volna fokozni, ha valaki általában hallgatna Weisschnitzerdörfer báróra. Annyi azonban igaz, hogy a kínai gépészek és fűtők ehogy sem iparkodtak kípótolni a Cseresen és Csarkalik közt elvesztegetett időt.

Este hét órák a Kara-Norhoz érkezünk és a hasonnevű állomáson ötven percig időztünk. Ez a tó, mely csekélyebb kiterjedésű a Lob-Nornál, a Nan-San hegylekől fakadó Szule-Ho folyó vizét veszi magába. Elragadtatva néztük a lombos erdőt, mely a déli partjaian terül és számtalan madárnak szolgál tanyául. Este, mikor a pályaudvart elhagytuk, a nap már lenyugodott a homokdombok mögött, és a légkör alsó rétegeinek átmelegedése által okozott sugártörés meghosszabbítja az alkonyatot a láthatár felett.

Mielőtt a vonat elindult, azonnal asztalhoz ültünk. Az étköz-kocsi ismét visszanyerte rendes külsejét. Ma a menyegzői lakoma fogja helyettesíteni a rendes, szabályszerű ebédet. E vasúti vendégségre körülbelül harmincz utas volt hivatalos: első sorban Faruskiar uraság, a ki azonban, nem tudni, mi okból: nem fogadta el Ephrinell Fulk meghívását. Nagyon sajnálom, mert azt reméltem, hogy jó szerencsém melléje fog juttatni.

Ekkor az jutott eszembe, hogy ez a kiváló név megérdemle egy táviratot a «XX. Század» szerkesztőségéhez, a vonat megtámadtatásának és a védelem legfőbb mozzanatainak rövid megemlékezésével. Soha újdonság nem érte meg ennyire egy távirat költségeit, bármily összegre rugjanak is azok. Ezúttal nem coozakzatom, hogy ismét sürgönyöznék megdörögöljanak. Minden olyanmü tévedés lehetetlen, a milyen az ál Yen-Lu mandarinra vonatkozólag történt és a mely még most is a lelkeken van. Igaz, hogy a dolog az ál-Smerdis hazájában esett meg. Ez szolgáljon mentsegemül. Elhatároztam, hogy mielőtt Szu-Cseubé érkezünk (mert hisz addig úgy a vasúti, mint a távirdai összeköttetés helyre lesz állítva), azonnal indítok útnak egy táviratot, mely a Faruskiar fényes nevét egész Európa bámulatra tárgyává fogja tenni.

Fulk Ephrinell az ebédre vonatkozó ügyeket oly jól intézte, a mint csak a körülmények engedték. E lakomára való tekintettel Csarkalikban friss élelmiszereket vásároltak. Most már nem az orosz, hanem a kínai konyhában fo-

gunk gyönyörködni, mely egy kínai szakács felügyelete alatt áll. Szerencsére nem leszünk kénytelenek kínai módra papálecikkakkal enni, mert a villák nincsenek a Grand-Transzasiatik vonata étköz-asztaláról száműzve.

En Ephrinellé asszonyság mellett balról ülök, Noltitz őrnagy pedig Ephrinell Fulk mellett jobbról. A többi vendékek tetszés szerint foglaltak helyet. A német báró, a ki a jó ebédet nem veti meg, szintén a meghívottak közt van. Sir Francis Trevelyan még csak a fejét sem biceztette a meghívásra.

Az étlap a következő volt: tyúklevés bibic-tojással; fecskefészkek szeletek; tengeri pók ragout; verébzúzak; sült sertésaláb mártással; juhvelő, kirántott sáska; czápakoplytű, végre gyöngömbambuszajtások lében és nenuphar-gyökerek cukorral. Mindezen valószínűtlen ételeket sao-hingi borral öblítettük le, a melyet langyosan szolgálnak föl érez theás-kannács-kákbán.

A lakoma igen vig és hogyan is mondjam? . . . kedélyes, talán azzal az kivétellel, hogy a férj legkevésbé sem foglalkozik fiatal nejével . . . sem viszont.

Éjfélkor a mulatság véget ért. Mind visszatértünk a helyünkre. Még csak az állomásnak nevének a kikiáltását sem hallottuk Lan-Cseuig.

Szu-Cseuban két óráig időztünk. A legelő dolgom az, hogy a táviró-hivatalba szaladjak. A szeretetreméltó Pan-Sao sziveskedik tolmácsomul szolgálni. A hivatalnok tudatja velünk, hogy a vonat oszlopai már föl vannak állítva, következőleg a táviró háborítatlanul működik.

Azonnal elküldöm a «XX-dik Század»-nak a következő táviratot:

«Szu-Cseu, május 25. éjjel 2 óra 25 p. Vonatot Cseresen és Csarkalik közt megtámadta hírhedt Ki-Tsang rablócsapata; utazók támadást visszaverték, megmentvén a kínai kincstár. Mindkét részről halottak és sebesültek. Rablóvezért megölte Faruskiar hőselkü mongol uraság és vasúttársulat igazgató-tanácsosa, kinek neve közbámúlatra méltó.»

Ha ezért a sürgönyért nem kapok a kiadótól külön tiszteletdíjat! . . .

XXIII.

Kinkót már negyvennyolcz óra óta nem látam és a legutóbbi alkalommal is csak pár szót válthatam vele, hogy megnyugtassam.

A jövő éjjel megpróbálom, vajjon tehettek-e nála látogatást. Gondom volt rá, hogy a szezui pályaudvarban élelmiszereket vásároljak a számára.

Három órák indultunk el. Kocsijaink elé nagyobb és erősebb mozdonyt csatoltak. E hegyes-völgyes vidéken néha meredek emelkedések fordulnak elő. Még hétszáz kilométernyi útát kell megtennünk Lan-Cseuig, a hol holnap reggel fogunk megérkezni, ha öránként negyven kilométer sebességgel haladunk.

Ez éjjel nagyon rossz idő volt. A vörös és sárgás színű ég este felé nagyon zivatarossá, a légkör nyomasztóvá lett és a villamos feszültség rendkívül fokozódott. Ennek a következménye egy «kittönön sikerült vihar» lett, mint Caterna úr magát kifejezte, hozzá tévén, hogy soha enélkül különbet nem látott, haneha a «Büvés vadász» második felvonásában a golyó-öntő jelenetben. Annyi bizonyos, hogy a vonat úgy szőlván egy villámoktól lángoló zónán roborog végig, csattogó mennydörgések közepette, melyeket a hegyek a végletenség visszhangoznak. Azt hiszem, a villám több ízben le is ütött, de az éroz sinek, magukhoz ragadván az áramot, mintegy megannyi vezetékül szolgálnak, melyek a vonatot megvédelmezik. Valóban szög, bár kissé borzalmas látványt nyújtanak a légkör föl-föllobbanó tüzei, melyeket a zuhogó zápor nem bír eloltani. A kábító dörgésből néha-néha kihangzik a mozdonynak éles futtye, mikor a jan-lui, jun-cseugi, hulan-sziói és dacsingi állomásokon áthaladunk.

E zavaros éjszakát fölhasználtam arra, hogy beszéljek Kinkóval, és átadjam neki az élelmiszereket. — «Holnap után érkezünk meg Pekingbe, Bombarnac úr?» kérde tőlem. — «Igen, Kinko, holnap után, ha valami késelelem nem történik.»

Kinko ezután így szólott hozzám: — «Nos hát, Bombarnac úr, ha nem tekintni szerénytelenségnek, még egy csekély szivességre kérem önt.»

Másnap hajnalban tovább folytattuk a munkát.

«Nos hát, mondjunk husz százalékot, Bluet kisasszony.»

— «Mit kíván tőlem?» — «Legyen jelen a láda elszállításánál, hogy minden baleset elkerültessek»...

— «Ott leszek, Kinko; ígérem önnek, hogy ott leszek. Természetes! az üveg holmi törékeny és gondom lesz rá, hogy ne bánjanak vele kiméletlenül. Sőt, ha úgy kívánja, elkisérem a ládát a Sa-Sua sugárútra is»... — «Erre nem bátorkodtam önt kérni!»...

— «Roszúl tette, Kinko. Jó barát iránt nem kell bizalmatlankodni és én önnek igazi jó barátja vagyok. Ezenfelül nagyon kellemes lesz

reám nézve megismerkedni Klork Czinka kisasszonnyal. Jelen akarok lenni, mikor átadják a ládát... a drága, az értékes ládát... segíteni fogok a fölbontásnál.» — «A fölbontásnál, Bombarnac úr? Hát a mozgatható deszkafal?... Ah! mily gyorsan ki fogok ugrani a deszka nyílásán!»

Beszélgésünket borzasztó égzengés szakította félbe. Azt hittem, hogy a levegő-rázkódás kivetíti a vonatunkat a sínekből. Elváltam tehát Kinkótól és visszatértem a helyemre, az első osztályú kocsiába.

Másnap, május 26-án reggel hét óraker a lan-cseui pályaudvarba érkezünk. A vonat itt csak három óráig időzött. Ezt a Ki-Tsang támadásának köszönhetjük. Rajta, Nolitz őrnagy, rajta Pan-Sao, rajta Caterna úr és Caternané asszonyság, induljunk!... Egy percznyi veszteni való időnk sines.

De abban a pillanatban, mikor a pályaudvarból ki akartunk lépni, egy nagy, kövér, szürke és komoly külsejű ember lépett elő. A város kormányzója volt, fehér és sárga selyem kettős szoknyában, a kezében legyező, derekán csattos

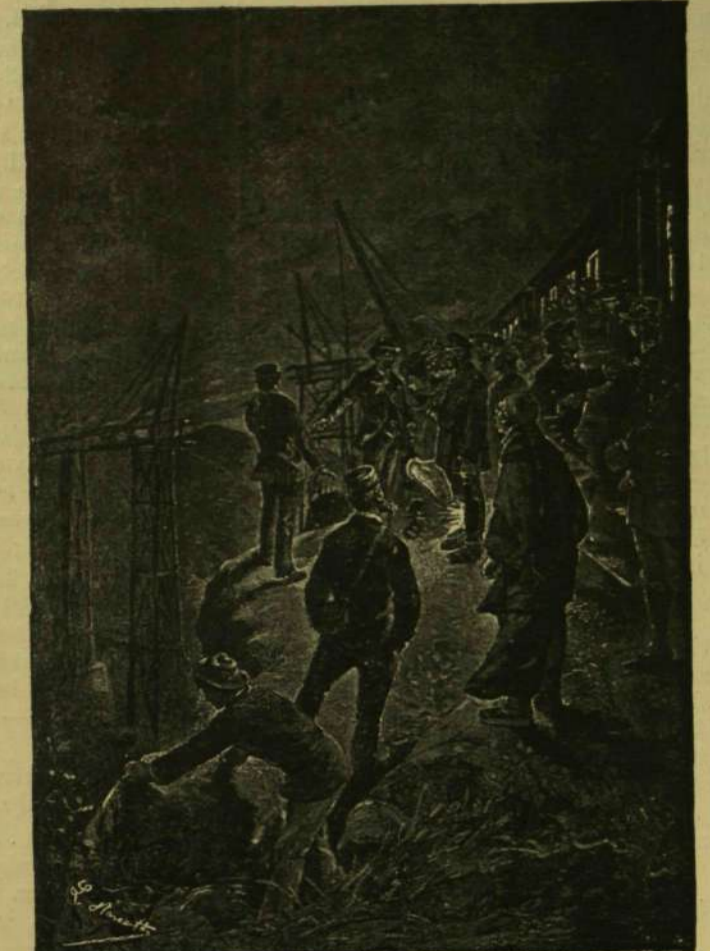
Szu-Cseuban egy mandarint láttunk lóhátán.

«Itt a jel!» kiáltá Ghangir.

Látom Kinkót bekapaszkodni a szellentű rudjába...

Egymásba illesztett faalkotványok részei látszanak.

«őv és a vállán mantille volt, valóságos fekete mantille, a mely jobban illett volna egy spanyol munkás vállára. A kíséretét néhány üveggombos mandarin tette. A khinaiak tisztelettel üdvözölték a kormányzót, olyanformán, hogy a két öklüket egymáshoz szorítva fel és alá mozgatták sűrű fejbőlintások közt.

De hát mit keres itt ez az úr?... Talán megint valami khinai formáságokon kell töltesnünk?... Vagy az útasok és a podgyászok átvizsgálása újra fog kezdődni?... Pedig azt hittem már, hogy Kinko túl van minden ba-

jon... Nincs semmi ok a nyugtalanságra, csak az Ég Fia kincsei körül forog a kérdés. A kormányzó és a kísérete megálltak a bezárt és elrekeszelt drága kocsi előtt és azt ugyanazon tisztelettel szemlélték, a melyet az ember egy több milliót tartalmazó pénzes szekrény láttára érez — még Khinában is.

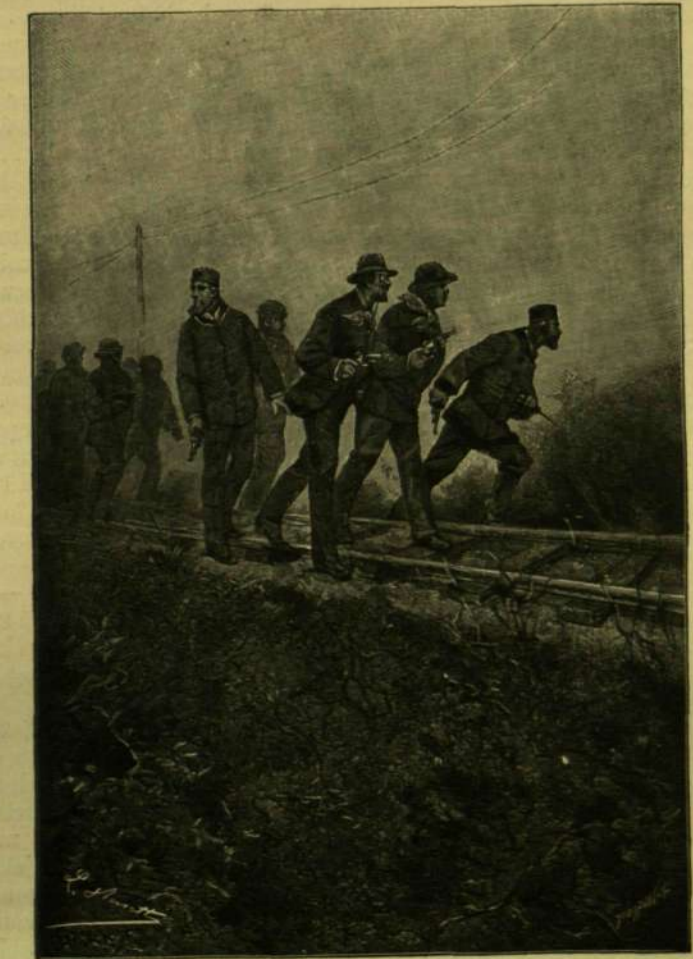
Megkérdeztem Popovtól, hogy mit jelent az említett kormányzó ittléte és hogy minket illete a dolog. — «Legkevésbé sem, — viszonzá Popov. Pekingből parancs érkezett, hogy telegráfon adjanak hírt a kincsek megérkezéséről. A kor-

mányzó elküldte a táviratot és most útasítást vár, vajjon tovább küldje-e Pekingbe, vagy ideiglenesen itt tartsa Lan-Cseuban». — «Nem fog ez nekünk késedelmet okozni?» — «Nem gondolom.» — «Akkor hát induljunk!» mondám a társaimnak.

Minket a császári kincstár teljesen hidegen hagy; de, úgy látszik, Faruskiar uraságnál más-kép áll a dolog. Pedig hát mit érdekelheti őt, akár tovább megy ez a kocsi, akár itt marad; akár kiakasztják a vonatunkról, akár nem? Mindazonáltal annyi bizonyos, hogy Ghangirt és

«Hol van Faruskiar uraság?»

Törökkel és revolverekkel fölfegyverkezve elindultunk.

Faruskiart nagyon bosszantja a dolog; noha igyekeznek a bosszúságukat eltitkolni. Ezalatt azonban a mongolok, a kik néhány szót váltottak egymással, nagyon kevésbé barátságos pillantásokat vetnek a kormányzóra.

E pillanatban értesítették a kormányzót a vonat megtámadtása alkalmával történt eseményekről, hősünk eléggé nem magasztalható szerepléséről a császári kincstár megvádelmezésében, merész vítézi tetteiről és a körülményekről, a melyek közt attól a rettenetes Ki-Tsangtól a birodalmat megszábadította. A kormányzó dicsőítő szavakkal, a melyeket Pan-Sao sietett nekünk tolmácsolni, köszönetet mondott Faruskiar uraságnak, dicsőítette hősiességét és kilátásba helyezte, hogy az Ég Fia nem fogja jutalmazatlanul hagyni a szolgálatait.

A Grand-Transzasiatik igazgató-tanácsosa végig hallgatta a kormányzó beszédét, azzal a nyugalommal, a mely őt jellemzi; de jól látta, hogy nem minden türelmetlenség nélkül. Talán ép oly érzékenyen a magasztalások, mint a jutalmak iránt, ha még oly magas helyről származnak is. Erről ismerik a mongol büszkesége.

A távirat, melyet a kormányzó várt, végre megérkezett és azt a parancsot tartalmazta, hogy az említett kocsit Pekingbe küldessék, a hol majd át fog adni a pénzügyi miniszternek.

Itt már csak kínai utazók szálltak a vonatra; némelyek Pekingig, mások a közbenes állomásokig, a Si-Nganig, Ho-Nanig, Lon-Nganig, Tai-Juanig váltottak jegyet. Mintegy száz utas lehet a vonaton. Összes számaim a helyeken vannak... Egy sem hiányzik... Tizenhárom, mindig tizenhárom!

XXIV.

Lang-Cseun túl a vonat igen jól művelt, számos csatornától átszelt vidéken fut végig, a melynek hegyes-völgyes volta számos kanyarodott tett szükségessé.

Este hat órákor King-Cseuba érkeztünk, miután meglehetősen ideig a nagy kínai fal szélső körvonalai mellett haladtunk volna.

Fél óráig időztünk King-Cseuban, a melyből csak néhány magas pagodát láttam. Tíz óra tájban negyvenöt perczig veszteltünk Si-Nganban, a melynek még csak a körvonalait sem láthattam.

Egy egész éjszakába került, míg hátrahagytuk azt a háromszáz kilométert, a mely e várost Ho-Nantól elválasztja, a hol egy óráig állomásoztunk.

A kőd egész nap nem foszlott szét, a mi nagyon meglepettette a vonat haladását. Szerencsére a kőd a legelső esti órákban szétfoszlott. Bizony ideje is volt, mert ime már éjszaka van, még pedig igen sötét éjszaka!

Bementem a pályaudvar éterembe és néhány süteményt meg egy palack bort vásároltam. Még egy utolsó látogatást szándékoztam tenni Kinkónál. Poharat fogunk üríteni az egészségére és a szép román leánnyal leendő házasságára. Jól tudom ugyan, hogy csempészve utaztát és ha ezt a Grand-Transzasiatik is tudná... De a Grand-Transzasiatik nem fogja megtudni...

Az állomásozás alatt Faruskiar uraság és Ghangir a vonat mellett sétálnak föl s alá az indóház tornácán. Ezuttal nem a kincses kocsit vonja magára figyelmüket, hanem az első podgyászkocsi, a melyet rendkívül makacsul vizsgálnak.

Talán csak nem sejtik, hogy Kinko?.. Nem! ez a föltevés képtelenség. Különösebben a gépészt és a fűtőt látszólag vizsgálja. Ez a derék két kínai épen ezen az állomáson vette át a szolgálatot, és Faruskiar uraság valószínűleg látni akarja, milyen emberekre van biza a császári kincstáron kívül még mintegy száz utazó élete is.

Az indulás órája üt és éjfélok a mozdony hatalmas fűtényentések közt tova iramodik. Elsőtáltam a vonat legvégére és egy pillanatra megálltam a kincses kocsit előtt levő kocsit tornácán.

A kínai csendőrök kivételével valamennyi utazó utolsó álmát aludta, — már tudnivaló utolsó álmát a Grand-Transzasiatik vonalán. A vonat elejére visszatértem, közelédtem a Popov fülkéjéhez és úgy láttam, hogy a vonatvezető mélyen alszik. Ekkor kinyitottam a podgyászkocsi ajtaját, aztán megint becsuktam magam

után és ottlétemet tudtúl adtam Kinkónak. A deszkafal lebecsülték és a kis lámpa megvilágított bennünket. A derék fia melegen köszönetet mondott a süteményekért és a borért, s aztán itunk és éltünk Klor Kincskát, a mivel holnap meg fogok ismerkedni.

Éjfélt elmúlt ötven percet. Mint Popov mondta, körülbelül tíz percet mulva átmegyünk azon az állomáson, a honnét a nankingi szárvonal kiágazik. E szárvonalból még csak öt vagy hat kilométernyi kénytelen el, vagyis az a vonalszakasz, a mely a Csú-völgyben épülő hidvezetéknek végződik. Pan-Saotól tudom, hogy ez a hidvezeték nagyszerű építmény lesz. A kínai mérnökök még csak a pillérekkel készültek el, melyek száz lábnyi magasak lesznek. E szárvonalnak a Grand-Transzasiatikkal való csatlakozása pontjánál van alkalmazva az a váltójelző, a melynek segítségével a vonatokat majd Nanking felé lehet annak idején irányozni. Csakhogy a hidvezeték kiépítése még három vagy négy hónapig fog tartani.

Mivel tudtam, hogy Fuan-Suban meg kell állapodnunk, baráti kézzsörtással elbucsztam Kinkótól és felkeltem, hogy visszatérjek a kocsimba. E pillanatban úgy rémlett előttem, mintha lépéseket hallanék a podgyászkocsi hátulsó tornácán. — «Vigyázzon Kinko!» mondtam halkán.

A kis lámpa azonnal kialudt és mind a ketten mozdulatlanul maradtunk.

Nem tévedtem... Valaki megpróbálta kinyitni a podgyászkocsi ajtaját. — «A deszkáját...» mondtam. A deszka fölemelkedett, a láda becsukódott, és én egyedül voltam a sötét-ségben.

A ki be fog lépni, nyilván nem lehet más, mint Popov... Vajjon mit fog rólam gondolni, ha itt talál?... Mikor a legelső látogatásomat tettem a fiatal románál, elbujtam a máhák közt... Nos hát, másodsor is el fogok bujni. Ha egyszer elrejtőztem az Ephrinell Fulk ládái mögé, nem valószínű, hogy Popov észrevehetne, még a lámpája világánál se. Elrejtőztem és körülnéztem.

Nem Popov volt, mert ő magával hozta volna a lámpáját. Igyekeztem megismerni a belépő egyéneket... Teljes lehetetlenség... Csak végig lopódtak a máhák közt és miután a podgyászkocsi előreszélén levő ajtót kinyitották, be is csukták magukat után.

Kétség sem lehet, hogy a vonaton levő utasok közül valók voltak... de miért jöttek ide ily késő éjjeli órában?

Meg kell tudnom... Az előérzetem azt súgja, hogy itt valami rejtjelmes dolog készül. Talán ha hallgatgatózom... A podgyászkocsi előreszélén a falához közelédek és dacára a mozdony dübörgésének, tisztán megérthetem a szót.

Ezer és tizezer ördög, nem tévedek!... Ez a Faruskiar uraság hangja... Ghangirral beszélget oroszul... Csakugyan ő az!... A négy mongol is vele jött... De mit csinálnak itt?... Miért jöttek ide a szerkocsi mellett levő tornácra?... És mit beszélnek egymással? Elmondom hogy mit beszéltek... Minden szót hallottam a Faruskiar uraság és társai közt váltott kérdésekből és feleletekből. — «Mikor leszünk az elágazásnál?...» — «Néhány percz múlva.» — «Bizonyosak lehetünk, hogy Kardek van a váltójelzőnél?» — «Bizonyosak, minthogy ez volt a megállapodás.»

Vajjon mi iránt állapodtak meg, és ki lehet az a Kardek, a kiről beszélnek. A beszélgetés tovább folyt. — «Meg kell várunk, míg észreveszük a jelt.» mondtá Faruskiar uraság. — «Ugy-e bár, zöld világosság lesz a jeladás?» — «Igen tudatni fogja velünk, hogy a váltójelző meg van igazítva.»

Észemen vagyok-e vagy megtévelyodtam?... A váltójelző meg van igazítva? Miféle váltójelző?... Mintegy fél percz mulik el így... Nem volna-e észszerű figyelmeztetni Popovot?... Igen... meg kell tennem.

Épen el akartam indulni a podgyászkocsi tulsó vége fele, mikor egy fölkiáltás visszatartotta. — «A jel... itt a jel!» kiáltá Ghangir. — «És most a vonat már a nankingi szárvonalon van!» viszonzá Faruskiar uraság.

A nankingi szárvonalon!... De hiszen akkor veszte vagyunk... innét öt kilométernyire van az épülőfélben levő hidvezeték, a

mely a Csú-völgyet fogja áthidalni és vonatunk egy roppant mélység felé rohan...

Noltitz őrnagy határozottan nem tévedt Faruskiart illetően... Most már értem e nyomorultak tervét... A Grand-Transzasiatik igazgató-tanácsosa gazember, még pedig a legrosszabb fajtából... A társulat ajánlatát csak azért fogadta el, hogy alkalmat találhasson valami jó fogásra... Az alkalmat az Ég Fia milliói nyújtották... Igen, ez az egész útalatos celszövény világos előttem... Faruskiar csak azért védelmezte a császári kincset Ki-Tsang ellen, hogy el ne rabolhassa előle a haramia főnök, a kinek támadása meghiúsítással fenyegette a mongol rabló terveit!... Ezért verekedett tehát oly vitézül!... Ezért kokozkáltatta életét!... Ezért hazorezolt, mint egy hős!... És te, szegény egységű Klaudius, megint lépre mentél!... Megint egy újabb ostobaságot követél el... És még mekkorát!...

De mindenek előtt meg kell akadályozni, hogy ez a gazember végrehajthassa a művét... Meg kell menteni a vonatot, a mely teljes sebességgel rohog a befejezetlen hidvezeték felé... Meg kell menteni az utasokat, a kiket iszonyú szerencsétlenség fenyeget... A kincsesel, melyet Faruskiar és czinkostársai kézrekeríthetni remélnek, annyit törődöm, mint egy céska tárczaczikkel!... De az utazók és én... ez már egészen más.

Popovhoz akarok sietni... Lehetetlen... a lábaim mintha oda volnának szegve a podgyászkocsi padlójához!... A fejem szédül!... Igaz volna-e, hogy a mélység felé száguldunk... Nem!... Meg vagyok tévelyodva!... Hiszen Faruskiar és társai is belezuhanának... osztoznának a sorsunkban... velünk együtt elvesznének.

E pillanatban kiáltások hallatszanak a vonat elejéről... oly emberek kiáltásai, a kiket gyilkosok támadtak meg... Nincs többé kétség... A gépészt és a máhák közt... Érzem, hogy a vonat sebessége csökkenni kezd. Értem... a nyomorítottak egyike tud a gőzgéppel banni és a vonat lassítása következtében leugorhatnak a pályatestre, megmenekülhetnek a szerencsétlenség elől. Végre sikerül legyőzőm a kabultságomat... Támolygok, mint egy részeg ember és alig van annyi erőm, hogy a Kinko ládájához elvászoroghassak. Itt néhány szóval elmondom neki, mi történt és felkiáltok:

— «El vagyunk veszte!»
— «Talán nem!» felel Kinko.

Mielőtt egyetlen mozdulatot tettem volna. Kinko kiugrott a ládájából, a podgyászkocsi ajtajához rohant, felmászott a szerkocsira, hozzám kiáltván: — «Jöjjen!»... Jöjjen!» Magam sem tudom, hogyan történt; de egy pillanat alatt ott álltam mellette a mozdony tornácán... a lábaim vérben gázoltak... a gépész és a fűtő vérében. A két szerencsétlen ember holttestét a gonosztevők ledobták a pályatestre. Faruskiar és czinkostársai nem voltak már a vonaton!

De mielőtt megmenekültek volna, az egyik közülök a dörzsféket egészen tágra csavarta, a gőzvezető szelepeket, felnyitotta, a kazánt elmentek tüzelővel és most a vonat borzasztó gyorsasággal száguld... Néhány percz múlva el fog érní a csú-i hidvezetékhez.

Kinko erőles és elszánt ember lévén, megörizte egész hidegvérűségét. De hiába igyekezett ellengőzöt adni, a vonat sebességét csökkenteni a dörzsfékek segítségével... Nem tudta, hogyan működnek a csapok és a gép egyéb alkatrészei... — «Értseteni kell Popovot!» kiáltam. — «Mit tehetne Popov? Uram! még csak egy mód van hátra.» — «Miféle mód?» — «Éleszteni a tüzet, — felelé Kinko nyugodt hangon, — megakadályozni a biztonsági szellentű működését és szétpukkasztani a mozdonyt!...» — Csakugyan ez volna az egyetlen — kétségbeesett — mód, hogy megállítsuk a vonatot, mielőtt a hidvezetékhez érne?

Kinko lapátszámra tömi a kőzenet a kazán rostélyára. Rendkívüli légvonat támad, a gőznyomás emelkedik, a gőz fűtylve tudni ki a szellentűkőn, a kazán horkol, a gép sivit... A sebesség fokozódik és kétségkívül meghaladja az óránként száz kilométernyi gyorsaságot... — «Menjen, — mondá Kinko — és mindenki meneküljön a leghátulsó waggonba»... — «És ön, Kinko?»... — «Mondom, hogy menjen.» És látom, a mint a két kezével belekapaszkodik

a szellentűkő fogórudjaiba és terhe egész súlyával rájuk nehezül. — «Siessen... siessen hát!» — kiáltja utánam.

Felmászom a szerkocsira, végig rohanok a podgyászkocsin, felkötöm Popovot és egész erőmből és szókat ordítom: — «A vonat legvégére!... a vonat legvégére!»... Néhány útas, a kik az álmukból riadtak föl, siet elhagyni a mozdonyhoz legközelebb levő kocsikat.

Hirtelen borzasztó durranás hallatszik, a melyet nyomon követ egy erős megrázkódás. A vonat eleinte mintha egy mozdulatot tenne visszafelé, aztán a nyert sebesség által sodortatva még mintegy fél kilométernyivel tovább rohog... Végre megáll!

Popov, az őrnagy, Caterna úr, az utazók többsége, köztük én is azonnal leugrulunk a pályatestre. A sötéttségben egymásba illesztett faalkotványok egyes részei látszanak homályosan ama pillérek tetején, a melyek a Csú völgyét áthidaló hidvezeték támogatói lesznek.

Kétszáz lépéssel odább a Grand-Transzasiatik vonata a mélységbe zuhant volna.

XXV.

Mint említém, csak kétszáz lépésnyire voltunk a Csú-völgyétől. Ez a széles bemeledék egy háromszázötven-négyszáz méter hosszúságú áthidalás építését tette szükségessé. A sziklás völgyfenék száz lábnyi mélyen fekszik. Ha a vonatot a mélységbe zuhan, egyikünk sem menekült volna meg a borzasztó haláltól. Az emlékezetes — és a repörtenség szempontjából igen érdekes szerencsétlenség áldozatainak száma száznál többre ment volna. De a fiatal román hidegvérűségére, erélyre és önfeláldozása megmentett bennünket az iszonyú szerencsétlenségtől.

Valamennyiünket megmentett?... Nem!... Kinko az életével fizette meg utitársai megmenekülését. Az általános zavar közepette legelső gondom volt megnézni a podgyászkocsit, mely sértetlenül maradt. Ha Kinko túlélte volna a mozdony szétpukkasztását, kétségkívül visszatért volna a podgyászkocsiba, mozgó börtönébe és bevárta volna, míg én ismét hozzá megyek. Fájdalom! a láda üres... oly üres, mint egy bukkot vállalat pénztára... Kinko az önfeláldozásának áldozatává lett!

Elszorult szívvel, könnyes szemekkel szálltam le a podgyászkocsiról.

Annyi bizonyos, hogy Faruskiar terve, a melyet vetélytárs, Ki-Tsang, csaknem meghiúsított, úgyesen volt kigondolva és kitűnő ötlet volt fölhasználni azt a hat kilométernyi szárvonalat, a mely a kiépítetlen áthidaláshoz visz. Semmi sem volt könnyebb, mint ide irányítani a vonatot, mielőtt egy czinkostárs kezelte az összekötő váltójelzőt. Aztán, mielőtt az előre megállapított jel tudatta, hogy a szárvonalon vagyunk, nem maradt egyéb teendő, mint fölrohanni a mozdony tornácára, megvilágítani a gépészt és a fűtőt, azután elmentek tüzelővel a mozdony sebessége csökken, — a kazán túlfűtése következtében a sebesség a nélkül is csakhamar újból fokozódni fog.

És most kétségtelen, hogy ezek, a kínai igazságszolgálatok legválogatottabb kincsáira érdemes gazemberek bizonyára inukszakadtából sietnek a Csú-völgy felé. Ott, a vonat romjai közt remélik megtalálni a tizenöt millió értékű aranyat és drágaköveket. A kincseket elvihették volna észrevétlenül, háborítlanul, és az éjszakai sötéttségben véghez vihették volna ezt az útalatos büntetést.

Nos hát, a tolvajok meg lesznek lopva és remélem, hogy gyalázatos gaztettek — legalább is a fejükbe fog kerülni! Egyedül én tudom, mi történt és meg fogom mondani, mivel a szegény Kinko nincs többé!... Hogy a vonat nem állt meg hirtelen, — a mi a végelpusztulását és összezúzódsát vonta volna maga után, — annak tulajdonítandó, hogy a pukkasztás a kazán felső részén és oldalán történt. Minthogy a kerekék ellentálltak, a mozdony tovább futott a sikeken addig, míg a neki-landulás tartott. Ebből az következik, hogy a vonat magától állt meg és az utasok erős megrázkódásán kívül egyebet nem szenvedtek.

A kazánból és tartozékaiból csak ékelen roncsok maradtak. A kürtő, a kupolás henger, a gőzhenger eltűnt, csak megrepedt és meggörbült csöveket, megsebadt hengereket, széttört fogantyukat lehet látni... megannyi tátongó seb ezen az aczéll hullán.

És a robbanás és borzasztó hatásának látására világos előttem, hogy a fiatal román megmenekülése teljesen lehetetlen volt, hogy az egész teste kétségkívül darabokra szakadt! Nem is csodálkozom rajta, hogy a mint vagy száz méternyire visszafelé mentem a pályán, sehol semmi nyomát nem találtam.

Eleinte szólanul néztük a baleset színhelyét. Aztán kezdünk megjegyzéseket tenni. — «Annyi bizonyos, — mondá az egyik utas, — hogy a gépészünk és a fűtők elpusztult a robbanás alatt.» — «Szegény emberek! — mondá Popov. — De azon tünődöm, hogyan juthatott a vonal a nankingi szárvonalra és hogyan történhetett, hogy ők ezt észre nem vették?» — «Nagyon sötét az éjszaka, — viszonzá Ephrinell Fulk; — a gépész talán nem láthatta, hogy a váltójelző hibásan volt állítva.» — «Ez az egyetlen lehetséges magyarázat, — mondá Popov, — mert különben megkísérelte volna megállítani a vonatot, holott pedig borzasztó sebességgel száguldottunk tova»... — «De végre is, — mondá Pan-Sao, — hogyan lehet, hogy a szárvonal nyitva volt, holott a csú áthidalás még nincs kiépítve? A váltójelző tehát működött?...» — «Ez kétségtelen, — viszonzá Popov — és valószínűleg hanyagságból»... — «Nem... hanem gonosz szándékból, — mondá Ephrinell Fulk. — Bűneset forog itt fenn... előre kiszámított szándékos büntény, melynek célja a vonat és az utasok elpusztítása volt»... — «De mi okból?» kérdé Popov. — «Abból az okból, hogy a császári kincstárt kézrekerítették! — kiáltá Ephrinell Fulk. — Elfelejte ön, hogy ezek a milliók nagyon csábítók lehetnek a gonosztevőkre nézve? Nem rablási céllal támadták meg a vonatokat Cseresen és Csarikalik közt?»... — «Az yankee nem is sejtette mennyire igazat mondott. — E szerint — mondá Popov, — ön azt hiszi, hogy a Ki-Tsang támadása után más haramiák...»

Noltitz őrnagy eddig nem elegetett a beszélgetésbe. De most a Popov szavába vágott és megszólalt oly hangosan, hogy a szavait mindenki meghallhassa:

«Hol van Faruskiar uraság? Mindenki hátrafordult és látni igyekezett, hogy mi történt a társulat igazgató-tanácsosával. — «Hol van utitárs, Ghangir?» folytatta az őrnagy. — «Senki sem felelt a kérdésre. — «Hol van a négy mongol, a kik a leghátulsó kocsiban utaztak?» kérdé Noltitz őrnagy. Egyik sem jelentkezett közülök. Másodsor is a nevén szólították Faruskiar uraságot. Faruskiar uraság nem jelentkezik. Popov bemegy azon kocsiszakasza, a melyben az igazgató-tanácsos úr rendszeren tartózkodni szokott... A kocsit üres. Üres?... Nem. Sir Francis Trevelyan nyugodtan ül a helyén egy csöppet sem törődve a történetekkel. Mi köze neki mindezekhez? És nincs-e teljes joga azt mondani magában, hogy az orosz-kínai vasútkon a lehető legnagyobb gondatlanság és rendtelenség uralkodik?... Egy kiépítetlen szárvonal nyitva van, és senki sem tudja, ki volt a kinyitója!... a vonat melléksínkre jut!... Van-e neveltségesebb vasúti szolgálat a muszkánál? — «Nos, hát, — mondá ekkor Noltitz őrnagy, — a gonosztevők, a ki a nankingi szárvonalra irányította, a ki a vonatot a nankingi szárvonalra irányította, a ki azt a Csú-völgy fenekére akarta zuhantatni, hogy a császári kincset kézrekerítthesse, nem más mint Faruskiar!» — «Faruskiar!» kiálták az utasok. De a nagy többség nem akart hitelt adni a Noltitz őrnagy vádjának. — «Hogyan? — mondá Popov, — a gonosztevők ez az igazgató-tanácsos volna, a ki oly vitézül viselte magát a haramiák támadásakor, a ki a saját kezével ölte meg Ki-Tsangot a vezérüket?»... Ekkor én is megszólaltam: — «Az őrnagy úr nem téved, — mondám. — Ezt a csinos dolgot Faruskiar cselekedte.»

És a közömlökös közepette elmondtam mindent, a mit tudtam, a miről véletlenül értesültem. Elbeszéltem, hogyan jutottam Faruskiar és a mongolok tervének tudomására, akkor, a mikor már kész volt a kivetél megakadályozni. Csupán azt hallgattam el, a mi a Kinko

merész tettére vonatkozott. De ezt is nyilvánosságra fogom hozni, mielőtt az ideje elérkezik. Szavaimat az átkozódások és fenyegetések egész özöne követte. Hogyan! Faruskiar?... az a büszke mongol?... ez az igazgató-tanácsos, a ki oly hősiesen láttunk harcolni?... Nem!... az lehetetlen!...

De az elvitáztatlan tények előtt mégis meg kellett hódolni... Én, a ki láttam... és hallottam... én határozottan kijelentem, hogy Faruskiar volt a szerzője ennek a szerencsétlenségnek, a melyben az egész vonatunknak el kellett volna pusztulnia, és hogy föltétlenül ő a legförtelmebb haramia egész Közép-Ázsiában! — «Most láthatja, Bombarnac úr, hogy legelső gyanúm nem volt alaptalan», mondá Noltitz őrnagy. — «Igen, — feleltem, — és alszemerem nélkül megvallom, hogy ez a gyalázatos gazember elboldogított a nagyúrias modorával!»

Most, miután minden veszélynek vége volt, azonnal intézkedni kellett, hogy a vonat vagonjai visszaszállíttassanak a pekingi vonalra. — «El kell menni a legközelebbi állomásra, a fuen-suira, — mondá Popov, — és onnét táviratozni, a tai-juni állomásra egy kiegészítő mozdonyért.» — «Milyen messze van innét az a fuen-sui állomás?» kérdé Ephrinell Fulk. — «Körülbelül hat kilométer hosszú a nankingi szárvonalon és szakasza, — viszonzá Popov — és fuen-sui állomás még öt kilométernyire van a két vonal csatlakozási pontjától.» — «Tizenegy kilométernyi — mondá az őrnagy, — ez épen másfélórát ít jó gyaloglóknak. A Tai-Juanból küldendő mozdony három óra lefolyása előtt itt lehet a vonatonál. Én kész vagyok elmenni.»... — «Én is, — mondá Popov — és azt hiszem, jól tennék, ha többen mennénk. Ki tudja, nem találkozunk-e útközben Faruskiarral és mongolival?»

Mintegy tizenketten, köztük Caterna úr, Pan-Sao és én, ajánlkoztunk Noltitz őrnagy elkísérésére. De közmegegyezéssel azt tanácsoltuk Popovnak, hogy ő ne hagyja el a vonatot és biztosítottuk őt, hogy majd eligazítunk mi mindent.

Tehát törökkel és revolverekkel fölfegyverkezve, éjfélután fél kettőre elindultunk a szárvonalon, a két vonal csatlakozási pontja felé, és oly gyorsan mentünk, a mint csak ily sötét éjjel lehetett.

Nem egészen két óra alatt a fuen-sui állomásra értünk, a nélkül, hogy valakivel találkoztunk volna. Faruskiar alkalmasint elmentekült. A kínai rendőrség dolga lesz tehát, kézrekeríteni e haramiát és czinkostársait. Fog-e ez neki sikerülni?... Ohajtom, a nélkül, hogy remélni merném.

Az állomáson Pan-Sao beszélt az állomásfőnökkel, a ki táviratilag intézkedett, hogy Tai-Juanból azonnal egy mozdonyt küldjenek a nankingi szárvonalra. Három óra után, mikor hajnalodni kezdett, visszatértünk és a két vonal szétágazásánál vártuk be a mozdonyt.

Mielőtt felkapaszkodtunk a szerkocsira, a mozdony elindult a szárvonalon és csakhamar megérkezünk a vonathoz.

Utolsó napi utazásunkról nincs mit mondanom. A gépészek ki kell állítanom azt a bizonyítványt, hogy nem igyekezett kipótolni az elvesztett időt. De, habár miránc nézve egy vagy két órával több vagy kevesebb, teljesen közönyt; egészen másférf áll a dolog Weisschnitzerdörfer bárórá nézve, a kinek Tien-Csinben a yokohamai hajóra kell szállnia.

Csakugyan, mire déltájban oda érkeztünk, a hajó már három negyedórával előbb elindult és mielőtt a német «világ-körülutazó» a Bly-k és Bislandok vetélytársa, a pályaudvar tornácára kirohant, azonnal megtudta, hogy az említett gőzhajó e pillanatban úszott ki a Pei-Ho torkolataiból a sük tengerre.

Útnk hátra levő részén semmi nevezetesebb dolog nem történt. De mélyen elszomorított az a gondolat, hogy Kinko nincs többé velünk és hogy a ládája üres!... Pedig fölkért, hogy kísérjem el Klor Kincskához!... Hogyan tudásam a szerencsétlen leányról, hogy a jegyese nem érkezett meg a pekingi pályaudvarba?...

Végre minden véget ér e földön, még egy határozott kilométernyi utazás is, Grand-Transzasiatik vonalán, és vonatunk épen óráról-órára tizenhárom napi utazás után megállapodott a Meny-nyei Birodalom fővárosának kapui előtt.

XXVI.

— «Peking! Mindenki kiszáll!» — kiáltá Popov.

Délután négy óra van. Olyan emberekre nézve, a kiket háromszáz tizenkét órai utazás kifárasztott, ez nem épen alkalmas idő bejárni a várost, — vagy mit is mondok, az egymásba ékelt négy várost. Ezenfelül lesz rá elég időm, minthogy néhány hétig a fő- és szekérvárosban fogok időzni.

A fődolog vendéglőt találni, a hol félig-meddig tührethető lakhassam. Bővebb tudakolás után azt hiszem, hogy az állomás mellett levő «Vendéglő a Tizezer Álomhoz» nyugati szokásainkhoz való kényelmet fog nyújthatni.

Fél óra múlva elhelyezkedtünk a Tizezer Álomhoz címzett vendéglőben és végig ettünk egy ebédet, a mely a menynei birodalmi konyha képtelen receptjei szerint készült. Ebéd után lefeküdtünk a kényelmes szoba igen keskeny ágyaiba és elaludtunk nem ugyan az igazak, hanem a fáradtak álmát, a mely felér amazzal.

Párisban volt divatárúsnő és jelenleg Pekingben üzi mesterségét meglehetősen sikerrel, az első emeleten tart lakást, melynek ablaka az utcára nyílik. Fölmegyek az első emeletre. Az egyik ajtón Klorck Czinka kisasszony nevét olvasom. Kopogtatok. Az ajtó kinyílik.

Szemközt állok egy egész csinos fiatal leánnyal. Huszonkét-huszonhárom éves lehet, a szemei feketék, a haja szőke, a termete karcsú, az arca bájos és mosolygó. Nem is csoda, hiszen már tudja, hogy a Grand-Transzasiatik vonata az úti viszonyosságok dacára tegnap este Pekingbe érkezett, és a leány minden pillanatban várja a jegyesét.

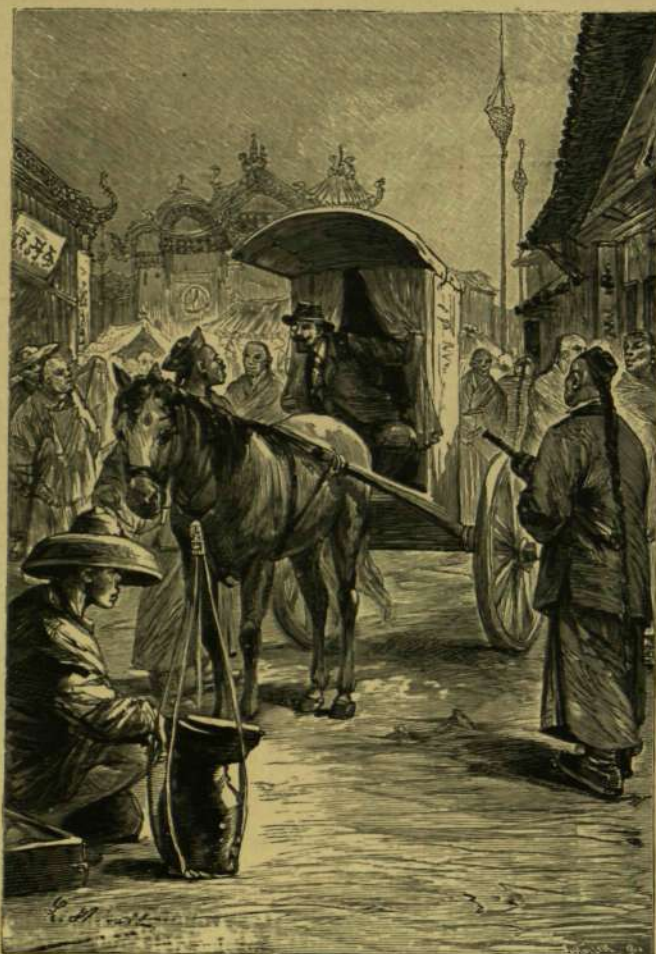
— «Czinka kisasszony»... mondám — «Őn tudja a nevemet?» — «Tudom, kisasszony... Tegnap érkeztem a Grand-Transzasiatik vonatán»...

A fiatal leány elhalványodott, szép szemei elhomályosultak. Igaz, hogy elég oka van félni... Talán fölfedezték Kinkót a ládájában és a család kisült... talán elfogták... börtönbe vetették!... Siettem kimagyarázkodni: — «Czinka

nem veszett... Egy iszonyú baleset!...» — «Meghalt!... Kinko meghalt?»... A szerencsétlen Czinka egy szekére rogyott. E pillanatban a ház előtt nagy zaj támadt, roppant lárma és kiáltozás hallatszott és az általános zibaj közepette egy hang... Nagy Isten!... nem csalódom?... Ez a Kinko hangja!... Ráismertem!... Vajjon elvesztettem volna az eszemet? (Vége következik.)

MOZGÓ HÁZAK.

Az amerikai Egyesült-Államok gépész-mérnökei ó-világi kollegáikon túltettek, a mennyiben most már nemcsak iszonyu gyorsasággal haladó villamos vasúti kocsiakat és tenger alatt járó hajókat építenek, hanem oly szerkezetet is találtak fel, melylyel bármily erősen épült házakat el tudnak vontatni egyik helyről a másikra. Nemcsak Európában, hanem másutt is gyakran megtörténik, hogy valamely ház oly helyen épült, hova nem való, ezért előbb-utóbb le kell bontani. Amde a lebontás és újból való fel-

Megmondtam Klorck kisasszony lakazimát.

A szerencsétlen Czinka egy szekére rogyott.

«BOMBARNAC KLAUDIUS.»

Csak másnap reggel tíz órakor ébredtem föl, és talán egész délelőtt aludtam volna, ha eszembe nem jut, hogy kötelességet kell teljesítenem. És milyen kötelességet! El kell mennem a Sa-Sua sugárútra, mielőtt még az üres láda megérkeznék a címzett, — tudniillik Klorck Czinka kisasszony lakására.

Tizenegy óra tájban hagytam el a «Tizezer Álom»-hoz címzett vendéglőt, felültem ama kocsi egyikére, a melyek kerekében járó palankinokhoz hasonlítanak; megmondtam Klorck Czinka kisasszony lakazimát, aztán elindultunk. A kínai-város szabályos négyzetű, a melyet éjszakeről nyugatra a Hung-Ting-kaputól a Tien-kapuig terjedő fő sugárút, keletről nyugatra pedig a Sa-Sua sugárút vág ketté, a mely a hasonló kaputól a Kuan-Csa-kapuig terjed. Ily körülmények közt semmi sem könnyebb, mint megtalálni Czinka kisasszony lakását; de semmi sem nehezebb, mint oda jutni azon sűrű-forgás közt, a mely e roppant népes utcákon mutatkozik.

Végre valamivel déli tizenkét óra előtt megérkeztem a rendeltetném helyére. A kocsi megállt egy szerény külsejű ház előtt, a melyben kézművesek és legmagyobbbrészt idegenek laknak. A fiatal román nő, a ki — mint említettem —

kisasszony... bizonyos körülmények... tudomásomra juttatták... egy fiatal román utazását...

— «Uram, — mondá Klorck Czinka, egybe fogunk kelni Kinkóval, mielőtt a szükséges formáságokon túl estünk. És ha nem szerénytelen-ség az ön szívességével visszaélni, akkor kérem igérje meg, hogy szerencsétlen és megtisztelt bennünket jelenlétével a menyegzőnkön»... — «A menyegzőnkön... kétségkívül... Hissen megígérttem Kinko barátomnak»...

Szegény leány!... Nem hagyhatom ebben a helyzetben. Meg kell neki mondanom mindent... mindent...

— «Czinka kisasszony... Kinko... Bizony...» Klorck Czinka egyszerre elsápadt, s mereven nézett a szemembe. — «Az igazat, uram, az igazat akarom hallani! — mondá. — Ne titkoljon el semmit... Kinko...» — «Igen... szomorú hírt... kell önnek közölnöm»...

Klorck Czinkát az ájulás környékezi... Az ajkai reszketnek... Alig bír szólni... — «Fölfedezték? kiáltá. — A család kiderült, elfogták...» — «Adná az ég, hogy csak ez lenne!... Kisasszony... útközben... vasúti balesetünk volt... Kevésbé múlt, hogy az egész vonat oda

építés sokba kerül. Ez okból az amerikai mérnökök szem előtt tartva azt a módot, melylyel a régi egyiptomiak roppant gúlákat és obeliszkeket is továbbmozdították, egy oly szerkezetet állítottak össze, mely még a legnehezebb kőből épült ház előre, vagy hátra tolását is lehetővé teszi. 1888-ban a New-York melletti Coney szigeten egy három emeletes vendéglőt vontattak el helyéről, mivel a tenger hullámai néhány év alatt elmosták volna. Az épület sulya födelével együtt öt millió kilogramm volt. Az alapot alá síneknek fekvő erős talpat raktak; ezen aztán hat, egyenként 35 tonnás mozdony az épületet tizenkét óra alatt 150 méterrel hátrábbhúzta. Azóta New-Yorkban egy részvénytársulat alakult, mely az efféle munkákat aránylag jutányos áron elvállalja. Legújabbban a társulat mérnökei Chicagóban egy 29 méter hosszú, 25 méter széles és 15 méter magas házat, melynek sulya 8 millió százszáz kilogramm volt, 61 méterrel odábbvontatták. A munka tizenkét napig tartott, és 65 ezer frankba került, míg a ház lebontása és újból való felépítése tizszer annyiba került volna. Ezelőtt néhány héttel Franciaországban Rouen városában egy 50 méter széles és 30 méter hosszú, 150 ezer kilogramm sulyú vasúti rakort elvontatása három óra alatt megtörtént.

Ezek után nem sokára megérjük, hogy a házak ép úgy nem lesznek helyhez kötve, mint a hajók a tengeren, vagy a kikötőben.

A KIRÁLY EGYIK UNOKÁJÁNAK FÉRJJEZ MENETELE.

Mikor a magyar és bajor királyi családok tagjai a múlt hó közepén József Ágost magyar főherceg és Auguszta bajor hercegnő esküvőjére összegyűlekeztek, a világnak még sejtelmésem volt arról, hogy az ifjú menyasszony testvérénénje, Erzsébet hercegnő is jegyben jár, még pedig egy rangján aluli katonatiszttel, báró Seefried Ottó hadnaggyal. Néhány nap múlva aztán a legnagyobb meglepetéssel értesült úgy München lakossága, mint az európai sajtó, hogy Lipót bajor hercegnek az idősebb, bár még csak húsz éves leánya is megesküdött szíve választottjával, egész csöndben előbb polgárilag Münchenben, november 30-án, majd pedig egyháziilag is Genuában, december 3-án.

Az első meglepetést általános meglepedés, Münchenben pedig egész tüntető örvendezés követte. Mindenki magasztalással szolt és szolt a nemes gondolkodású szülőkről, Lipót her-

rangjáról lemondani, csak hogy Seefried bárónévá lehessen. S ma már csakugyan az. Egyháziilag a genuai püspök áldotta meg a házasságot. Az örömszülők maguk: kísérték gyermekeiket Genuába, hol a genuai hercegnő maga készítette elő mindent úgy, hogy az érkezők a vasúti állomásra egyenesen a templomba hajthatattak, melynek egyik kápolnájában az eskető püspök már készen várta őket. Ez az esketés is egész csöndben történt. Kevéssel az esküvő után üdvözlő táviratot kapott az ifjú pár Ferencz József királytól.

A pusztán családi körben lefolyt menyegzői ünnep végzetével az örömszülők Münchenbe tértek vissza, az új pár pedig nászútra kelt Felső-Olaszországba, honnan jövő január hó végén először is Bécsbe fognak sietni, hogy a királynál tisztelegjenek s köszönetet mondjanak neki a gazdag nászajándékért, s aztán Tirolban, a petersbergi szép várban telepednek meg, melyet a hozzá tartozó uradalommal együtt a király vásárolt meg nekik. Seefried báró ezen felül, mint hírlík, grófi rangot kap és a közös hadsereg tisztikarába lép.

föl ezzel a helylyel a miniszterelnöki széket. Délután negyedfél óra tájban Mirman nancyi képviselő választásának igazolását tárgyalták, mikor egyszerre a karzat felől vörös fény vilant meg, pisztolylövéshez hasonló durranástól kísérve; mire rögtön fojtó fehér füst áradt szét a teremben, s szegek, vasszilánkok, üvegcserepek röpdöstek mindenfelől. Egy pillanatra halotti csönd támadt; de csak egy pillanatra; aztán hörgés, sikoltás, jajgatás hangzott mindenfelől; s egymáson keresztül törtettek az emberek s tödultak ki a teremből és a karzatokról. Maga a hatalmas épület egészben véve épen maradt, de a falak, bútortat igen sok helyen megsérültek s egyes széthulló darabok igen sokakat megsebesítettek. Kezdetben azt hitték, hogy nagyon sokan haltak meg, mivel a rémület és sérülések miatt többen elvesztették eszméletüket, köztük Mirman, Bouchor, Leffet és Lemise képviselők, Gréville terem-szolga és a hallgatóság közül többen. Szerencsére azonban halott nem volt egy sem, bár a sebesültek száma megközelítette a százat, s azok közül soknak volt súlyos sebe. Hogy a szerencsétlenség nem lett nagyobb, főképp annak tulajdonítható, hogy a karzatról ledobott bomba, mivel a merénylő karját egy

ERZSÉBET BAJOR KIRÁLYI HERCEGNŐ ÉS FÉRJE, BÁRÓ SEEFRIED OTTÓ BAJOR HADNAGY.

ezegről és Gizella hercegnőszonyról, de különösen a fenkölt lelkű nagyapáról, királyunk Ó Felségéről, ki az uralkodó házak merev hagyományaival nem törődve, még e nyáron Ischben engedélyt adott szeretett unokájának, hogy szíve hajlamai szerint válaszson magának férjet, sőt a másik nagyapánál, Bajorország régens hercegnél is közben járt, hogy ő se ellenesse Erzsébet hercegnőnek a «rangján aluli» házasságot. Így az ifjú pár első sorban királyunk Ó Felségének köszönheti, hogy régebb idő óta való ismeretségük házassággá válhatott.

Mert Erzsébet hercegnő már régebb idő óta szerette a kis hadnagyot. Egy udvari bálon ismerkedtek meg s aztán a hányszor újabb találkozásra alkalmuk nyílt, egyre forróbban és szorosabban fűződtek össze szíveik. A dolog természetesen nem maradhatott titokban a hercegi család előtt: de Erzsébet hercegnő maga sem igyekezett titkolódzni. Egész őszintén vallomást tett előbb szüleinek, majd nagytatyjának, Ferencz József királynak. A mint a dolog nyilvánvalóvá lett, az ifjú Seefriedet, kinek atyja alezredes a bajor hadseregben, egy időre más állomásra, Metzbe helyezték át Münchenből. Megkísérleték a szerelmeseket szétválasztani, annyival inkább, mert a rangbeli egyenlőtlenség mellett nem csekély nehézségül állt közéjük az is, hogy a fiatal ember protestáns vallású. De hiába. Erzsébet hercegnő állhatatos maradt annyira, hogy kész volt minden cziméről, előjogairól és

BOMBAMERÉNYLET A FRANCZIA KÉPVISELŐHÁZBAN.

A francia anarkhisták nem egyszer kimutatták már, hogy nem állapodnak meg az elméletnél és az igatásnál. Különösen a múlt év óta egymást érik a dinamit-merényletek, sőt volt már ily merényletről híres «hős» is, Ravachol, kit tudvalegleg a rendőrségi épület felrobbantásáért fogtak el, de a kinek elfogatását elvtársai Véry korcsmajának felrobbantásával boszulták meg.

Mindezeket a merényleteket túlszárnyalja azonban az a valóban borzasztóan gonosz tett, melyet Vaillant anarkhista követett el, ki december hó 9-én délután a francia képviselőház üléstermébe dobott le robbanó bombát. Az a körülmény, hogy a merénylet véletlen körülmények miatt csak félig sikerült, egyáltalán nem von le a merénylet nagy jelentőségéből, a mint hogy a borzasztó kísérlet az egész művelt világban nagy visszataszítást és felháborodást okozott, s mindenütt komolyan kezdenek tanácskozni, miként lehetne az anarkhizmus örülségéhez hasonló veszedelmes járványát megfékezni.

A francia képviselőház a Szajna partján levő Bourbon-palotában szokta ülését tartani. A mondott napon miniszterek, képviselők és hallgatóság nagy számmal jelentek meg, az elnöki széket Dupuy ült, ki csak pár nappal azelőtt cserélte

szomszédságában levő nő meglökte, szétrobbant, még mielőtt a földre ért volna s így erejéből nagyon sokat vesztett.

Váratlan szerencsétlenségek alkalmával a legtöbb bajt a rémületből származó zűrzavar szokta okozni. Itt a párisi bombamerényletnél ellenkező történt. Egészen az ó-klasszikai időkre emlékeztető nyugalommal hirdette ki Dupuy elnök, ki pedig maga is sebesült volt, hogy a gonosz merénylet nem akadályozhatja meg a képviselőházat abban, hogy kötelességét teljesítse, s példája lelkesítőleg hatván, a képviselőház egészen szabályszerűen folytatta a napirend tárgyalását. Ezzel egyidejűleg az elnök és a háznagy rögtön elzáratták a ház kapuit és a palotát körülfogó kerítést, hogy a merénylő el ne szökhesék.

Csakugyan még ott elfogták Vaillant anarkhista. Ő maga is megsebesült; egy szilánk arcát hasította fel s ezért kórházba szállították, de előbb kihallgatták. Nem sokáig titkolódzott, sőt csakhamar a Ravachol-féle martírságra vágyó emberek dőlőfős göggyével kérkedett, hogy ő volt a tettes és nagyon sajnálja, hogy szándéka nem sikerült. A közönség karzatára vitte föl a bombát felsőruhájában elrejtve. A bomba nitroglicerin és puskaporon kívül még apró szegekkel és üvegdarabokkal volt tele; így, ha leesés után robbant volna föl, bizonyosan sok képviselőt megölt volna. Másnap reggel a rendőrfőnök, főügyész és más tisztviselők a kórházban kihall-

gatták a merénylőt, ki mindent részletesen elmondott, de egyáltalán határozottan állította, hogy bűntársai nincsenek.

Vaillant, kinek czombjába egy vasszeg fűródött s orrán is megsebesült, a kórházban kihallgatván, a bombát ekkép írta le:

«A bomba tulajdonképen egy kis vas edény volt, melyet a «Hotel de Ville»-féle bazárban néhány nappal az előtt vásároltam; vasszögekkel volt megtöltve; a közepén pedig egy robbanó szerrel töltött cső. Ennek közepén egy kénsva áztatott gyapot a töltelékét kétféle tartotta. Egy bizonyos idő alatt a gyapotot a kénsva átrágtá, mire a robbanó szerek összevegyülvén, a robbanás rögtön meg is történt.

Vaillant Ágost fiatal ember, 1861 decz. 29-én született Mézèresben (Ardenes megye), mártóbb izben volt büntelve lopás és más vétségök miatt. Néhány évvel ezelőtt szocialista lap szerkesztője volt, azután családját elhagyva, Dél-Amerikába ment. Mióta onnan visszatért, alig volt keresete s nem családjával, hanem egy Marchal nevű barátjának nejevel lakott együtt. Mikor elfogták, Marchal nevét és lakását ismeretessé vált a magáé helyett; de multjának ismeretessé vált épen Marchal vádjai okozták. A rendőrség természetesen nem hiszi, hogy a merényletnek részesei, vagy legalább előretudói ne lennének, s ezért Vaillant elbarátaíai közül többet letartóztatott. Igen sok anarchista félelmében megszökött Párisból; de jellemző, hogy még nagyobb az oly sokbévények száma, kik, mint Marchal is, a merényletre vonatkozó tanuvalomásokat tettek; most ezért az anarchisták boszújától félnék.

A közvélemény azonban határozottan az anarchisták ellen van; erősen követeli azok megfékezését. Ennek hatása alatt Casimir-Perier miniszterelnök már a merénylet után következő ülésen decz. 11-én több törvényjavaslatot adott be a baj orvoslása céljából; mindezeket, bár a sajtótörvény és a gyülekezési törvény megváltoztatása is szóban volt, rögtön nagy többséggel elfogadták, még a szocialisták is alig mertek ellene felszólalni, attól tartván, hogy az anarchistákkal egyenlő gondolkodásúaknak fogják őket tartani. Hir szerint külföldön is utánozni akarják ezt a példát s nem sokára nemzetközi intézkedések is fognak történni az anarchisták borzalmas üzemléneinek megfékezésére.

JURANY VILMOS.

1823—1893.

A fővárosi közéletnek mélyen sajnált halottja van; Jurany Vilmos, a «Franklin-Társulat» vezérigazgatója e hó 20-án pár napi betegség után, családjának, barátainak s nagy számú tisztelőinek fájdalomra, örök álomra hunyta le szeméit. Alig terjedt el a gázszos eset híre, mindenfelől sürűn érkeztek a részvénytulajdonosok úgy a kesergő családhoz, mint a kiváló hivatalnokától megfosztott «Franklin-Társulat»-hoz, fennem bizonyítván, hogy mily köztiszteltet részese volt az agg, de csaknem halála napjáig munkás volt.

Jurany Vilmos Németországban, Lipésében született 1823 decz. 15-dikén. Úgyanott a középiskolai tanulmányokat elvégezvén, a könyvkereskedői pályára lépett, s Wigand Ottónál tanult. Wigand Ottó, kinek előbb Kassán, majd Budapestén a váci-utczában volt üzlete, 1832-ben politikai üldözöttesé folytán menekülni volt kénytelen s Lipésében nyitott üzletet, a budapesti Heckenast Gusztávnak adván át. Wigand ajánlatára Jurany 1851-ben Magyarországra jött Heckenasthoz, kinek több üzlettársa volt 1873-ig. 1855-ben megnősült s öt fiú és három leánygyermek atyjává lett. Egyik fia itthon is ismert nevű református lelkész Amerikában, Clevelandban.

1873-ban a «Franklin irodalmi és könyvkiadó Társulat» megalapításakor annak vezérigazgatói állására Jurany Vilmos hivatott meg, ki e hivatalában kiváló szakértelme, példás szorgalma, fáradhatatlan munkássága és feddhetetlen jelleme által tűnt ki.

A szomorú halálesetről a «Franklin-Társulat» a következő gyászjelentést adta ki:

A Franklin-Társulat igazgatósága, tisztviselői és összes személye mély fájdalommal jelentik, hogy Jurany Vilmos úr, a Franklin-Társulatnak megalapítása óta

vezérigazgatója, rövid szenvedés után, folyó hó 20-án délutáni 2 órakor meghalt. Ellunnya nemcsak családijára és barátaira, hanem a Franklin-Társulatra nézve is pótolhatatlan vesztésig, mert feddhetetlen jellemmel és nagy műveltségű főura, évtizedeken át, épen oly híven szolgált a társulat, mint az irodalom érdekeit. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 22-én délután 3 órakor fognak a halottszobában (L. Karácsonyi-utca 10) a ref. egyház szertartása szerint megáldani s a németvölgyi temetőben örök nyugalomra helyeztetni. — Budapest, 1893. évi deczember hó 21-én. Béke lamvaira és áldás emlékére!

A családi gyászjelentés így szól: Alulírottak mély fájdalommal jelentik, hogy a forrón szeretett férj, atya, após és nagyatyja Jurany Vilmos úr a Franklin-Társulat igazgatója, folyó hó 20-án, délutáni 2 órakor, életének 70-ik s boldog házasságának 39-ik évében, néhány napi betegség után meghalt. A boldogultnak hült tetemei deczember hó 22-én délután 3 órakor fognak a halottszobában (L. Karácsonyi-utca 10) a ref. egyház szertartása szerint megáldani s a németvölgyi temetőben örök nyugalomra helyeztetni. — Budapest, 1893. deczember 21-én. — Jurany Vilmosné szül. Reichenstein Leonora, hitvese, Jurany Gusztáv, Henrik, Károly, Leonora, Frigyes, Bertha, Frieda, Részó, gyermekei, Jurany Henrikné született Grimm Katalin, menyje, Jurany Károlyné, született Schmidt Paula, menyje, Jurany Katalin, Henrik, Mária, Valter, unokái.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Epilog. Versek. Irta Ábrányi Emil. Budapest, 1894. Ábrányi Emil, ki a század második felében született költői nemzedéknek egyik legtehetségesebb tagja, egy minden tekintetben szép kötettel gazdagította az idei karácsonyi könyvtarát. A fájdalmas lemondást tolmácsoló szomorú cím nem jól illik a kötethez; mert abból mind végig egy költői értől duzzadó szellem szól hozzánk, s egyáltalán nem látjuk, hogy a gazdag forrás kiapadóban volna. Különösen két fő jellemvonása van Ábrányi költészetének, a hévélveszté szárnyalás s a forma művészi kezelése, két oly tulajdon, mely nem téveszti el hatását az olvasóra. A gyűjtemény négy ciklusra oszlik. Az első — «Elbeszélés» cím alatt — többnyire kisebb lírai elbeszélések tartalmaz, szingazdag festéssel, szónoki páthosszal s erős hajlammal a szeretlenre, a mi Hugo Viktor elbeszélő költeményeit is jellemzi. A második ciklus, «Dalok a fészekből», szerelmi dalokkal kezdődik, melyeket lassú átmenettel családias költemények váltanak fel. A sziv jól eső melege s nem hűlő szeretet nyilatkozik e költeményekben; csak elvétve zavarja meg az összhangot egy-egy dissonáns hang, mint pl. a «Fiannak» című költemény, mely keserű sarcasmusával egészen kirt a kedves környezetből. A harmadik ciklus a hazáról szól, de nemcsak arról; társadalmi kérdéseket is tárgyal. Ábrányi költői vénájának gazdagságáról tanúskodik, hogy márczius tizenötödikét öt éven keresztül énekelte meg egymás után s ugyanarról a tárgyról mindig tudott újat mondani. A kötetet az «Epilog» című ciklus zárja be; kevés számú, de szép költemények alkotják azt. Az izléses kiállítású kötet ára 4 korona. Mutatványul közöljük belőle a következő költeményt:

A föld. 1888.

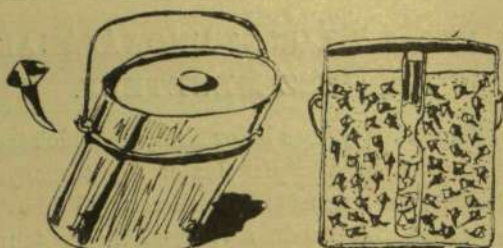
Előttem keves, bármit mondjatok! Az ő porából lettem, Ó alkotott, ő ápolt, ő adott Mindent, a mit szerettem. Nyugodtan dölök hís porába le, Ha majd enyészni kell, Mint álmos gyermek, a ki anyja keblét Csókolva szunnyad el.

De hogyan van lét a halál után, Ha más csillagra szállhat Az ő erő, mely testünkben lobog S ott új hazát találhat: Olyan csillagra szálljak mint a föld! E más világba fónn Átélni újra minden szenvedésem, És minden gyönyöröm!

Hadd lássam újra a nyíló tavaszt, A rétet s tarka báját. . . Halljam madárkák csicska énekét S a pástor furulyáját. Bolyongjak erdők zúgó rejtékén, Bérczek kevély fokán; Ragadjon el üdvéneq himnusával A boldog csalógnyaq.

S hadd lássam újra csöndés, méla öszt Magányos, búis vidéken, Elszálló fecskék, vándor-fölleget Könyv-fátyolozta lomb . . . Halljam lehulló sírga lomb nesztét, — Érezzem újra át A hangtalan, megunygvó hervadásnak Szélid szent bánatát.

Övezzen újra csók és szerelem, A legfőbb gyönyörűség; Találjak szívet, melyben egyesül A jószág és a hűség.

Vaillant bombája.

Az anarchisták merénylete a francia képviselőházban. — A katonaság visszatartja a karzatról kimenőket.

Ringassak újra játszó térdeimen Mosolygó gyermeket, Ujjongva, hogyha fut, tánczol, dalogtat, S zokogva, ha beteg.

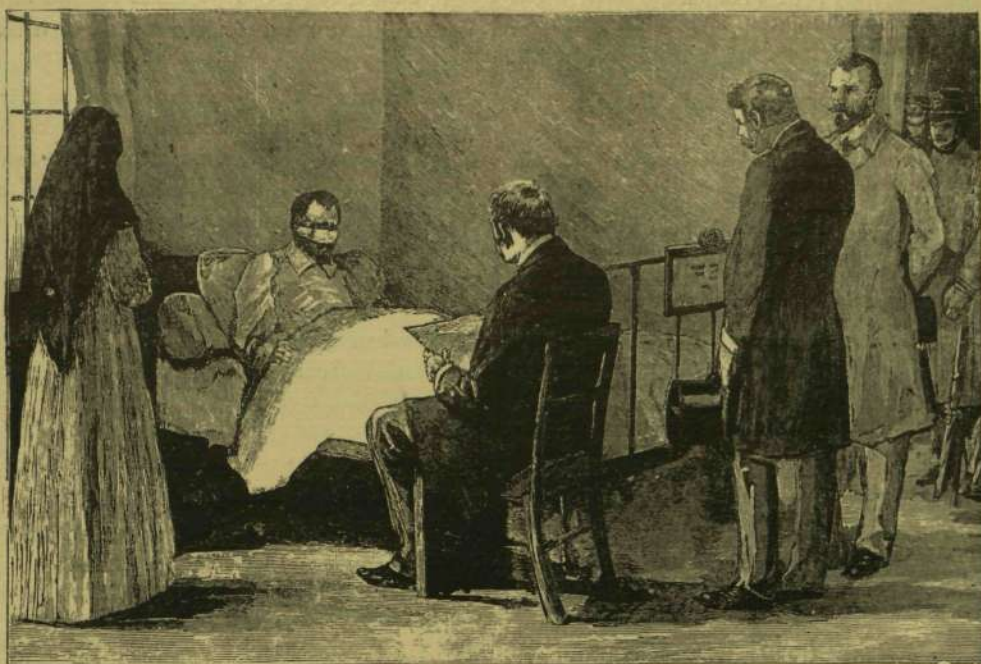
És küzdjek újra, mint küzdék alatt, Dacozva, büszke hévvel Azok között, a kik harcolnak az Igazság fegyverével. Az elnyomottak, szenvedők jogát Ott is daloljam én, S legyen jutalmam egy-egy csillogó gyöngy A koldusok szemén.

Csodáljam újra a lángész művét Betűben, dalban, köben; Égő hittemmel gyujtsak új reményt A gyáva esűggedőben; S ha fáj az élet, gúny és rágalom Ha megdöböl gazdál: Dicsó ábrándja egy tisztább világnak Maradjon vigaszul.

Oh hogyan van lét a halál után, Ha más csillagra szállhat Az ő erő, mely testünkben lobog, S ott új hazát találhat: Olyan csillagra szálljak mint a föld! E más világba fónn Átélni újra minden szenvedésem És minden gyönyöröm!

A Könyves Kálmán társaság kiadványai közt megjelent a német irodalom egyik nevezetese és érdekes alkotásának, Goethe «Die Wahlverwandschaft» híres regényének magyar fordítása «A lélekrokosság» czimen. Kemenczky Kálmán fordította magyarra a sokat emlegetett munkát, s a társaság izléses, díszesen állította ki, több illusztrációval. Unnepi ajándékra is alkalmas. Ára díszkötésben 6 frt 20 kr. A «Könyves Kálmán regénytárából» is két újabb kötet hagyta el a sajtót. Az egyik «Zene és parfüm», egy kötetes regény; Kóbor Tamás, a lapokból ismert fiatal novellista műve, illusztrálva, csinos kötésben, ára 1 frt 50 kr. A másik H. Greville «Chenerol» című regénye, fordította Fekete József, rajzokkal ellátta Pataky László.

Meseország, írta Kornélia néni, kiadja Singer és Wolfner könyvkereskedése. Tündérmesék gyűjteménye, elevevességgel, frissességgel elbeszelve. Kornélia néni annyi közvetlen egyszerűséggel szólaltatja meg a maga mesebeli vitézeit és szépséges kisaszonnyait, a mennyire csak az képes, a ki a gyermek gondolkodását és fogalmi körét alaposan ismeri. «Levente vitéztől» a «Selyemszövő takács» történetéig tizen-nyolcz mese van összegyűjtve e nyomdailag is díszszel kiállított illusztrált kötetben, mely 1 frt 60 kr-ért bármely könyvkereskedésben megszerezhető. A könyv Mikszáth Kálmán fiacskájának, Mikszáth Laccinak van ajánlva.

Az anarchisták merénylete Párisban. — A merénylő Vaillant kihallgatása a kórházban.

Szívárvány, tárczak, írta Hock János, kiadja az Athenaeum-társaság. Hock János országgyűlési képviselő sűrűn ír a lapokba politikai czikkeket és tárczakat. Tárczaiczkikeiből egy kötetet kiválogatni könnyű lehetett. A kötet elején öt útirajzot olvasunk Olaszországról, Krajnárról, az Adriáról és a Vaskapunról, eleveben megírva. A másik rész a művelődés, a társadalom köréből való. Egy pár közülök a politikába tartozik, így a Kossuthnál tett látogatás, a II-dik Vilmosról, Boulangeréről szóló czikkek. Ezek a könyv tartalmának változatosságát nevelik. Ára 1 frt 50 kr.

Valláserkölcsei viszonyok a római császárság fénykorában, Friedlander nyomán magyarra átdolgozta dr. Bozöky Alajos, a nagyváradi jogakadémia igazgatója, ki a római világot és művészeteket ismerető munkákból ismét egy érdekes részt bocsát közre, mely Rómának a császárság fénykorából való vallási és erkölcsi életét, fölfogását ismerteti. A római élet, e korszakának vallási és erkölcsi egyaránt érdekes. Bozöky forrásai s főként Friedlander után, nem merül el e kor moráljának, a római s a keresztény vallás küzdelmének részletező rajzában, hanem nagy vonásokkal s jellemző történetek előadásával korrajz-szerű képet iparkodik adni. A könyv szerző sajátja s nála rendelhető meg N.-Váradon 2 frtjával.

Ifjúsági könyvek. Tábóri Rébortól egyszerre két könyv jelent meg a karácsonyi könyvtaracra, mindenik illusztrálva, díszes kötésben, Singer és Wolfner kiadásában. Az egyik czime: Kong Kheon, vagy: «A becsületszó, regényes elbeszélés az ifjúság számára, May K. után átdolgozva. A kínai birodalomban átélő kalandok nemcsak szórakozást, de ismeret-gyarapodást is nyújtanak. A másik Bergen-göczia, mely ügyes ötleten alapul arra nézve, hogy minél fantaztikusabb és kalandosabb dolgokat lehessen elmondani, mert olyan emberrel ismerkedünk meg, a ki bűvös szer birtokában van, attól aztán, az adag mennyisége szerint el lehet aludni száz esztendőig, vagy tovább, s mikor fölébred az ember, egész új világot, új embereket lát, aztán megint elteszi magát későbbi életre. Az ifjúságnak bizonyára tetetszeni fog Demeter Jenő tapasztalata Bergengöczijában.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története, szerkeszti Graetz György. A füzetes vállalatból, melyet a Lampel-féle könyvkereskedés ad ki, a második füzete jelent meg. A népiesen írt, nagy terjedelmű munka körülbelül 28—30 füzetre van tervezve, s minden hóban kettő jelenik meg belőle, illusztrációkkal egykorú, hiteles képeket használva, melyeket gr. Kreith Béla saját erkeiye-muzeumból válogatott ki. Erdekés, hogy egykorú nyomtatványokat, proklamációkat is közöl mellékletül, az eredetinek megfelelő papíron és nyomással. Egy füzete ára 30 kr., de egyszerre több füzetre is lehet előfizetni.

Magyar írók élete és munkái. Szinnyei József bibliográfiája nagy művéből a 22-dik füzete került ki már a sajtó alá. A 3-dik kötet 4-dik füzete, mely a Festetics és a Fograscher nevek közű eső 245 írónak életrajzát foglalja magában, sok olyanét, kik ily szorgalmas buvár nélkül a feledés homályában maradtak volna. Eddig már 5448 író életrajzát közölte a vállalat, mely az akadémia támogatása mellett Hornyásky Viktor kiadásában jelenik meg s ára egy füzetnek 50 kr.

Új naptár. A «Pesti Hírlap» díszes kiállítású 200 lapra terjedő, gazdagon illusztrált naptár adott ki 1894-re. Schmittely József, a «P. H.» segédszerkesztője szerkesztette. Szépirodalmi közlemények van-

nak a kötetben Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Ábrányi Emiltől, Murai Károlytól, Bárony István-tól, Borostyán Nándortól, Vértessy Gyulától, stb. A magyar tud. akadémiái Almanach, polgári és csillagászati naptárral megjelent 1894-re. A csillagászati rész hetvenöt lapot foglal el, a többi rész pedig az akadémiára vonatkozó tudnivalókat tartalmazza, a címtárt, az egyes osztályokat, biztosságokat, tisztviselőket, a tagok névsorát és az utolsó évről való munkálkodásikat, névmutatót, nekrológot. A kimutatás 1893. okt. elsejéig terjed. Az akadémia fenállása óta 575 tagja hunyt el. A tagok meghatározott száma 293, ebből tiszteleti 22, rendes 54, levelező 134, külső tag 83. Üres hely van 30, és pedig a tiszteleti tagságnál 2, rendes tagságnál 6, levelező tagoknál 22.

Id. Ábrányi Kornél zeneművei. A magyar zene egyik legérgebb művelője, kit zenekedvelő közönségünk is jól ismer, id. Ábrányi Kornél, előfizetést hirdet legújabb zeneműveire. Ábrányi kiadóndó szerzeményei: 1. Virágregék, zongoraművek Tompa költeményeihez; 2. Halgató, (Palotás és Figurás), Bihar motívumai után (két kézre); 3. Lassu és Toborzó (négy kézre); 4. Szerenád, hegedűre zongorakísérettel; 5. Három szalonadarab; 6. Hat magyar dal. Az egész ötven ívre terjedő kiadvány előfizetési ára csak 3 frt. Előfizetheti a Pesti könyvnyomda részvénytársulat irodájában (V. hold-n. 7.) és a szerzőnél (IV. Kalap-utca 16.).

A művészetről. Császár Imre, a nemzeti színház tagja, «A művészetről» czimen tizenkét tanulmányt adott ki, a színpadról és színművészetéről, a színész alkotásiáról. Ára 1 frt 20 kr.

Thalia pályojában, írta Hilarius (Hegyi Jenő). Kiadja Engel Lajos Pécsét. Könyvűs tollal írt apróságok, pikanteriák, rajzokkal is illusztrálva.

Óvodai és gyermekversek, írta Peres Sándor. Apró versecskék kis gyermekek számára. Megjelent Szegeden Endrényi Imre könyvnyomdájában: ára 60 kr.

Népszínház. Deczember 16-ikán a népszínház eredeti operettot mutatott be, a mi nem tartozik a ritkaságok közé. Valamely régebbi francia vígjátékot átalakítanak, hozzá vesznek egy pár alakot vagy helyzetet közkeveltségi operettekéből, a zenéhez sem okvetlenül szükséges az eredetiség, reminiszcsenzáknak épen olyan a kelete, mint egyéb vállalkozásoknál a kölesönnek. Megyeri Dezső is így készítette «Az ötödik pont» című legújabb eredeti operettot, szövegét Bayard és Dumaroir egy vaudevilleje után, zenéjében von néhány csinos új részlet, a másik rész hallása azonban visszamelekezésekre gerjeszt. Igyekezzet könnyű és kellemes zenét állítani össze, s darabja van olyan, mint a többi hasonló és a közönség elég jól fogadta. Az operette szövege a körül forog, hogy egy fiatal herceget családí okokból már tizenöt éves korában megházasítanak, de a házassági szerződés ötödik pontja szerint csak husz éves korban lehet férje a feleségének. A fiatal herceget ezt a pontot jászna ki csellel és pikáns helyzeteket csinál az operettben. Az alakok az operettek rendes gárdájából vannak szedve: ostoba férj, felsült udvarló, szakácsnéből lett báróné, stb. Az udjónás sokat köszönhet az előadónak: Komáromi Mariska kisasszonynak (a kis herceget), Hegyi Aranka asszonynak, Csatai Zsófi, Német, Kassai jókedvének.

Érmekek és díjak odaítélése a múcsarnokban. A téli kiállításra kitűzött három állami aranyérem odaítélése végett a kiállító művészek által választott pályabíróseg decz. 18-án ítél. A közoktatásügyi

miniszter évenkint két arany érmet bocsát a képzőművészeti társulat rendelkezésére, egyet hazai, egyet külföldi művész kitüntetésére. Tavaly a magyar művészek érdmét nem adták ki, így az idén három érmet fölött rendelkeztek. Most oda ítélték mind a három érmet. Az arany éremmel kitüntetett magyar művészek: Spányi Béla, Biharí Sándor, a külföldiek közül pedig Firlé Walter, a müncheni festészeti akadémia tanára, ki rendesen részt vesz kiállításainkon.

A magyar művészek javára szóló egyik arany éremnél a szavazatok olykép oszlottak meg, hogy Spányi Bélának «Ősi verőfény» tájképére 7, Biharí Sándornak «Az ő nótája» életképére 2 szavazat esett. A külföldi művészek javára szóló másik aranyérem feletti titkos szavazásnál Firlé Walternek a «Miatyánk-ból» merített hármaz képére 4 szavazat, «Eneklő leányok» című képe 3 szavazat, és Richir Hermannnak «Az élet nyomorúsága» képére 2 szavazat esett; azonban kétharmad többség lévén szükséges, újra szavaztak a kettő képére két képe közül a «Miatyánk»-ból merített tárgyú mű 7, az éneklő leányokra 2 szavazat esett. — A tavalyról megmaradt s magyar vagy külföldi művészek szánt érem felett a titkos szavazás után valamennyi 9 szavazat Biharí Sándornak «Az ő nótája» képére esett. Ehhez képest a jury ítélete alapján a vallási- és közoktatásügyi miniszternek Spányi Béla, Firlé Walter és Biharí Sándor hoztak javaslatba az aranyérmekkel való kitüntetésre. Ugyane pályabíróseg döntött a társulati 1000 fntos díj kiadásá felett. Pap Henrik «1878-ból» (boszniai okkupáció) című olajképére 6, Grünwald Bélának «Összeesküvők sorsot húznak» képére 1 és Pállik Bélának «Delelő tehének» képére szintén 1 szavazat esett; s ezért Pap Henriket tüntette ki a pályabíróseg a társulati díjjal. — A gróf Károlyi Tibor által alapított és ez évben először pályázatra bocsátott 1000 fntos díj, mely magyar művészekről való s «előkelő lakások díszítésére igen alkalmas» képek vagy szobrok kitüntetésére van szánva, szintén ekkor ítéltett oda. Ifj. Vastagh György «Tevehajcsár» című szoborművére 5 szavazat, Ferraris Artur «A megkötött alku» képére 1 szavazat esett. E szerint a gróf Károlyi-díjnak első nyertese ifj. Vastagh György.

KÖZINTÉZEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia decz. 18-iki ülésén idegen vendégek is voltak, Zsujevics János és Klerics Lubomir, a szerb akadémia tagjai, kik az elősre jöttek el Belgrádból, hogy jelen legyenek a dr. Pancsics szerb tudós fölött tartott emlékezésében. B. Eötvös Loránd üdvözölte a szerb vendégeket, s kérte őket, adják át akadémiaink üdvözlését a szerb tudós akadémiainknak.

Az emlékezésedet dr. Pancsics József, a szerb akadémia néhai elnöke s akadémiaink külső tagja fölött Kanitz Ágoston írta és dr. Entz Géza olvasta föl. Pancsics József a horvát tengerpart szőlőjét, a pesti egyetemen végezte orvostudományi tanulmányait és itt lett több mint ötven év előtt doktorként avatva. Abban az időben a növénytan az orvosok tanulmányok körében sokkal nagyobb térélt birt, mint jelenleg, s Pancsics is szeretettel tanulta a botanikát, és Szerbiába térvé, hazájának előrangú természetstudosa és botanikus lett. Szerbián kívül Magyar- és Bolgárország, továbbá Csernagóra florája körül is nagy érdemei vannak. A megéjjentett felolvasás után Szily főtitkár bejelentette, hogy József főherceget, az akad. igazgató- és tiszteletbeli tagját, jubileuma alkalmából akadémiaink is üdvözölte. A közoktatási miniszter bejelenté, hogy a nemzeti muzeum állattári helyiségében ornithológiai irodát állított fel, melynek tiszteletbeli igazgatójává Herman Ottót nevezte ki, egyttal felkéri az akadémiaét, hogy a madarak költőzködésének megfigyelésére szükséges 3750 fntnyi évi költségből tíz éven át 500—500 forintot vállaljon el. Az ügy a természet-tudományi osztályhoz tététt ki. A hazai nyomdák által beküldött kötezes példányok tárgyában a főtitkár a tud. akadémiaira is óhajta a kedvezményt kiterjesztetni. Az akadémiai könyv- és kéziratár részére érkezett ajándékok felsorolása közben Zsujevics Jánost, a jelenlevő szerb kir. akad. tagot ismételtlen ovázóknak részesítették, mert «Szerbia Geológiája» című díszművének egy példányát a könyvtárnak ajándékozta.

MI UJSÁG?

A karácsonyi ünnepekre egészen tavaszias az időjárás, mintha csak valamelyik korai hűvőtől volnánk. Majd mindennap meleg esőből ázik a főváros, melynek aszfaltját a villamos vezetékek lerakása végett mindenütt felszakgatták, s a lelegegansabb utcákon is könnyen támad a sár. A karácsonyi kirakatok egy részét már a villamos fény ragyogtatja.

A főváros kirakat-világa egészen átváltozott a nagyogó világtársaságban, melyet pazarul alkalmaznak a kereskedésekben, s nappali fényvel árasztják el az utcákat is. A jótékony egyesületekben, az iskolákban már e hét közepén megkezdtek a karácsonyi felgyújtást, s a szegény gyermekek megajándékozását, játékkal, ruhafélével, süteménnyel. A Knezhic-utcai Margit-leány-nevelő intézet és hó 21-iki karácsonyi ünnepélyén László főherceg is megjelent. A szamaritanus egyesület decz. 23. és 24-én készült karácsonyi ünnep rendezésére a főváros körházaiban.

A királyné utazása. Erzsébet királyné e hónap 10-én érkezett meg a „Greif” yacht-on Algírba, a hol egyedül az osztrák-magyar konzul fogadta. A királyné, a ki Hohenems grófné neve alatt utazik, nagyobb sétakocsizást tett Algír környékén, később bejárta a város utcáit és bevásárlásokat tett. A felesége asszony jó színben van és inkognitóját annyira megőrizte, hogy Algírban csak kevesen tudták a jelenlétéről. A királyné utjában meg fogja látogatni Gibraltárt, Madeirát és Teneriffát és csak Korfuban fog hosszabb ideig tartózkodni.

József főherceg családja öröme. József főherceg családját nagy öröm érte. Deczember 21-én távirat tudatta Regensburgból, hogy Margit főhercegnőnek, Thurn-Taxis herceg nejének, egészséges fiú gyermeke született. A főhercegi család örömében az egész ország osztozik.

József Ágost főherceg Egyiptomban. Kairóból írják, hogy József Ágost főherceg és ifjú neje, Augustza főhercegnő, a kik Egyiptomban utaznak, Luxorba, a régi Thébébe is kirándultak. Kairóból Girgehig vasuton tették meg az utat, Girgeh-től pedig a Niluson hajóztak felfelé. A kirándulás közben megtekintették a karnaki romokat, a piramisokat és a király-sirokat is.

Eljegyzés az uralkodó-családban. Polóban Karolina főhercegnőt, Károly Salvator főherceget leányát s Ferenc Salvator főherceget, a király vejének húgát eljegyezte Ágost korburi herceget. A vőlegény a bolgár fejedelem unokáncse. A menyasszony most a prágai alapítványi hölgyek apátnője. A világljáró hajó, az Erzsébet, melyen Ferenc Ferdinánd világljáró utjának első részét megtette, decz. 19-ikén érkezett vissza Polába, honnan a múlt év december 15-ikén indult el a főherceg elébe utazott a hadihajónak s együtt jött meg vele.

Jókai jubileuma. A jubileumot rendező bizottság elhatározta, hogy a jubileum napjára a diszkiadás köteleihez egészen hasonló kiállított minta kötetet ad ki, melyből mindenki megismerheti a nemzeti diszkiadás kiállítását.

A körülbelül húsz ívre menő minta-kötet tartalmazni fogja Jókaiak a bizottság elnökéhez intézett levelét, a melyben a diszkiadás beosztásait mondja el, továbbá egy kisebb cikkben a jubileum alkalmából alakult bizottság működésének ismertetését s a jubileum napjának programját, Komócsy József ünnepi ódájával együtt. Közli az ünnepet rendező bizottság és a küldöttségek tagjainak névsorát. Különösen érdekes lesz Jókai összes műveinek bibliografikus összeállításra. Ez a statisztika magában foglalja önműl munkáinak és idegen nyelvekre fordított műveinek teljes jegyzékét. Mutatványok is lesznek a kötetben Jókai munkáiból, novellák, versek, közöttük a regényirő első, 1843-ban írt műve: „A zsidó fia”, a mely ezuttal először jelenik meg nyomtatásban. A mutatványok az ötven év minden korszakából lesznek összeválogatva. Végül hozzá mindazoknak az előfizetőknek a névsorát, a kik december 31-ig az előfizetést bekezdették. Hogy ez az érdekes kötet, a mely magában is állandó emléke lesz az ország szép ünnepnapjának, idejében megjelenhessen, a végrehajtott bizottság felkéri a törvényhatóságokat és testületeket, a melyek a diszkiadás megrendelését elhatározták, valamint azokat, a kik még előfizetni szándékoznak, hogy az íveket lehetőleg postafordultával küldjék meg. A tervezett küldöttségek vezetőit pedig ugyanabból az okból arra kéri, hogy a küldöttségek tagjainak névsorát minél előbb közöljék a bizottsággal.

A budapesti egyetem bölcsészeti kara Beöthy Zolt, Heinrich Gusztáv, Simonyi Zsigmond s még néhány tanár írásban benyújtott indítványára elhatározta, hogy Jókai Mórnak irodalmi érdemei elismerésül a *tiszteletbeli bölcsészeti doktor* okjemet ajándékozza. A jubileumon a kar küldöttségileg fogja magát képviselteni.

Az opera-bábra, melyet az egyetemi ifjuság január 6-án rendez, tizenkétszer meghívott bocsátottak ki. A táncrendek Jókai arcképével lesznek díszítve. Január 7-én délután a redout termében a hírlap-írók nyugdíjintézete és a „Fehér kereszt-egylet” javára lesz ünnepély; ez alkalommal a nemzeti színháznak művésznői: Jászay Mari, Márkus Emília és Csillag Teréz is közre fognak működni, Mikszáth Kálmán és Kosza Andor pedig felolvassát tartanak.

Ferencz Salvator főherceg és neje, Mária Valeria főhercegnő is előfizettek a diszkiadásra. A belvárosi takarékpénztárnál újabban a következők fizettek elő a Jókai műveiből készülő nemzeti diszkiadásra: Bégavári Back Ernő (Szeged), Szamosújvár város közönsége, Bajai kaszinó, Sopron város közönsége, X. kerületi kőbányai kör, Kisújszállás város, Nagybecskerek Takarékpénztár és Előkezelési Egyesület, Hajdu-megyey Takarékpénztár (Hajdu-Szoboszló), Hierich Tivadar (Újvidék), a selmeczi magyar kir. dohánygyár szivargyártó osztálya, főtiszt, dr. Jedlik Anyos (Győr), Izibistye temesmegyei község elöljárósága, dr. Samassa József egri érsek, Társalgási Egyesület (Kassa), özvegy Schwarz Abrahánné, Gyöngyi Illés (Tápio-Györgye), Gyöngyi Miklós (Fusna-Kürth), Hartig és Rottmann (Félszerfalva), Eisenstädter Nándor és Róbert (Szeged), VIII. kerületi Erzsébetvárosi kör, dr. Lechner Agoston, hg. Pálffy Miklós (Malacska), a Kolozsvári VI. honvédkerületi parancsnokság, a magy. kir. 24. honvédegyalozzered tisztj. könyvtára (Brassó), Keskeny takarékpénztár, Keskeny takarékpénztár, Uj-Pest község elöljárósága, dr. Radványi György (Zolyom-Radvány), a Budapesti királyi posta és táviró igazgatósága 2 példányra. Gróf Wass Albert (Kolozsvár), Aradi ipar- és népkban, Berlini magyar egyesület, Kolozsvári kaszinó. Az eperjesi protestáns kollégium könyvtára (Alsó-Hrabóc), Nagybecskerek ifiak egyesülete, Festy Adolf (Eszterháza), Barkai Adolf (Eszterháza), Kintzky Béla káplán, Gnóth Sándor úrnök.

Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képban. Stefánia özvegy trónörökös főhercegnő asszony ö fensége, a védnöksége alatt megjelent nagy népművelési munka, az *Osztrák Magyar Monarchia Írásban és Képban* igazgató-tanácsába újabban tagokul kinevezte Nagy Miklóst, a vállalat magyar kiadásának Jókai Mór mellett működő szerkesztőjét, a magyar felügyelőbizottság tagját, és Thallóczy Lajos kormánytanácsost, ki mint a magyar szerkesztőség bécsi megbízottja, szintén a vállalat megindulása óta működik e munkánál.

Jótékony célú bazar. Özv. Károlyi Alajosné grófné, a „Fehér kereszt” országos lelenczház egyesület elnöke, 1894. január havában, saját palotájában bazar rendez. E jótékony bazar céljaira eddig pénzben 890 ft gyűlt össze, sokan pedig ajándék-tárgyakkal járultak a jótékony célhoz, így a többek közt Stefánia özvegy trónörökösé egy virág-festményt, Wekerle miniszterelnök egy tintatartót, Munkácsy Mihály egy képet, Jászay Mari egy író-asztal-készletet küldött az egyesület elnökéhez (Budapest, VI. mozsár utca 16.).

Menetrendváltások. A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint az 1894. év január hó 1-től kezdve a *szatmár-nagybányai vonalon* jelenleg is közlekedő 3912. és 3913. sz. vegyesvonatok menetrendje meg fog változtatni. A 3912. sz. vonat ugyanis Szatmárról nem mint eddig d. e. 10 óra 10 perczkor, hanem a Budapest felől megérkező személyvonathoz közvetlen csatlakozással, Szatmárról már reggel 6 óra 43 perczkor indítatik el s Nagybányára d. e. 9 óra 58 perczkor fog megérkezni. A 3913. sz. vonat Nagybányáról pedig d. u. 3 óra, 30 perczkor indul, s Szatmára este 6 óra 39 perczkor fog megérkezni.

Előfizetési fölhívás
A
VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI UJDONSÁGOK
1894-ik folyamára.

A „*Vasárnapi Ujság*” és „*Politikai Ujdonságok*” vezetése immár *huszonhat esztendeje van ugyanazon szerkesztőző kezeiben*, mely tartalom, terjedeleme, változatossága és művészi kiállítása tekintetében évről-évre emelni igyekszik e lapokat.

A „*Vasárnapi Ujság*”, a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *eredeti elbeszéléseket és életképeket*, részben illusztrálva, közi Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Baksay Sándor, Gyarmathy Zsigánótól, Herczeg Ferencztől, B. Büttner Linától, Petelei Istvántól, Szivós Bélától, Szomaházy Istvántól, Kazár Emiltől, stb. — A külföldiek közül leginkább az angol, francia, orosz szép-irodalom jelesebb elbeszélő műveit mutatja be.

A „*Vasárnapi Ujság*”, mint családi lap kiterjeszkedik a *női munkakörre és divatra* is.

A „*Vasárnapi Ujság*” társalapja, a most már 40-ik évfolyamába lépő „*Politikai Ujdonságok*” teljesen független politikai hírlap, melynek irányát nem vezetik sem pártok, sem érdekszervezetek személyes érdekei, s a pártalton meggyőző kimonadásaiban nem gátolnak semminemű lekötöttségek és magántekintetek. E politikai lap a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hű összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a *napilapokat is lehetőleg pótolja*.

A „*Politikai Ujdonságok*” újabban napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

A „*Politikai Ujdonságok*”-hoz *Magyar Gazda*, című, kéthetente megjelenő gazdasági és kertészeti lap is van csatolva s ezen felül rendkívüli mellékletekkel is bővíti lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két ívre terjedő tartalma.

Mind a két lapnak kiegészítőjeül szolgál a „*Világkrónika*” című képes heti közlöny, mely hetenként egy iven, számos képpel illusztrálva jelen meg, mely az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeren közöl nagyobb elbeszéléseket és regényeket képekkel, úgy szintén mulattató közleményeket, képtálcányokat, stb.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

egész évre felőre negyedévre

A Vasárnapi Ujság	—	frt 8.—	frt 4.—	frt 2.—
A Világkrónikával együtt		9.60	4.80	2.40
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok		12.—	6.—	3.—
A Világkrónikával együtt		13.60	6.80	3.40
Összán a Politikai Ujdonságok		5.—	2.50	1.25
A Világkrónikával együtt		6.60	3.30	1.65

Az előfizetések a „*Vasárnapi Ujság*” és „*Politikai Ujdonságok*” kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

Uj előfizetőink sziveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiírni. — *Régi előfizetőink* legcélszerűbben úgy járnak el, ha czimzalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a postautalvány szélére fólgasztva, beküldenek a kiadó-hivatalnak. — *Külföldi előfizetésekhöz* kérjük a postailag meghatározott viteldíjat csatolni. — *Gyűjtőinknek* tiz előfizetett példány után egy tisztelőt-példánnyal szolgálunk.

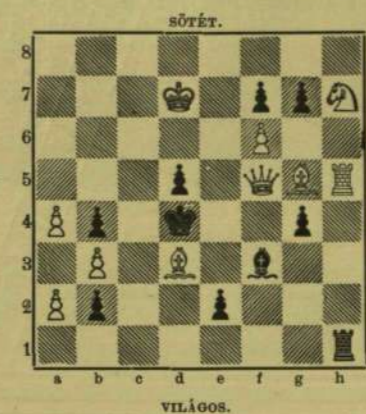
HALÁLOZÁSOK.

PALOTÁSI GYULA, zeneszerző, kinek halálát már röviden említettük, nagy nélkülözesekkel végezte életét. Még csak 36 éves volt, s lengyel családból származott. Atyja, Pecenyanysky János is tösgyőri magyar dalával lett nevezetes. Fia a jogi pályára készült s Jász-Nagykun-Szolnok vármegye aljegyzője is volt. De tanulmányait s zenei talentumát kiművelni a bécsi zeneakadémiára ment. Ezelőtt 15 évvel telepedett el Budapestben és zene-tanítással, zeneszerzéssel foglalkozott, dalait szeltében játszották és énekeltek, de ő maga sok nélkülözesrel küzdött. Legelterjedtebb szerzeményei: „Arra kérem kapitány uratam”; „Ősz az idő”; „Tiszamelléki csárdások”; „Sötét felhők”; „Hull a levél”. Több mint 300 átírata forog közléken. Már hosszabb idő óta hordozta magában a halálos nyavalyát. A nyáron Gyomán beteg, szobába zártan írta meg „Magyar Abránd”-ját. Ezért a nagy, 17 oldalas munkáért sem kapott többet 16 forintnál. Legutolsó műve *101 népdal* egy gyűjteményben, a minap jelent meg. Rendkívül sokat nélkülözött az utolsó időben. Oly elhagyatottságban halt meg, hogy egyszerű temetéséről is gyűjtés után kellett gondoskodni. A városi hatóság a kerépesi uti temetőben ingyen sírhelyet adott számára. Az egyszerű fakoporsót több koszorúval díszítették, s Rádics Béla zenekara játszotta az elhunyt dalait. Reviczky Gyula, a korán elhunyt költő mellé temették el.

Elhunytak még a közelebbi napokban: ifj. NAGEL OTTÓ, fővárosi ismert könyvkereskedő és kiadó, 44 éves korában, Budapestben. — KODOLTSCH ALFONZ, tábornok, a sportvilág ismert alakja, egykor Miksa mexikói császár legbizalmasabb embere, a kinek lovai közül „Espoir” Budapestben és Bécsben a legnagyobb díjakat nyerte, San-Remóban, svicszhádésben. — HAROSS HUBERT, a budapesti szent-ferenczrendi társház tagja, 63 éves, Budapestben.

SAKKJÁTEK.

1811. számú feladvány. Weinheimer R.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1802. számú feladvány megfejtése Dübén H.-től.

Megfejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. He6-d8 ... Ke5-f5 : (a) 1. ... Ke5-c5 :
2. He6-e7 ... K. t. sz. 2. Hd8-e6 ... t. sz.
3. Hd8-f7 mat. 3. B.v. H mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Napról napra. Szüretünk. Az előbbi eszesen kezdődik, de a második versszakban a képek és jelzők logikailan össze vannak keverve. Közlére a „Szüretünk” sem válik be, van ugyan itt-ott benne hangulat és ügyes festés, de tárgyval szerez, — mert hiszen nem egy szüreti pusztá leírását tűzte ki feladatúl — sehogy sem tudott megbirkózni e a költeményt befejező komoly elmélkedések a föld kiűléséről, szarvas-szen nem forrnak össze a költemény többi részével. A belső és külső forma ellen is sok kifogásunk lehet, a régi szüretiek hosszú elbeszélése, melyet a jelenleg a szerző ezekkel a szavakkal köt össze: „Igy volt hajdanában” épen nem árnak el valami ügyes alakító kezét. Az eféle rimk pedig: nevetés sem — nem mer; zöldre — vízben; csapódik — az is, stb. a külső forma hanyag kezeléséről tanúskodnak.

Franklin-Társulat
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

A t. cz. részvényesek az 1894. évi január hó 3-án délután 6 órakor a társulat helyiségeiben (Budapest, egyetem-utca 4. sz. I-ső emelet) tartandó

rendkívüli közgyűlésre

hivatkozással az alapszabályoknak lent idézett 12. §-ára*) meghivatnának.

A közgyűlés tárgya:

1. Előterjesztés az igazgatóság kiegészítése iránt és ezzel kapcsolatban igazgatósági választás.

A részvényesek az alapszabályok 12. §-a értelmében a társaság pénztárán kívül a magyar általános hitelbank (Budapest, Nádor-utca 12. sz.) pénztáránál is letétmentényezhetőek. — Budapest, 1893. december hó 22-én.

Az igazgatóság.

*) 12. §. Minden részvényes, ki a közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazott részvényes által képviselve megjelen, tiz darab részvénye után egy szavazattal bír, ha részvényeit legalább három nappal a közgyűlés előtt a társasági pénztáránál vagy az összehívásban megjelölt más pénztárnál e célra letétmentényezte. Részvényesek, kik a törvény szerint képviseltetésre utalvák, jogaikat törvényes képviselőjük által gyakorolhatják.

Hazánk egyetlen szépirodalmi napilapja,

Fővárosi Lapok

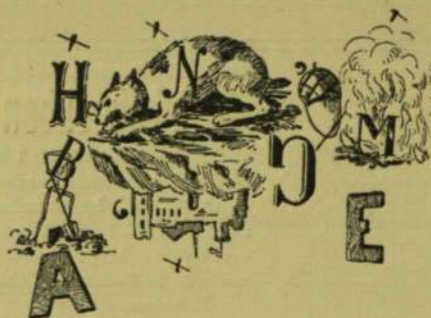
Az előkelő hölgyvilág kedvelt napilapja.

30. évfolyam.

Január elsejével belépő uj előfizetőknek a kiadó-hivatal díjtalanul küldi meg a „Fővárosi Lapok” gyönyörű karácsonyi albumát.

Azt hittem. Az utolsó versszak kivételével egészen gyönyörű kislelet.
Levél Margit-hoz. Kérdeztem. Az első egyszerű ne-m hang vonul végig, de a költői erő fogyatékos-ságával s gyakori formai botlásokkal. A másodikban fő-leg a verselési hibák ellen van kifogásunk.

KÉPTALÁNY.

A „*Vasárnapi Ujság*” 50-ik számában közölt képtalány megfejtése: Szép szó nyeri meg a szeretetet.

Heti naptár, december hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Zoroástra
24. V. A. Ádám Éva	A. Ádám Éva	12 C. Spiridion	15
25. H. Karácsony	Karácsony	13. Enztrud	16
26. K. István I. vért.	István I. vért.	14. Tírzas	17
27. S. János apost. vt.	János	15. Eleuter	18
28. C. Apró szentek	Apró szentek	16. Teofánia	19. Schob.
29. P. Tamás pk. vt.	Dávid	17. Dániel	20
30. S. Aniz pk.	Aniz	18. Stebfény	21. S. Sché

Holdváltás. ☽ Első negyed 16-án 6 óra 45 pk. este.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg G. (cs. kir. ndv. szállító) selyem-gyára Zürichben, privát megrendelőknek közvetlenül szállit: fekete, fehér és szines szeme-zövevényeket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig, postabér- és vámtételek, sima, osklos, kokszkötött és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség) és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordultával küldetnek. Szajvizba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (1)

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Kispor
BIMUTAL-POUR-VE
CH. FAY, ILLA/STERE
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS

Különös képesség
Czimbalmokban
45 főtől, harmonikák 1 frt
15 krtól, hegedők vonóval
3 frt 50 krtól, harmoni-
mok 75 főtől, hajtó hang-
szerek 70 krtól, zenélő
művek 10 forinttól feljebb.
Mindenféle fuvó
és pengető hangszerek
nagy választékban.
Képes árjegyzéket ingyen küld
Varju Károly
ca. 1. rad. hangszerepa
Budapest, kerépesi ut 47.

2 marhamérleg
1000 kilós kartával és
2 d. 4000 kilmos hidmér-
leg skálás súlymérével, vas
állvány és traversekkel,
mind új és jó állapotban, a
Bugányi és Társa cégétől,
erősen építve minden gyár,
gőzmalom, szeszfőző, gaz-
daság, serfőző és közeg
részére pénzbirág terbe
mellett hatóságilag előírva,
magyar hitelintéssel, ha-
lálást miatt igen olcsón
egyenkint is eladó **Sophie
Hemmer** földbirtokosnő,
Wien, III. Hetzgasse 23.
földszint, ajtó 4. szám.

KÉ.

pes Családi Lapok.
Szépirodalmi hetilap.
Szerkeszti: Tolnai La-
jos. Előfizetési ára:
egész évre 6 frt, fél-
évre 3 frt, negyedévre
1 frt 50 kr. Mutatvány-
számokat ingyen és
bérmentve küld a ki-
adóhivatal, Budapest,
V., Nagykorona-utca
20. szám.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvárusnál kapható:

ÚJ KÉPESKÖNYV.

Utmutatás a szemléletre, gondolkodásra,
számlálásra és beszélésre.

2½-7 éves gyermekek számára.

Használatul a családban, kiseddovadokban, siket-
néma-intézetekben és az elemi oktatás első fokán.

Tervezte és kidolgozta **Bohny M.**

Több mint 400 kép harminczhat színezett táblán.

Harmadik kiadás. — Ára köteve 3 frt.

Korunk fő nyavalyája az idegesség
és vértelenség, melyből számtalan más kór származik.
Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco külföld 6 frt.
Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van
készítve és minden hasonnevű készítmények között a legtöbb
chínaiját és vasat tartalmazza.

Bozsnay Mátyas gyógyszer. művegy. Aradon.
Kapható Budapest: **Török József** gyógyszerész úrnál és
minden magyarországi gyógyszerészertől.

Köszvény és csúszban szenvedőknek ezennel a
legjobb körökből
Horgony-Pain-Expeller
elnevezés alatt díszírólag ismeretessé vált **Tinet.**
Csepici comp. ajánlólóg legyen emlékeztető hozzá.
Ezen népszerű házi szer 25 óta, mint legmegbízhatóbb
fajdalomesillapító bedörzsölés ismeretes és mindnyájuk
által, a kik használták igen kedveltetik, úgy hogy
további különös ajánlásra nem szorul. Üvege 40 kr.,
70 kr. vagy 1 f. 20 krajár áron a legtöbb gyógyszer-
szertárban kapható. Azonban a „Horgony” védjegyre ügye-
lendő, mert csak a vörös horgonyval ellátott üvegek
valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem
volna kapható, akkor forduljunk a gyártók győgy-
szertárához: **Richter** gyógyszer-tára „az arany
*oroszlánhoz” Prágában vagy **Török József**
gyógyszerészhez Budapest.

Kwizda-féle
Köszvényfolyadék
Egész palackkal 1 frt o. é.,
fél palackkal 60 kr.—Kapható min-
den gyógyszerertől.—Fő letét: **ker.**
*gyógy. Kornenburbán. Magyar-
országi főraktár **Epest Török József** gyógyszer.

Nincs többé köhögés!
Mell- és tüdőbaj ellen.
Dr. med. Fáykiss
Szepesti Kárpáti Növény-kivonata.
1 üveg ára használati utasítással **75 kr.**
Czunkorka 1 dobozal 35 kr. Tea Egy csomagolási
Budapestben, továbbá **Török József** gyógyszer-
szertárban. Király-utca. — Postai megren-
déselek azonnal eszközöltetnek.

Cs. és kir. szabadalmazott
ing-gyáros.
Budapestben,
IV. ker.,
Váczi-utca 22.
Nemzeti
szállodában.
Legnagyobb raktár
főir-felérneműek,
fehér és színes ingek,
lábravalók, gallér és kéz-
előlkben, dús választék a leg-
újabb nyakkendő, kesztyűk,
szekkenedőkben, valamint min-
denféle finom trikot-czikkokban
és utazási ingek, sapkák, plaidok,
esernyők, nadragtartók, inggom-
bokban stb.
Óriási választék harisnykában!

GANZ IZIDOR
cipőraktára.
Budapest,
Haris-
bazár
belső bolt helyiség 20. sz.

A legjobb híműnek örvendő cipő-
Uraknak:
1 pár fin. zergebőr topán vicsbörrel borítva frt 5.—
1 pár orosz lak topán, angol varrott — 6.—
1 pár magas száru bagaria topán — 7.—
1 pár gombos angol topán — 6.50
1 pár angol bergsteiger fűzős topán — 6.—
Hölgyeknek:
1 pár zergebőr topán magas szárnál — frt 3.50
1 pár posztó, orosz lakkal — 4.50
1 pár keztübbör, lakkal — 4.50
1 pár gombos angol topán — 4.50
1 pár fűzős korecsolya-topán — 4.50
Gyermekekzipők és csizmák nagy választékban, olcsó
árak mellett.—Vidéki megrendések legpontosabban
eszközöltetnek.

Valódiság jelöl:

kitünő és hathatós voltuknál fogva már 40 év óta
a legjobb híműnek örvendő különlegességeink

Dr. Suin de Boutemard
zamatos fog-szappana

a fogak és foghús épentartására és tisztítására a legjobb és
legbiztosabb szer; 1/2 és 1/3 csomagokban 70 és 35 krajával.

Dr. Borchardt
illatos növény-szappana

igen ajánlható az annyira kellemetlen szeplő, pörse-
nés, pattanás, s más egyéb bőrtisztatlanságok, az ér-
des, száraz és sárga bőr ellen, egyszerűs mind a legkitti-
nőbb pipere-szappan. Eredeti csomagokban bepe-
csetelve 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőse, legjobbnak élis-
mert hajerősítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tég-
lyekben 85 krajával.

Dr. Hartung kinahéj-olaja, a hajat erősítő olaj,
mely annak puhaságot s fényt kölcsönöz. 85 krajával.

Dr. Lindes tanár növényi rudacs hajkenőce,
eredeti darabokban 50 krajával.

Balsamos olajbogyó-szappan 50 kros csomagban.
Dr. Beringuer zamatos korona-szesz, az Eau de
Cologne quintessenciája, eredeti üvegekben 1 forint
25 kr. és 75 kr.

Dr. Beringuer fűgyökér-hajolaja, üvege 1 frt.
**Leder testvérek balsamos földi díóalaj-szap-
pana,** egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.

Valamennyi fentebb felsorolt szab. czikk valódi
minőségűben a következő magyarországi raktarak-
ban kapható:

Budapestben: **Török József** gyógyszer-tára,
király-utca 12. szám alatt.
Továbbá: **Kochmeister Frigyes utadi, Neruda**
Nándor és Thallmayer és Seitz gyógyszereszeknél.

Alsó-Kubin. Tyroler Józ. gy.
Arad. Ring gyógyszerész, Éles
Armin.
Aszód. Maróth, Bitto K. gyógyszer.
Balassa-Gyarmat. Kanitz O.
gyógysz.
Beszterce. Kelp Fer., Flei-
scher testvérek.
Békés-Osaba. Varságh Béla.
Bonyhád. Straicher B.
Budaörs. Roth Victor, Jekelius N.
Czigléd. Bohus L. gy.
Csernovicz. Schmirch Ignác,
Schmidts és Fontin, Rittermann
Walentin.
Debrecen. Csanak J. Dr. Rot-
schnek v. Emil, gy. Geréby F.
Deák, Brugovits és Rehá.
Dobosina. Baláky S.
Eperjes. Osvárd D.
Eszék. Dienes J. C., Gobetzky
József gyász.
Fiume. Pavacic testv. gyógyszer.
Fogarasz. Gleim B. gyógyszer.
Földvár. Nádhera Pál fia.
Hajdú-Böszörmény. Lányi M.
gyász.
Hód-Mező-Vásárhely. Kiss
Gyula gyógyszer.
Kaponyvár. Lajpizig Gyula.
Kassa. Eschwig Flodardó Ede,
Quirfeld K., Siraus D., Magay
G. A., Wandraschek Kár. gyász.
Késmárk. Genereich K. gy.
Kézdivásárhely. Fejér L. fia.
Kolozsvár. Székely M. gyász.
Kovács P. és fia.
Komárom. Gruber L. gyász.
Körmöcbánya. Ritter L. J.
Léva, Schuberl Pál.
Liptó-Szt-Miklós. Balló L. gy.
Lócse, Klein Sándor.
Lugos. Vértess Lajos gyász.
Makó. Poor A. gy. Laurenszky
István, gyász.
Marosvásárhely. Izsi Nándor.
Maros-Ujvár. Erek, Ujvári S.
M.-Vásárhely Kaupp és Eckwert
Médgyes, Breckner Károly.
Miskolc. Rács Jenő, Ujházy
Kálmán gy., Weidlich Pál.
Mohács. Szendrey Jenő gyász.
Munkács. Traxler Fr. gyász.
Nagy-Bánya. Haracek J. és fia.
Nagy-Becskerek. Weiss Armin | Nagy-Benyed. Kovács Józ. gy.
Nagy-Kanizsa. Rosenfeld Adolf
Nagy-Károly. Ilie József.
Nagy-Kikinda. Neuhoff K. gy.
Nagy-Mihály. Lieblich Markus.
Nagy-Röce. Nándrány Gusztáv
Nagy-Szeben. id. Missebacher
J. L., Mörzcher W. F. gyász.
Nagy-Várada. Jankó Antal.
Nyíregyháza. Korányi J., Le-
deder J., Szpók A. gy.
Nyitra. Kovács J., Tombor
Kornél gyász.
Oravitzsa. dr. Schopper Gy. gyász.
Oszlány. Fialla József gyógyszer.
Pápa. Bernüller Alajos.
Pécs. Alt és Böhm, Zach K.,
Obelko K.
Pécel. Lunniczter Károly gyász.
Pozsony. Dr. Adler Rudolf, Erdy
István, Soltz Rezső gyász.
Putnok. Fekete Nándor gyász.
Rossány. Feyman László.
Sajószentpál. Missebacher J. B.,
Teutsch J. B.
Selmeczbánya. Dimák J. E.,
Márgóty J. gyász.
Siklós. Nandorovich D. gyász.
Soprony. Graner Jenő gyász.
Szatmár. Bossin J. gyász.
Szász-Régen. Wermescher
Emil gyász.
Szász-sebes. Reinhardt J. K. gy.
Szász-Város. Vid Miklós gyász.
Szeged. Barcsay Károly, Bo-
kor A. gy. Dr. Hilsay Gy. gyász.
Székes-Fehérvár. Say Rezső,
Szt.-Kereszt, Petter K. gyász.
Szepest-Szombat. Gréb J. gyász.
Szepest-Várada. Vozari Rudolf
Temesvár, Klausmann és Albert
gyász. és fia.
Torda. Dr. Gajzarg R. Velits S.
gyász. és fia.
Trencsén. Groag Zeigmond.
Újvidék. Stefanovits L. Koda D.
Ujváry, Krász Adolf.
Vajda. Deszathy Sándor gyász.
Varasd. Riedl Ferenc gyász.
Vázas. Urzinyi A. gyász.
Veszprém. Horváth Pál gyász.
Zágráb. Miltibach „Salvator”
gyógyszer-tára.
Zombor. Gallé Emil.
Zolyom. Stech Lajos gyász. |
|---|---|

valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszerertárban-
illatszer- és gyógyszerkereskedésében.

ÓVÁS! Hamisítványoktól, nevező-
tösen a **Dr. Suin de Boutemard-féle**
fogszappana és a **Dr. Borchardt-féle**
illatos növény-szappan gyakran elő-
forduló hamisítványaitól mindenkit
óvunk.

Számtalan hamisított és hamisítások elárúsított
sajtattak már eddig is Bécsben és Prágában
törvényileg, érzékeny pénzbírsággal.

Raymond és társ.,
cs. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalilag ki-
tintetett sósorszesz-készítményem — kelendőségénél fogva — sok
utánzárónak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azo-
kon czimjegyeimet módosítom s arra kérek nyomtatban saját házam
külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszerűs mind védjegy-
ként a budapesti iparkamaránál.

SÓSORSZESZ

általánosan elismert kitünő házi szer; különösen a bedörzsölés-
kenő-gyógyó-gyógyódnál (massage) igen jó hatású. Ajánl-
ható egyszerűs mind fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak
fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan
ízt nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén fejmosásra is a
hajidegek erősítésére, a fejkorpaképződés megakadályo-
zására és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára **90 kr.**, egy kisebb üveg ára **45 kr.**
BRAZAY KÁLMÁN
Budapestben, IV. kerület, Múzeum-körút 23. szám.

Általánosan kedvelt!
CRAB-APPLE BLOSSOMS
(szadma-étege)
A divatos illatszerkeztet **Crab Apple Blossoms**, a fellümluhanatlan jószagú, gyöngéd
illatszer a legelő helyen áll; a legkitti-nőbb vala-
mennyi illatszer között. London Court Journal.
És a **CROWN LAVENDER SALT**
(Korona-Lavendula-só.)
Ezen pompás, új szagoló só és kiválóan kel-
lemes, minden büzt eloszlató szer, mindenféle
frissíté szusz-czikknek tekintetik. Kapható min-
den jelentékeny illatszer-tárban.
Evenkinti eladás: 500,000 üvege.
Crown Perfumery Co.,
177, New Bond Street, London.

Utolsó hét.
Huzás már december hó 28-án.
Magyar Állami Jótékony-Sorsjegyek
Főnyeremény **60,000 frt.**
Az összes nyeremény **160,000 forintra** ragnak.
Egy sorsjegy ára **2 frt.**
Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapestben (Pest, fővámház, földemelet), hova a megrendelt
sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; valamennyi lotto-, sós- és adóhivatalnál; a leg-
több postahivatalnál, a bécsi „Mercur”-nál és minden városban és nevetségesebb helységben felállított
egyéb sorsjegyről közegnél. Budapest, 1893. augusztus 1-én. M. kir. lottó-igazgatóság.

Rövidített levél- vagy sürgönyezsim:
GAZDASÁGI GÉPGYÁR BUDAPEST.
Első Magyar
Gazdasági Gépgyár részvény-társulat
Gyártelep: Külső Váczi-út 7. sz.
Saját hazai gyártmány.
Gőzcseplő-készletek,
valamint a gazdaságban szükséges
összes gazdasági gépekben
saját hazai gyártmány!
Részletes ajánlatokkal, árjegyzékkel és minden fel-
világosításokkal szívesen szolgál a fenti gyár
igazgatósága.

Gőzcseplő-készletek,
valamint a gazdaságban szükséges
összes gazdasági gépekben
saját hazai gyártmány!
Részletes ajánlatokkal, árjegyzékkel és minden fel-
világosításokkal szívesen szolgál a fenti gyár
igazgatósága.

Baume de Venus.
Finomítja,
fehéríti a bőrt, megvédi a
fagytól; gátolja a bőr gyul-
ladását borotválás után.

Vértessi Sándor
cs. és kir. udv. illatszer-tára,
Krisztóf-tér 8. Budapest.

**Karácsonyi és
ujévi ajándékul
szabadalmazott
gyermek-támlány!**

Vasállványú szabadalmazott
iskolapadjaim néhai Trefort
közvetítésével miniszter ut ó
nműveltségügyi rendeletére, 1881.
évből szakfőiskola által vizsgá-
lat alá vétetvén, jóváhagyása
után 35800/1881. szám alatt
valamennyi elemi, polgári és
középszkola részére ajánlottak
és immár több száz iskolában
a legjobb eredményt van-
nak használatban. Kaphatók
a készítmény!

Melyik napilapra fizessünk elő?
Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a leg-
olcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS”

a mely az új évvel immár 27-ik évfolyamába lépett.
Ez a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásból
származó értesüléseinek gyorsasága, alaposasága és
sokasága, rovatainak változatosasága, kitünősége, a kül-
lönböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „Egyet-
értés”-t népszerűvé.

Az országgyűlési tárgyalásokról a legrészlete-
sebb s e mellett tárgyalások hű tudósítását egyedül az
„Egyetértés” közli.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örv-
vend. A magyar kereskedő s gazdnaközönség nem
szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés”
kereskedelmi s tözsdeli tudósításainak bőségé-
vel és alaposaságával ma már nem veresülhet más lap.
A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megta-
lálja mindazt az „Egyetértés”-ben, a mire szüksége van.

Változatosan szerkesztett tárczájában annyi re-
gényolvasmányt ad, mint egy lap sem. Két-
három regényt közöl egyszerre úgy, hogy egy év alatt
30-40 kötetnyi regényt, részint eredeti, részint a kül-
földi legjelesebb termékeket, jó magyarországi fordításban
kaphat az „Egyetértés”. Olvasó. A ki olvasni valót keres
és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar
értesülni, fizessen elő az „Egyetértés”-re.

Az „Egyetértés” 1893 január 1-én 27-ik évfolya-
mába lépett s így egyike a legrégebb napilapoknak.

Felelős szerkesztő: Csávoszky Lajos.

Az „Egyetértés” előfizetési árai:
Egy hóra ———— 1 frt 80 kr.
Három hóra ———— 5 „ —
Félévre ———— 10 „ —
Egész évre ———— 20 „ —

A szerkesztőség: Szerecsen-utca 35. szám.
A kiadóhivatal: Dalszínház-utca 1. szám.
BUDAPESTEN.

Mutatványszámot a kiadóhivatal ingyen és
bérmentve küld.

Minden hölgy kívánja, hogy a derek chie- kel és ránc nélkül tapadjon!

Csak a **Prym**-féle szabadék. reform-kapocokkal lehet ezt elérni!
Messeze kihatott találmány a divat terén.

Derek az eddigi kapocokkal, csupán 4 havi használat után. Derek **Prym**-féle reform-kapoc-
több mint 6 hón. használat után.

**Hézag és
ránc mindenfelé.** Tapad még mindig, ránc és
hézag nélkül, mintha új lenne
Prym-féle szabadék. reform-kapocok!!

sem hajlandósak s nem engednek, nem nyílnak ki maguktól. Minden mé-
rés nélkül pontosan egymással szemben állnak, tehát egyenlően föl-
varrás és ferde derékállás ki van zárva.
Házi, mosható és dolgozó-ruháknál épen nélkülözhetet-
lenek. Moss és vasalás nem árt nekik. A derek még egyszer
szűnyí ideig tart, s még munka és erős mozgás alkalmával is meg-
tartja jó állását.
Tartóssága olcsóbb, minden más sző-készülékénél,
mintán a derek elhasználása után mindig újolag lefejthető s az újra
alkalmazható.
Minden takarékos asszony tehát vegyen olyat 20 krajár-
értékért s varja valami régi derek. Bámolyatos lesz az a szép állás
és odatapasadás, melyet ezáltal a derek lenni nyerni fog. Bávarrás
könnyű, minden lapocskához melléltet varrási utasítás szerint.

Kapható minden jobb szabókéllék- és rövidaru-üzletben.

Mellbajok, minden köhögés,

valamint a légszű, a tüdő és a gége hurutos megbetegedései, lég-
zési nehézségek, szűk mellűség, asthma, elnyálkásodás,
szárazhurut, góros köhögés, kaparó érés a torokban,
keszülő gümőkör leggyorsabban gyógyítható az évők óta leg-
jobbnek ismert, orvosi előírás szerint készült és orvosok által
ajánlott **Szt-György tea** (egy csomag 50 kr.) és a hozzá tartozó
szűnyí népszerű nap mulva látható. Két csomagol. Kevesebb nem
küldetik. Postán külföld 20 krtól több. Valódián kapható a **Szent-
György** gyógyszer-tárban, Bécs, V., Wimmer-gasse 33.
Magyarországi főraktár: Budapest, Király-utca 12. Török
József gyógyszer-tára.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok szabadalmazását eszközöli mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE férfidivat- és fehérnemű-raktára. **BUDAPEST**, IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett. **Villamvilágítás.** — Telefon. — **Árjegyzék bérmentve.** Cégek össze nem tévesztendő Földvári J. (Jalab) czéggel.

Nagy választékban! **GEITNER és RAUSCH czégnél,** **Andrássy-út 8. sz.**

SCHOTTOLA ERNŐ **BUDAPEST** (Foncière palota). Ajánlja dús raktárát vízhatlan esőköpeny, gummi sárczipő és eszmákból. Sebészeti műszerek és kötszerekből stb., valamint torna- és testező szerekből, úgyszintén gumi- és linoleum szőnyegekből. **Sebészeti, műszaki és pinzegazdászati árjegyzéket** kívánatra bérmentve küld.

Zongorák és Harmoniumok! Legjobb és legújításban kaphatók **Éder Antal Gyulánál** **váci-utca 4-6.** **Alapítva 1846.**

GRÖBER LAJOS kosár-fonodája, IV., Kilyó-u. 6. **Hangjegytartók, munka-asztalok, nagy választékban.** Képes árjegyzékek bérmentve.

KILIÁN FRIGYES m. kir. egyetemi könyvtáros, IV., váci utca 30. **A magyar, francia, angol és német írókalm dús raktára.** — Díszművek. — A világirodalom remekiről. — Építészeti és technikai munkák. — Imakönyvek stb.

Schachner József A. **BUDAPEST,** **Nádor-utca 15. sz.**

Eszenciákat! Rum, szilviorium, törköly, likörök és ecetkészítéshez hideg uton, ajánl **WATTERICH ARNOLD** Budapest, VII., Dohány-utca 1. sz. **Czikkek a borkezeléshez.** — **Árjegyzék és kezelési könyv ingyen.**

Eisenschiml és Wachtl Budapest, Váci-utca 12. **Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.** Legnagyobb raktár mindenféle fényképezési gépek és készülékekből. Alapítva 1856. — Többeszer kintüetve. **Árjegyzékek ingyen és bérmentve.** **Új! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.**

„Toronyórák“ palota, laktanya gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** 1-6 magyar gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költségjegyz. bér.

Diós és mákos patkók, lipcei stollen, torták, cukorkák. Bisenits, kétszersült- és tea-sütemény-gyáros.

HABITS ANTAL hangszerész és különleges cimbalom-készítő a fő- és székvárosi zeneiskola szállítója. Budapest, VII., Erzsébet-körút 42. sz. Ajánlja szakaszeri tapasztalatai szerint javított és sajátkezűleg készített erős és tiszta hangú **szolid kiállítás!** **Jutányos árak.** **Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.**

A magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete. Budapest, V., Nádor-utca 4. Mint kitűnő tőkebefektetést ajánlja a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4 1/2 százalékos adómentes zálogleveleit és 4 1/2 százalékos közszégi kötvényeit, melyek nála a mindenkori napi árfolyamon jutalékmentesen kaphatók. Teljesíti tözsdéi megbízásokat, díjmentesen bevált szelvényeket, elfogad betéteket folyó (cheque) számlára, pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat 4 százalékkal adómentesen kamatoztatja. **Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.**

Ó Felsége a szerb király és ő cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítója. **GÉCZY FERENCZ** első budapesti hízott baromfi-, tojás-, vad- és korai zöldségű csarnoka és Magyarország részére valódi francia és styria **hízott baromfi** főraktára. **„Az arany fácskányhoz“** Budapest, IV. ker., Duna-utca 10. sz. **Sürgöny-czím: 5592** **GÉCZY vadaskereskedő, Budapest.** **Telefon-összeköttetés 511, 512.** Minden e szakmába vágó cikket, u. m.: baromfi, tojás, vad és korai keleti terményeket, mindenkori és minden mennyiségben, a legjobb napi áron megvásárol, ugyancsak vidéki megrendeléseket utánvétel mellett a legpontosabban eszlelő, de szakmáján kívül eső áru is megrendelés esetén beszeres és minden jutányos áron felszámítja. **Kívánatra vételi és eladási árjegyzékek ingyen és bérmentve mindenkor szívesen küldetnek.**

VASÁRNAPI UJSÁG

53. SZÁM. 1893. BUDAPEST, DECEMBER 31. 40. ÉVFOLYAM.

Működését feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt; félévre — 6 • **Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt félévre — 4 • **Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 5.— félévre — 2.50 **Külföldi előfizetésekre a postai megkötözött viteldij is csatolandó.**

Ó-ESZTENDŐ, ÚJ-ESZTENDŐ.

Falusi kép. **U**GYANCSAK vig hangulatban érkezett haza Babos ténésur az ispánéktól. Abból a piroságból, a mi két tele orezáján virít, az orrának is jutott biz ott jócskán; pedig hát hideg sincs odakünn, hogy rá lehetne fogni. No, de hisz nemcsak hidegből áll a világ! Szabad abban borkni is lenni. De van is, még pedig nemcsak emilyen-amolyan; már mint-

hogy tudniük: az ispán komáékánál, a hol a ténésur épen borkóstolóban volt. Aztán a mi több: ott volt a tanító is, ki mindig az újságot bújja, s azt olvasta valahol, hogy kitalálták a fillokszéra orvososságát! Hiszen ilyen örvedetes hírre, nem is ember, a ki nem iszik, kivált meg hogy esztendő utolsó napja is van! Hát bizony meg is kóstoltatták ott azt a jó savanyút emberségesen, s nem csoda, ha a ténésurnak olyan kedve kerekedett, hogy a mint haza toppanva kézzel-lábbal magyarázná az anyjuknak a fillokszéra veszedelmét, egyszer

csak az ollót is leveri az asztalról a pipaszárral. Az olló nagy zörögve esik le és a padlóban hegyénél fogva megáll. — «Szüret! kurjant fel ennek láttára vigan a ténésur, — süss, főzz anyjuk, majd meglásd vendég jön, megállott az olló! Úgy lesz; holnap itt az új-esztendő, s bizonyosan átjönnek jegyző sógorék Bodonyosról az ünnepre!» Úgy is lett, alig telepszik le a ténésur az ócska divánra, a Szamos meg a Betyár szörnyű uga-tást csapnak odakint, szeker-nyikorgás hallik,

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyv-árúsnál kapható:

A MAGYAR NŐK HÁZI NAPTÁRA

1894. évre.

Szerkeszti BENICZKY IRMA.

XXVI. évfolyam. — Ára füzve 60 kr.

65 kr.-nak előleges (postautalványon) beküldése után a naptárt bérmentve küldjük.

TARTALOM:

Naptári rész, a háztartáshoz szükséges naplójegyzetekkel. — Vargha Gyula. Év kezdetén (képpel). — József Agost főherceg és arája (képpel). — A munka. — Vargha Gyula. Az özeveg (képpel). — Házasság. — Összenőtt ikrek (képpel). — Hasznos tudnivalók. Konyhaszat. Háztartás. — Ólomöntés karácsonyestjén (képpel). — Múltató rész. Guy de Maupassant. A gyermek. — Zempléni Sándor. Végig az országban (képpel). — Carony B. Örökös bűn. Elbeszélés. — Szabó Endre. Téli tájon (képpel). — Hosszúfarkú japáni tyúk (képpel). — Benda Oszkár. Alkonyatkor. Nyári rege. — Amoen Elin. Bűnös-e?... Svéd beszélyke. — Petőfi. Egy gondolat bánt engemet... (képpel). — Egy német tengeri hajózási vállalat. — A kigyótáncz (6 képpel). — Wollen Antónia. A biztos révben. Elbeszélés. — Lilinokalani királyné (képpel). — A Magyarországon tartani szokott országos és hetivásárok jegyzéke. — Hirdetések.

Hirdetések felvételnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám alatt.

Ékszeretek és ezüstművek

BENEDEK GÁBOR és TESTVÉRE aranyművesek és órásk. Budapest, Hatvani-utca 17.

Alapított 1867. Alapított 1867.

A szokásos árjegyzék-szétküldéstől az idén eltérve, van szerencsénk becsas vevőinket ez uton czégyünkre emlékeztetni. Dúsan felszerelt raktárunk a leg-újabb divat szerinti készült és a legkövetelőbb igényeknek megfelelő ékszeret tartalmazza. — Különösen megemlítendő:

- Arany és gyémántgyűrűk.
- Arany és gyémánt fülbevalók.
- Arany és gyémánt melltűk és nyakékek.
- Arany és gyémánt karpereczek.
- Arany óralánczok és nyaklánczok.
- Arany és ezüst órák kiszabályozva, 2 évi jótállással.

Ezüstművek 13 próbás ezüsből, nevezetesen:

Teljes evőkészletek 6 vagy 12 személynek, gyermek-evőkészletek, felszeletelő készületek, díszes tokban. Ezet olajtartók, gyertyatartók, karos gyertyatartók, csemegeállványok, cukorszelen-czék, kenyérfosarok, tea- és kávékészületek stb. Minden tárgynak valódiságáért jótállunk. Vidéki megbízásokat lelkiismeretesen elintézzünk. Nem tetsző tárgyakat minden vesztéség nélkül kicseréljük. Kívánatra teljes árjegyzéket bérmentve küldünk.

Alapított 1819-ben.

Karácsonyi és ujévi ajándékok

dús választékban a legolcsóbb áron

Calderoni és Társánál,

Lászer-raktár: Váci-utca 30. **BUDAPESTEN.** Tanszer-raktár: Kishid-utca 8.

Nagy illusztrált árjegyzékeinket szívesen küldjük bérmentesen bárhová.

— Vidéki rendelések — azonnal és legnagyobb gondal teljesítetnek.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egye m-utca 4. szám.)

ÚJ-ESZTENDŐ-KÖSZÖNTÉS. Jantik Mátys eredeti rajza.